

Sametingets budsjett 2020

Vedtatt 5. desember 2019

Sak 52/19

SÁMEDIGGI
SAMETINGET

Ávjovárgeaidnu 50
9730 Karasjok/Karášjohka
Telefon +47 78 47 40 00
samediggi@samediggi.no
www.samediggi.no

Sámediggi 2019

Forsidebilde: Sametinget

ISBN: 978-82-91200-34-7

Innhold

1	INNLEDNING.....	10
2	HOVEDINNHold.....	11
3	RAMMER OG PRINSIPPER.....	13
3.1	Økonomiske rammebetingelser.....	13
3.1.1	Samlet bevilgning til Sametinget	13
3.1.2	Sametingets økonomiske rammefordeling	13
3.2	Økonomiske virkemidler.....	14
3.2.1	Direkte tilskudd	14
3.2.2	Søkerbasert tilskudd	15
3.3	Nytt behandlingssystem av ny budsjettordning	15
3.4	Avtaler og regelverk	15
3.4.1	EØS-regelverket	15
3.4.2	Hovedavtale med samiske kunstnerorganisasjoner	16
3.4.3	Hovedavtale i duodji.....	16
3.5	Sentrale lover, konvensjoner og prinsipper	16
3.5.1	Grunnloven § 108	16
3.5.2	ILO Konvensjon nr. 169 og konsultasjonsretten	16
4	SPRÅK.....	18
4.1	Virkemidler til samiske språk.....	19
4.1.1	Innsatsområder - språk.....	19
4.2	Bruk av samiske språk	19
4.2.1	Samletabell - bruk av samiske språk.....	20
4.2.2	Tospråklighetstilskudd til kommuner - direkte tilskudd	20
4.2.3	Tospråklighetstilskudd til fylkeskommuner - direkte tilskudd.....	20
4.3	Utvikling av samiske språk.....	21
4.3.1	Samletabell - utvikling av samiske språk	22
4.3.2	Språkutvikling i kommuner - direkte tilskudd.....	22
4.3.3	Språkutvikling i fylkeskommuner - direkte tilskudd	22
4.3.4	Samiske språksentre - direkte tilskudd.....	23
4.3.5	Språksentertreff - seminar.....	23
4.3.6	Språkprosjekter - søkerbasert tilskudd.....	23
4.3.7	Stipend til elever med samisk i videregående skole - søkerbasert tilskudd	24

4.3.8	Språkstipend høyere utdanning - søkerbasert tilskudd.....	24
4.3.9	Rettskrivningsbok for lulesamisk og sørsamisk - prosjekt.....	25
4.3.10	Sámi Giellagáldu	25
4.4	Oppfølging av Hjertespråket.....	26
4.4.1	Samletabell - Hjertespråket.....	27
5	KUNNSKAP.....	28
5.1	Virkemidler til kunnskap.....	29
5.1.1	Innsatsområder kunnskap	29
5.2	Samiskspråklige barn i dagens samfunn.....	29
5.2.1	Samletabell - samiskspråklige barn i dagens samfunn	30
5.2.2	Tilskudd til samisk språkopplæring i barnehager - søkerbasert tilskudd.....	30
5.2.3	Tilskudd til prosjekter og utviklingsarbeid i barnehager - søkerbasert tilskudd.....	30
5.2.4	Tilskudd til utvikling av pedagogisk materiell for barnehager - søkerbasert tilskudd	31
5.2.5	Juvlesámi giellatjehppe - direkte tilskudd til Árran mánnárgárdde	31
5.2.6	Sámi mánát ođđa searvelanjain - utviklingsprosjekt 2018-2022.....	31
5.3	Tradisjonell kunnskap i ny tid	31
5.3.1	Samletabell - Tradisjonell kunnskap i ny tid	32
5.3.2	Tilskudd til samiske barnehager og barnehager med samisk avdeling - søkerbasert tilskudd.....	32
5.4	Kunnskap og kompetanse bygger fremtidens barnehager	32
5.4.1	Samletabell - kunnskap og kompetanse bygger fremtidens barnehager	33
5.4.2	Evalueringsordningen for barnehagen	33
5.5	Samisk innhold i skolen	33
5.5.1	Samletabell - samisk innhold i skolen.....	34
5.5.2	Revidering av læreplaner - prosjekt	34
5.5.3	Tradisjonell kunnskap i grunnopplæringen - søkerbasert tilskudd	35
5.5.4	Rájahis sámi oahpahus / grenseløs sameundervisning	35
5.6	Læringsmiljø og skoleutvikling.....	36
5.6.1	Samletabell - læringsmiljø og skoleutvikling	36
5.6.2	Nettverk for samiskopplæring/ NetSam - direkte tilskudd til Sámi allaskuvla	36
5.6.3	Arbeid mot mobbing - prosjekt	37
5.7	Læremidler	37
5.7.1	Samletabell - læremidler	37
5.7.2	Tilskudd til utvikling av læremidler - søkerbasert tilskudd	38
5.7.3	Rammeavtale for anskaffelse av læremidler - avtale	39
5.7.4	Ovttas Aktan Aktesne - direkte tilskudd til Sámi allaskuvla.....	39
5.7.5	Stimuleringstiltak innen læremiddelutvikling - konferanse.....	39
5.8	Myndighet, ansvar og roller innen høyere utdanning og forskning	39
5.9	Utdanning- og forskningstilbud.....	40

5.10	Rekruttering til samisk høyere utdanning og forskning.....	40
5.10.1	Stipend for høyere utdanning - søkerbasert tilskudd.....	40
5.11	Árbediehtu	41
5.11.1	Árbediehtu - prosjekt.....	41
5.12	Implementering av samisk perspektiv i høyere utdanning og forskning	41
6	AREALER, MILJØ OG KLIMA	42
6.1	Virkemidler til arealer, miljø og klima.....	43
6.1.1	Innsatsområder arealer, miljø og klima.....	43
6.2	Forvaltning av arealer	43
6.2.1	Samletabell - tradisjonell kunnskap i forvaltning av arealer	44
6.2.2	Stiftelsen Protect Sápmi - direkte tilskudd	44
6.2.3	Annen oppfølging av samiske rettigheter arealer og ressurser - søkerbasert tilskudd	44
6.2.4	Forsøk om motorferdsel i utmark - prosjekt	44
6.3	Naturressurser.....	45
6.4	Naturmangfold	45
6.4.1	Samletabell - naturmangfold	45
6.4.2	Verneområdestyreseminar.....	46
7	NÆRINGER.....	47
7.1	Virkemidler til næringer.....	48
7.1.1	Innsatsområder - næringer.....	48
7.2	Primærnæringer	49
7.2.1	Samletabell - primærnæringer	50
7.2.2	Tilskudd til primærnæring - søkerbasert tilskudd	50
7.2.3	Utredning om gjennomgang av reindriftsloven og reindriftsforvaltningen - prosjekt	51
7.3	Variert næringsliv	51
7.3.1	Samletabell - variert næringsliv	52
7.3.2	Tilskudd til variert næringsliv - søkerbasert tilskudd.....	53
7.3.3	Sápmi næringshage - direkte tilskudd	53
7.3.4	Ungt Entreprenørskap - direkte tilskudd	53
7.3.5	Samisk reiseliv - prosjekt	53
7.3.6	Samisk reiseliv - søkerbasert tilskudd.....	54
7.3.7	Vacha - prosjekt.....	54
7.4	Kreative næringer	54
7.4.1	Samletabell - kreative næringer	55
7.4.2	Tilskudd til kreative næringer - søkerbasert tilskudd	55
7.4.3	Kompetansebaserte kreative næringer - prosjekt.....	55
7.4.4	Dáiddadállu - direkte tilskudd.....	55

7.5	Duodji	56
7.5.1	Samletabell - duodji	56
7.5.2	Duodjeinstituhitta - direkte tilskudd	56
7.5.3	Utvikling og rekruttering i duodjinæringen - direkte tilskudd til Opplæringskontoret i reindrift og duodji.....	56
7.5.4	Næringsavtale for duodji	57
7.6	Virkeområdet for tilskudd til næringsutvikling (STN-området)	58
8	KULTUR	61
8.1	Virkemidler til kultur	62
8.1.1	Innsatsområder - kultur.....	62
8.2	Gode rammevilkår for samiske kunstnere	62
8.2.1	Samletabell - gode rammevilkår for samiske kunstnere	63
8.2.2	Samisk kunstneravtale - avtale	63
8.2.3	Musikkutgivelser og musikkutvikling - søkerbasert tilskudd	64
8.2.4	Tilskudd til kulturtiltak - søkerbasert tilskudd	64
8.3	Samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelse av samisk kultur	64
8.3.1	Samletabell - samiske kulturinstitusjoner	65
8.3.2	Festivaler - direkte tilskudd	65
8.3.3	Teatre - direkte tilskudd	66
8.3.4	Tilskudd til Internasjonalt Samisk Filminstitutt - direkte tilskudd	66
8.3.5	Museer.....	67
8.3.6	Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner - direkte tilskudd.....	68
8.3.7	Institusjonsutvikling - søkerbasert tilskudd	68
8.4	Samisk litteratur og medier	69
8.4.1	Samletabell - samisk litteratur og medier	69
8.4.2	Čális fal - prosjekt	69
8.4.3	Tilskudd til utvikling og fremming av samisk litteratur - direkte tilskudd.	70
8.4.4	Tilskudd til prosjektstøtte til samisk litteratur - søkerbasert tilskudd.....	70
8.4.5	Formidling av litteratur på bokbussene - direkte tilskudd	70
8.4.6	Samiske litteraturdager - konferanse	71
8.4.7	Lesekampanjer i samarbeid med bibliotek.....	71
8.4.8	Styrke formidling i nordsamisk område.....	71
8.4.9	Samiske medier - direkte tilskudd	72
8.5	Samisk idrett.....	72
8.5.1	Samletabell - samisk idrett	72
8.5.2	Samisk idrett - direkte tilskudd.....	72
8.5.3	Kultur- og idrettsstipend - stipend	72
9	KULTURMINNEVERN.....	73
9.1	Virkemidler til kulturminnevern	74

9.1.1	Innsatsområder - kulturminnevern	74
9.2	Forvaltning av kulturminner	75
9.2.1	Samletabell - forvaltning av kulturminner	75
9.2.2	Tilskudd til samisk kulturminnevern - søkerbasert tilskudd	75
9.2.3	Skjøtsels- og formidlingsarbeid Ceavccageadgi/Mortensnes kulturminneområde - prosjekt	76
9.2.4	BARK - skjøtsel og formidling av kulturminner - prosjekt.....	76
9.3	Rammebetingelser for samisk kulturminnevern	76
9.4	Synliggjøring av den samiske kulturarven	77
9.5	Bygningsvern	77
9.5.1	Samletabell - bygningsvern.....	78
10	HELSE OG SOSIAL.....	79
10.1	Virkemidler til helse, sosial og barnevern	80
10.1.1	Innsatsområder - helse og sosial	80
10.2	En god helse og likeverdige helse- og sosialtjenester.....	80
10.2.1	Samletabell - en god helse og likeverdige helse- og sosialtjenester	81
10.2.2	Brukerrettede tilbud for eldre samer - direkte tilskudd til Várdobáiki.....	81
10.2.3	Samisk legeforening - direkte tilskudd	81
10.2.4	Samisk hus Oslo - direkte tilskudd	82
10.2.5	Sørsamisk helsenettverk - direkte tilskudd.....	82
10.2.6	Tilskudd til helse- og sosialprosjekter - søkerbasert tilskudd	82
10.2.7	Helse- og sosialfaglig seminar - konferanse	83
10.2.8	Ekstern sakkyndig komité for samisk helseforskning - prosjekt	83
10.3	En likeverdig barneverntjeneste	83
11	URFOLKSRETTIGHETER, INTERNASJONALT SAMARBEID OG LIKESTILLING	84
11.1	Virkemidler til urfolks rettigheter, internasjonalt arbeid og likestilling.....	85
11.1.1	Innsatsområder - urfolks rettigheter, internasjonalt arbeid og likestilling	85
11.2	Samisk samarbeid	85
11.3	Nordområdene	86
11.4	Urfolksrettigheter	86
11.4.1	Samletabell - urfolksrettigheter	86
11.4.2	Tilskudd til internasjonalt arbeid - direkte tilskudd	87
11.4.3	Barentssekretariatet IKS - direkte tilskudd	87
11.4.4	Samerådet - norsk seksjon - direkte tilskudd	87
11.4.5	Mama Sara Education Foundation - direkte tilskudd	87
11.4.6	Docip - Direkte tilskudd	88

11.5	Likeverd og solidaritet	88
11.6	Likestilling.....	88
11.6.1	Samletabell - likestilling.....	89
11.6.2	Vold i nære relasjoner i samiske samfunn - prosjekt.....	89
11.6.3	Tilskudd til samiske likestillingsorganisasjoner - direkte tilskudd	89
11.6.4	Sámi NissonForum/Samisk kvinneforum - direkte tilskudd.....	89
11.6.5	Norgga Sáráhkka Samisk kvinneorganisasjon - direkte tilskudd.....	90
11.6.6	Urfolkskvinnekonferanse - konferanse.....	90
12	SAMARBEIDSAVTALER.....	91
12.1	Virkemidler til samarbeid	91
12.1.1	Innsatsområder - samarbeidsavtaler	91
12.2	Regionalt samarbeid	91
12.2.1	Tilskudd til regionalutviklingsprosjekter - søkerbasert tilskudd	92
13	ANDRE TILTAK.....	93
13.1.1	Samletabell - Andre tiltak	93
13.1.2	Tilskudd til Noereh - direkte tilskudd	93
13.1.3	Tilskudd til samiske hovedorganisasjoner - søkerbasert tilskudd	93
13.1.4	Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget - søkerbasert tilskudd	93
13.1.5	Samiskrelatert statistikk i Norge - avtale	94
13.1.6	Forskning på Sametingsvalget - avtale	94
13.1.7	Tilskuddsforvaltningssystem - prosjekt	94
14	POLITISK NIVÅ	96
14.1.1	Samletabell - politisk nivå	96
14.2	Driftsutgifter politisk nivå	96
14.2.1	Administrative ressurser - plenumsstaben.....	96
14.2.2	Sametingets plenum.....	97
14.2.3	Sametingets plenumsledelse	97
14.2.4	Sametingets fagkomiteer	97
14.2.5	Sametingets kontrollutvalg.....	97
14.2.6	Samisk parlamentarisk råd (SPR)	98
14.2.7	Sametingsrådet.....	98
14.2.8	Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU).....	98
14.2.9	Sametingets eldreråd	98
14.2.10	Sametingets klagenemnd	98
14.3	Virkemidler politisk nivå	99
14.3.1	Tilskudd til politiske grupper i Sametinget	99
14.3.2	Opposisjonens arbeidsvilkår.....	99

15	ADMINISTRATIVT NIVÅ	100
15.1.1	Sametinget som veiviser for bruk av samisk	100
15.2	Sametingets administrasjon	101
15.2.1	Organisasjonskart	101
15.2.2	Direktørens stab	101
15.2.3	Avdeling for administrasjon (HÁL)	101
15.2.4	Avdeling for kommunikasjon (GUL)	102
15.2.5	Sametingets kontorstruktur	102
15.3	Verdier, visjon og mål for administrasjonen	103
15.3.1	Administrasjonens overordnede mål	103
15.3.2	Kompetanseløft i samisk.....	104
15.3.3	Arbeidsmiljø.....	104
16	MERKNADER I BEHANDLINGEN AV SAK 052/19.....	105

1 Innledning

Sametinget er et nasjonalt folkevalgt parlament for samene i Norge. Budsjettet vedtas av Sametingets plenum hver høst, på grunnlag av Sametingsrådets årlige innstilling og påfølgende behandling i Sametingets plan- og finanskomiteé.

Sametingets budsjett bygger på de økonomiske rammene regjeringen foreslår bevilget til Sametinget i regjeringens proposisjon til statsbudsjett (Prop. 1 S) for det aktuelle budsjettåret (se kap. 3.2 Økonomiske virkemidler).

Endringer i regjeringens forslag til statsbudsjett som følge av behandling og vedtak i Stortinget, innarbeides først ved revidering av Sametingets budsjett påfølgende vår.

Sametingets politiske og administrative virksomhet skjer innenfor rammene av Sametingets vedtatte budsjett. Andre sentrale forhold som påvirker Sametingets virksomhet er internasjonale og nasjonale avtaleverk (se kap. 3.3 Avtaler og regelverk) og annet lovverk (se kap. 3.4 Sentrale lover, konvensjoner og prinsipper).

2 Hovedinnhold

Sametinget har over flere år ønsket en ny budsjettordning som sikrer at det samiske samfunnet kan følge samfunnsutviklingen i Norge, og sett behovet for en ny budsjetteringsmodell som oppfyller de internasjonale forpliktelsene. FNs erklæring om urfolks rettigheter slår fast at urfolk har rett til selvbestemmelse, og at urfolk må ha et økonomisk grunnlag til å utøve selvbestemmelsesretten. I 2018 ble det for første gang bevilget midler over en ny budsjettordning, hvor alle midlene til Sametinget var samlet i en budsjettpost. Sametinget hadde forventning at den nye budsjettordningen ville sikre at samiske formål prioriteres. Imidlertid er statsbudsjettet for 2020 det dårligste budsjettet for Sametinget som den borgerlige regjeringen har kommet med på seks år tatt prisjusteringen i betraktning.

Sametinget får en prisvekst på 0,3 %. For resten av statsbudsjettet legges det til grunn en prisvekst på 3 %. Sametinget bevilger to tredjedeler av sitt budsjett som tilskudd til samiske institusjoner, samiske samfunn og befolkningen i samiske områder. Denne andelen er ikke prisjustert i statsbudsjettet. Dette gir store konsekvenser for det samiske samfunnet når institusjoner som samiske barnehager, språksentre, samiske museer og teatre ikke får opprettholde dagens drift.

Sametingets økning i regjeringens forslag til statsbudsjettet var øremerkede midler hvor bruken av midlene må konsulteres med departementet. Sametinget har fått bevilget kr 13 000 000 til oppfølging av Hjertespråket og kr 1 000 000 til Sametingets arbeid til mobbing. Dette er tiltak som Sametinget vil prioritere i årets budsjett. Samtidig er dette imot mandatet som Sametinget har som et folkevalgt organ, hvor Sametinget skal ha handlingsrom til å prioritere økonomiske virkemidler selv. I år har regjeringen bestemt hvor det skal satses, men det er opp til Sametinget hvor i det samiske samfunnet det skal kuttes. Dermed innebærer det at Sametinget i dag kun har mandat til å gjennomføre kutt.

Med dette som utgangspunkt har det vært vanskelig for Sametinget prioritere ut satsingsområder. Det er viktig at samiske institusjoner får lønns og prisveksten, og dermed er det satt av 0,6 % i lønns- og prisvekst. Det er en særdeles lav økning, og vil ikke svare på veksten i samfunnet for øvrig. Allikevel er det viktig for Sametinget at institusjoner får den veksten som det er rom til i årets budsjett.

Sametingets plenum har vedtatt Sametingets strategier for samiske språk – Giellalokten (språkløftet). Denne strategien er Sametingets helhetlige oppfølging av NOU 2016:18 – Hjertespråket, og er en langsiktig språksatsning. Språk omfatter alle samfunnsområder og vil være en sektorovergripende satsing. Sametingets mål er at alle samiske språk skal ha gode utviklingsmuligheter, og våre satsinger skal bidra til vekst og utvikling av de samiske språkene med utgangspunkt i språksituasjonen i de ulike språkområdene. I budsjettet for 2020 er det prioritert ut en rekke tiltak som vil styrke samiske språk, og det vil være behov for å fortsette satsingen over flere år for å få effekter.

Primærnæringer i det samiske samfunnet styrkes i årets budsjett. I samiske områder er primærnæringene den største sysselseteren og utgjør en viktig del av grunnlaget for bosetting i de samiske områdene. Sametinget øker tilskuddet til primærnæringene med 2,9 millioner kroner og vil med dette opprettholde primærnæringene som er viktige bærere av samiske språk og kultur. En annen satsning er utredningen av reindriftsloven og reindriftsforvaltningen. De seneste årene har det vært en rekke endringer i både reindriftsloven og reindriftsforvaltningen, uten samtykke fra de samiske organisasjonene. Dermed har Sametinget og Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) satt i gang ett utvalg som vil vurdere lov og regelverk, og på hvilken måte disse må endres slik det at styrker og

utvikler næringen som en urfolksnæring. Sametinget vektlegger reindriftens tradisjonelle karakter som familiebasert næring, og en helhetlig forståelse av at økologisk, kulturell og økonomisk bærekraft må sees i sammenheng. Utvalget skal foreslå endringer i reindriftsloven som vil styrke reindriftens arealvern og se på lovbestemmelsene knyttet opp mot reintall.

Sametinget ønsker å ta et helhetsansvar for utviklingen av det samiske samfunn. Den nye budsjettordningen legger godt til rette for dette. En forutsetning for å oppnå dette er stabile forutsigbare økonomiske rammer over tid. Sametinget er en relativ ny organisasjon, det er derfor et stort etterslep med å få det samiske samfunn, med museer, teatre og andre viktige kultur- og samfunnsfunksjoner opp på et nivå tilsvarende det norske. Dette skulle tilsi at disse burde ha en større realvekst enn tilsvarende norske institusjoner for å komme opp på tilsvarende nivå. Det er dermed en forhåpning om at Sametingets budsjett får forutsigbarhet og kan ha en tilsvarende utvikling som i samfunnet for øvrig.

3 Rammer og prinsipper

3.1 Økonomiske rammebetingelser

3.1.1 Samlet bevilgning til Sametinget

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
560.50 Kommunal- og moderniseringsdep. KMD	512 861	497 069	15 792	3,2 %
1429.71 Klima- og miljøverndepartementet - KLD	6 000	6 000	0	0,0 %
Totalt bevilget	518 861	503 069	15 792	3,1 %

Den totale budsjettrammen til Sametinget er økt med kr 15 792 918 eller 3,1 % i forhold til Sametingets budsjett 2019, fordelt på:

- Kr 13 000 000 til oppfølging av Hjertespråket.
- Kr 1 000 000 til Sametingets arbeid mot mobbing.
- Kr 1 792 000 til dekning av lønns- og prisstigning, som utgjør 0,3 %.

Prisveksten i statsbudsjettets utgifter anslås til 3 % i 2020. For Sametinget blir det derfor en underdekning på kr 12 167 000.

3.1.2 Sametingets økonomiske rammefordeling

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
Driftsinntekter				
Inntekt fra bevilgninger	518 861	503 069	15 792	3,1 %
Sum driftsinntekter	518 861	503 069	15 792	3,1 %
Driftskostnader				
Drift politisk nivå	34 795	39 104	-4 309	-11,0 %
Drift administrasjon	133 454	133 965	-511	-0,4 %
Sum driftskostnader	168 249	173 069	-4 820	-2,8 %
Driftsresultat	350 612	330 000	20 612	6,2 %
Økonomiske virkemidler				
Utbetalinger av tilskudd til andre	293 127	292 973	154	0,1 %
Avtale	19 845	18 050	1 795	9,9 %
Prosjekt	35 540	18 127	17 413	96,1 %
Konferanse	1 400	850	550	64,7 %
Evaluerings	700	0	700	-
Sum økonomiske virkemidler	350 612	330 000	20 612	6,2 %
ÅRSRESULTAT	0	0	0	

3.2 Økonomiske virkemidler

Sametinget foretar følgende fordeling på hovedpostene for virkemidlene for 2020:

Virkemidler	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
Språk	110 085	95 583	14 502	15,2 %
Kunnskap	47 503	46 571	932	2,0 %
Arealer, miljø og klima	2 567	2 563	4	0,2 %
Næringer	34 895	33 650	1 245	3,7 %
Kultur	133 936	135 481	-1 545	-1,1 %
Kulturminnervern	8 800	9 087	-287	-3,2 %
Helse og sosial	3 005	3 000	5	0,2 %
Urfolksrettigheter, internasjonalt samarbeid og likestilling	2 074	2 065	9	0,4 %
Samarbeidsavtaler	2 000	2 000	0	0,0 %
Andre tiltak	5 747	0	5 747	0,0 %
Sum økonomiske virkemidler	350 612	330 000	20 612	6,2 %

Sametingets økonomiske virkemidler omfatter direkte tilskudd til organisasjoner og institusjoner, ulike søkerbaserte tilskuddsordninger, avtaler, prosjekter, konferanser og evalueringer.

Statens økonomireglement pålegger Sametinget å sørge for en målrettet og effektiv tilskuddsforvaltning. I det ligger også et krav om å ha kontroll- og dokumentasjonsordninger, slik at bruken av midlene er betryggende dokumentert.

Sametingsrådet har fullmakt til å forvalte Sametingets budsjett og har ansvar for at fastsatte mål og resultatoppgjør og rapportere til plenum gjennom rådets beretning og årsmelding. Sametingsrådet gis også fullmakt til å forvalte oppgaver som Sametinget er gitt i henhold til lov.

Sametingsrådet har fullmakt til å omdisponere inntil 20 % av avsatte virkemidler i budsjettet, som utgjør kr 70 122 400. Fullmakten gjelder ikke driftskostnader til administrasjonen kr 133 454 000 og driftskostnader politisk nivå kr 34 795 000. Sametingsrådet kan heller ikke omdisponere til poster som ikke fremgår av inneværende års budsjett og revidert budsjett.

Sametingsrådet skal i budsjettåret legge frem en sak til Sametingets plenum om eventuelle omdisponeringer.

3.2.1 Direkte tilskudd

Direkte tilskuddsordninger forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

Nærmere spesifisering for den enkelte ordning for direkte tilskudd, framkommer i regelverkene for Sametingets direkte tilskuddsordninger. Sametingsrådet fastsetter disse regelverkene med unntak av de deler som Sametingets plenum fastsetter i sin budsjettbehandling.

I henhold til statens økonomireglement er det ikke krav om utforming av regelverk for direkte tilskudd, derfor gjennomførte sametingsrådet en prøveordning i 2019 for enkelte tilskuddsordninger, der det i stedet for regelverk ble utformet et tilskuddsbrev der alle vilkår for tilskuddet fremkommer. Denne ordningen vil i 2020 gjelde alle direktetilskuddene.

I henhold til statens økonomireglement skal tilskuddsmottaker for direkte tilskudd navngis i selve bevilgningsvedtaket eller være omtalt i budsjettproposisjonen på en slik måte at tilskuddsbevilgningen må anses øremerket for vedkommende. Tilskuddsmottaker er derfor navngitt i tabellene for direkte tilskudd.

3.2.2 Søkerbasert tilskudd

De søkerbaserte tilskuddsordningene forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

Nærmere spesifisering for den enkelte ordning for søkerbaserte tilskudd, framkommer i regelverkene for Sametingets søkerbaserte tilskuddsordninger. Sametingsrådet fastsetter regelverkene for tilskudd for de søkerbaserte ordningen med unntak av de deler som Sametingets plenum fastsetter i sin budsjettbehandling.

Sametingsrådet har fullmakt til å gjøre endringer i søknadsfristene.

Sametingets klagenemnd for tilskuddssaker er klageorgan for vedtak fattet av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til. For vedtak fattet av plenumsledelsen er Sametingets klagenemnd for tilskuddssaker klageorgan.

3.3 Nytt behandlingssystem av ny budsjettordning

Sametinget ga i Sak 013/2018 samtykke til ny budsjettordning til Sametinget for samisk språk, kultur og samfunnsliv. Fra budsjettåret 2019 ble de fleste av overføringene til Sametinget samlet i én post 50 "Samisk språk, kultur og samfunnsliv" under Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett. Dette følges med en årlig framoverskuende melding til Stortinget i vårsesjonen om samepolitikken, hvor utviklingstrekk for samisk språk, kultur og samfunnsliv, utviklingstrekk i tjenestetilbudet til samiske innbyggere og utfordringer i det samiske samfunnet fremkommer. Sametingets plenum behandler årlig en sak som legger premisser og rammer for Sametingets arbeid overfor departementet med denne meldingen. I 2019 er det lagt fram en sak for plenum om den årlige stortingsmeldingen og budsjettbehov.

3.4 Avtaler og regelverk

3.4.1 EØS-regelverket

EØS-avtalen er en avtale inngått mellom Norge, Island og Liechtenstein på den ene siden og EU-landene og Det europeiske fellesskapet på den andre siden. Gjennom EØS-avtalen blir Norge knyttet til det indre markedet i EU. Formålet med EØS-avtalen er å styrke handel og økonomiske bånd mellom partene med like konkurransevilkår og gjennomføring av like regler. EØS-loven gjennomfører i norsk rett de sentrale bestemmelsene i EØS-avtalen, blant annet reglene om statsstøtte. Reglene for statsstøtte er de samme i Norge som i EU.

Ved å slutte seg til EØS-avtalen har Norge godtatt visse begrensninger når det gjelder å utforme nasjonal politikk, slik som på området for statsstøtte og distriktspolitikk. EØS-avtalen gir ikke noe generelt unntak fra reglene om statsstøtte til fremme av samiske eller andre urfolks interesser.

Siden statsstøtte kan føre til markedsforstyrrelse som kan påvirke samhandelen i EØS-området, er statsstøtte som hovedregel forbudt, men det er gitt en rekke unntak som åpner opp for støtte som fremmer samfunnsmessige og politiske mål. Sametingets tilskuddsordninger er utformet slik at de er i tråd med EØS-reglene.

3.4.2 Hovedavtale med samiske kunstnerorganisasjoner

Sametinget inngikk i 2004 en hovedavtale med samiske kunstnerorganisasjoner, representert ved Samisk kunstnerråd. Formålet er å utvikle et godt og mangfoldig samisk kulturliv og å legge forholdene til rette for skaping og formidling av samisk litteratur, musikk, dans, teater, film, bildende kunst og kunsthåndverk. Kunstneravtalen omfatter omforente tiltak innenfor kunstområdet, som gjennomføres innenfor de økonomiske rammene som partene er blitt enige om. Det fremforhandles en årlig avtale med de samiske kunstnerorganisasjonene.

3.4.3 Hovedavtale i duodji

Sametinget inngikk i 2005 en hovedavtale for duodjinæringen med duodjiorganisasjonene, Landsorganisasjonen Sámiid Duodji og Duojárid Ealáhussearvi. Formålet med avtalen er å tilrettelegge for utvikling av en sterkere næringsrettet duodji, med økt lønnsomhet og økt omsetning av egenproduserte varer. En slik utvikling betinger at det blir lagt vekt på kompetanseheving, produktutvikling, markedsføring og salg. Sametinget fremforhandler en årlig næringsavtale for duodji, med tiltak som tar sikte på utvikling av næringen i samsvar med de politiske mål og retningslinjer som til enhver tid er vedtatt i Sametinget.

3.5 Sentrale lover, konvensjoner og prinsipper

3.5.1 Grunnloven § 108

Grunnlovens § 108 er en overordnet rettsregel som retter seg mot statens myndigheter og pålegger den norske stat en plikt til å legge forholdene til rette for at den samiske folkegruppe kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.

I praksis betyr dette at statlige myndigheter er forpliktet til aktive tiltak i tilretteleggingen for samenes kulturutøvelse, og et vern mot en samepolitikk som truer grunnlaget for samiske språk og kultur. Grunnlovens § 108 begrenser statens handlefrihet både i lovgivningsprosesser og i forvaltningspraksis og er en resultatforpliktelse for en fortsatt levedyktig samisk kultur. Som en følge av vernet i Grunnlovens § 108 er forvaltningen forpliktet til å legge stor vekt på hensynet til den samiske kultur ved avgjørelsen av om inngrep skal foretas. Dette gjelder alltid, uansett om det følger direkte av inngrepshjemmelen eller ikke.

3.5.2 ILO Konvensjon nr. 169 og konsultasjonsretten

I 2005 inngikk statlige myndigheter og Sametinget en «avtale om prosedyrer for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget». Konsultasjonsordningen omfatter ulike sakstyper, slik

som lover, forskrifter, enkeltvedtak, retningslinjer, tiltak og beslutninger (f.eks. i stortingsmeldinger). Konsultasjonsplikten kan omfatte alle ideelle og materielle former for samisk kultur.

Avtalen skal ivareta urfolks rett til frie og forhåndsinformerte samtykke i alle saker som angår dem (urfolk), og er ment å bidra til oppfyllelse av statens folkerettslige forpliktelser til konsultasjon med urfolk. Avtalen er en implementering av ILO konvensjon 169 art. 6, og formålet er å konsultere i god tro og i den hensikt å oppnå enighet mellom partene.

Avtalen innebærer et sett med prosedyrer for å gi eller ikke å gi et fritt og forhåndsinformert samtykke til lovmessige, administrative tiltak som berører samer, eller til prosjekter som berører samenes landområder, territorier eller andre ressurser. Begge parter er forpliktet av innholdet i avtalen. Sametinget har etterlyst en mekanisme for å overvåke om konsultasjonsforpliktelsene ivaretas i tråd med avtalen. Konsultasjonsavtalen omfatter ikke økonomiske tiltak eller budsjetttiltak.

4 Språk

Samfunnsmål:

- De samiske språkene er naturlige, samfunnsbærende og levende språk

Sametinget har som hovedmål blant annet å styrke og utvikle de samiske språkene i fremtiden. De samiske språkene skal ha en naturlig tilhørighet til samfunnet, og alle skal ha mulighet til å høre, se og bruke de samiske språkene på alle samfunnsområder.

Samenes rett til å lære, bruke og utvikle sitt morsmål er en grunnrettighet. Alle samer skal sikres en mulighet til å lære og til å snakke samisk. Det må legges til rette for bruk av samisk på alle samfunnsarenaer og det må etableres gode rammevilkår som sikrer retten til å bruke samisk.

NOU 2016: 18 – Hjertespråket fremmer mange tiltak og lovendringer som skal styrke og sikre fremtiden for de samiske språkene. Oppfølging av utredningen og gjennomføring av tiltakene er et viktig arbeid som Sametinget har jobbet med siden 2017, og som det fremdeles jobbes med.

For å oppnå samfunnsmålet kreves det språkinnsats i alle ledd i samfunnet. Sametinget vil i oppfølgingen av NOU 2016: 18 – Hjertespråket fokusere språkinnsatsen på arenaer for barn og unge, men også på andre samfunnsområder hvor samiske språk burde være det naturlige språket. Sametinget har i 2019 igangsatt en rekke tiltak som er foreslått i strategidokumentet Giellalokten som ble vedtatt av Sametingets plenum i desember 2018. Det har det blitt igangsatt tiltak med formål om å synliggjøre samiske språk i offentligheten, samt øvrige prosesser for utvikling av samiske språk. Dette arbeidet vil fortsette i 2020. Det er behov for at hele samfunnet er med på å synliggjøre og fremme samiske språk på alle områder, både i det offentlige og i det sivile samfunnet. Det må gjøres en stor innsats og Sametinget har gjennom språkuka utfordret alle til å delta.

Sámi Giellagáldu etableres som permanent organisasjon tilknyttet Sametinget i Norge fra 2021. Året 2020 brukes til å etablere organisasjonen som en selvstendig enhet, samt videreføre driften av Sámi Giellagáldu i samarbeid med sametingene i Finland og Sverige.

Virkemidlene som Sametinget har for bevaring og utvikling av samiske språk, er de administrative og økonomiske ressursene som kommer fram i budsjettet.

1. Urfolk

har rett til å gjenopplive, bruke og utvikle sin historie, sitt språk, sine muntlige overleveringer, sine filosofier, sitt skriftsystem og sin litteratur, og å videreføre samme til nye generasjoner, og har også rett til å fastsette og beholde sine egne navn på og betegnelser for lokalsamfunn, steder og personer.

(Artikkel 13.1 i FNs erklæring om urfolks rettigheter)

Sametingets innsatsområder innenfor språk:

- Bruk av samiske språk.
- Utvikling av samiske språk.
- Oppfølgningen av Hjertespråket.

Administrative ressurser - avdeling for språk:

Lønn, reise og kompetanseheving for avdelingen for språk inngår i kapittel 15 Administrativt nivå.

Avdelingen har 21 årsverk fordelt på tre seksjoner:

- Seksjon for språkforvaltning og -politikk.
- Seksjon for stedsnavn og språkrøkt.
- Seksjon for terminologi.

Avdeling for språk har oppfølgingsansvar for de politiske prosessene innenfor språk, inkludert språkutvikling og forvaltning av alle de samiske språkene. Avdelingen har også ansvaret for å følge opp stedsnavn og terminologisaker, samt forvaltningsansvaret for Sametingets tilskuddsordninger innenfor språk etter Sametingets prioriteringer og vedtatte regelverk. I tillegg har avdelingen ansvar for Sametingets interne oversettingstjeneste både til sør-, lule- og nordsamisk.

Stedsnavnloven gir myndighet til Sametinget ved stedsnavntjenesten å forvalte lovverket for samiske stedsnavn. Sametingets språkavdeling har ansvaret for stedsnavntjenesten og gir tilrådning om bruk og rettskriving av samiske stedsnavn, jfr. stadnamnlova. Sametinget følger opp og løfter frem navnesaker og har dialog med blant annet kommuner, fylker, kartverket, departement, Vegvesenet og andre. Sametinget har navnekonsulenter for nord-, lule- og sørsamisk som kontrollerer og kvalitetssikrer Sametingets tilrådning om offentlig rettskriving av stedsnavn. I tillegg foreleser Sametinget om stedsnavnarbeid på relevante arrangementer og etter invitasjon, slik som kommuner.

4.1 Virkemidler til samiske språk

4.1.1 Innsatsområder - språk

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
Bruk av samisk språk	43 279	43 809	-530	-1,2 %
Utviklingen av samiske språk	53 806	47 774	6 032	12,6 %
Hjertespråket	13 000	4 000	9 000	225,0 %
Sum	110 085	95 583	14 502	15,2 %

4.2 Bruk av samiske språk

Mål for innsatsområdet:

- Innbyggerne i forvaltningsområdet for samisk språk kan aktivt bruke samisk i kommunikasjon med offentlige instanser.

Offentlige instanser i forvaltningsområdet for samisk språk skal oppfylle samelovens kapittel 3, og betjene sine brukere på samisk, både muntlig og skriftlig. Dette fører til at samisk brukes aktivt på de samfunnsområder som berører kommuner og fylkeskommuner.

Forvaltningsområdet for samisk språk er viktig for bruken av samiske språk. Kommunene og fylkeskommunene i forvaltningsområdet meddeler Sametinget at tospråklighetstilskuddet ikke dekker alle utgiftene som kommunene og fylkeskommunene har til samiskspråklig tjenesteyting og oppgaver.

Sametinget har ansvar for å informere Kongen hvert 4. år om situasjonen for samiske språk i Norge. Til det er det nødvendig å gjennomføre språkundørsøkelser.

4.2.1 Samletabell - bruk av samiske språk

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
Tospråklighetstilskudd til kommuner - direkte tilskudd	39 624	39 387	237	0,6 %
Tospråklighetstilskudd til fylkeskommuner - direkte tilskudd	3 655	4 022	-367	-9,1 %
13100 Språkundørsøkelse - prosjekt	0	400	-400	-100,0 %
Sum	43 279	43 809	-530	-1,2 %

4.2.2 Tospråklighetstilskudd til kommuner - direkte tilskudd

	Budsjett 2020	Basis- tilskudd 2020	Betjenings- tilskudd 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
10000 Kautokeino kommune	7 057	1 761	5 296	7 023	34	0,5 %
10001 Karasjok kommune	6 098	1 761	4 337	6 306	-208	-3,3 %
10002 Tana kommune	3 952	1 761	2 191	3 867	85	2,2 %
10003 Porsanger kommune	3 929	1 761	2 168	3 663	266	7,3 %
10004 Nesseby kommune	2 931	1 761	1 170	3 004	-73	-2,4 %
10005 Kåfjord kommune	2 840	1 761	1 079	2 867	-27	-0,9 %
10006 Tysfjord kommune	0	0	0	2 978	-2 978	-100,0 %
10016 Hamarøy kommune	2 860	1 761	1 099	0	2 860	-
10007 Snåsa kommune	2 082	1 761	321	2 105	-23	-1,1 %
10008 Lavangen kommune	2 019	1 761	258	1 999	20	1,0 %
10009 Røyrvik kommune	1 847	1 761	86	1 837	10	0,5 %
10014 Hattfjeldal kommune	1 842	1 761	81	1 781	61	3,4 %
10015 Røros kommune	2 167	1 761	405	1 957	210	10,7 %
Sum	39 624	21 132	18 491	39 387	237	0,6 %

Betjeningstilskuddet beregnes ut ifra antall elever som hadde samisk som første- eller andrespråk skoleåret 2018/19, samt antall innbyggere innmeldt i Sametingets valgmanntall pr 30.06.2019.

4.2.3 Tospråklighetstilskudd til fylkeskommuner - direkte tilskudd

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
10055 Troms- og Finnmark fylkeskommune	1 304	0	1 304	-
10052 Nordland fylkeskommune	1 291	1 205	86	7,1 %
10053 Trøndelag fylkeskommune	1 060	939	121	12,9 %
10050 Finnmark fylkeskommune	0	939	-939	-100,0 %
10051 Troms fylkeskommune	0	939	-939	-100,0 %
Sum	3 655	4 022	-367	-9,1 %

Fra 2020 er Finnmark fylkeskommune og Troms fylkeskommune slått sammen til ett fylke. Av den grunn har Sametinget endret beregningen av direktetilskuddet. Grunntilskuddet, 60 % fordeles likt til hvert av fylkeskommunene. Betjeningstilskuddet fordeles med 20 % ut i fra antall samiske språk fylkeskommunen har forvaltningsansvar for, og 20 % ut i fra antall kommuner i fylket som er innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk.

4.3 Utvikling av samiske språk

Mål for innsatsområdet:

- Befolkningen har mulighet til å lære seg samisk og fremme språket.

De samiske språkene har ulike behov og utfordringer, og Sametinget tar et stort ansvar for å styrke samefolkets språkutviklingsmuligheter i alle områder. Til dette arbeidet legger Sametinget forslagene i NOU 2016: 18 – Hjertespråket til grunn, hvor det oppfordres til å satse på barn og unge. Sametinget har skilt ut kommunenes og fylkeskommunenes språkutviklingsarbeid fra tospråklighetstilskuddet, slik at flere ressurser prioriteres til å styrke språket til barn og unge.

I støtten til språksentrene er arrangement av språkkurs og språkarenaer lokalt på forskjellige nivåer prioritert. Det samiske folket skal kunne delta i aktiviteter for derigjennom å lære seg samisk og bruke samisk aktivt på alle samfunnsområder. Språksentrene skal også kunne samle inn og offentliggjøre samiske stedsnavn.

For styrking og utvikling av samiske språk er det viktig at det finnes aktive lokalmiljøer. Et mangfold av språkaktiviteter i lokalsamfunnene er grunnlaget for aktive språkmiljøer. Det er meget stor forskjell på språknivået i de forskjellige språkområdene, derfor er det viktig å tilpasse språktiltakene til de forskjellige områdene.

Samfunnet har stort behov for samisktalende fagpersonell på alle områder. For at man i fremtiden skal kunne rekruttere flere samisktalende fagfolk som behersker språket godt muntlig og skriftlig, gir Sametinget stipend til elever på videregående skole som har samisk som fag. For å øke antallet samiskspråklige fagansatte i sør-, lule- og markasamiske områder, bevilger Sametinget i tillegg stipend til studenter som tar høyere utdanning i sørsamisk og lulesamisk, og til studenter fra markasamiske områder som tar høyere utdanning i samisk.

I 2016 ble det utgitt en rettskrivingsbok i nordsamisk. Boka er nyttig både for forfattere, oversettere og andre som skriver på nordsamisk. En slik bok skal også utgis for lule- og sørsamisk, og i årets budsjett prioriterer Sametinget å fortsette arbeidet med rettskrivingsbok for lulesamisk som ble igangsatt i 2018, samt sette i gang arbeidet med å utarbeide rettskrivingsbok i sørsamisk. Dette er et samarbeid med Sametinget i Sverige.

Sametinget anser det som nødvendig å opprettholde et nordisk språksamarbeid som felles fundament for bevaring av samiske språk. Nordisk språksamarbeid er viktig for styrking og utvikling av de samiske språkene og for å øke bruken av samiske språk. Sámi Giellagáldu har det øverste ansvaret for nordisk språksamarbeid hva angår normering av ny terminologi og normer av skriftspråk, samt normering av skriftspråk og språkrøkt på de ulike samiske språkene. Samisk parlamentarisk råd har vedtatt at Sámi Giellagáldu skal etableres som en fast organisasjon tilknyttet Sametinget i Norge fra og med 2021.

4.3.1 Samletabell - utvikling av samiske språk

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
Språkutvikling i kommuner - direkte tilskudd	13 130	13 130	0	0,0 %
Språkutvikling i fylkeskommuner - direkte tilskudd	1 360	1 360	0	0,0 %
Samiske språksentre - direkte tilskudd	21 682	21 550	132	0,6 %
13400 Språksentertreff - konferanse	100	100	0	0,0 %
Språkprosjekter - søkerbasert tilskudd	9 034	7 534	1 500	19,9 %
Stipend til elever med samisk i videregående skole - søkerbasert tilskudd	3 000	3 000	0	0,0 %
Språkstipend høyere utdanning - søkerbasert tilskudd	300	300	0	0,0 %
13300 Rettskrivningsbok for lulesamisk - prosjekt	200	200	0	0,0 %
12000 Sámi giellagáldu - prosjekt a)	5 000	0	5 000	-
13500 Internasjonalt år for urfolksspråk 2019 - prosjekt	0	600	-600	-100,0 %
Sum	53 806	47 774	6 032	12,6 %

a) Kr 3 000 000 er flyttet fra kapittel 14 Administrativt nivå. Dette gjelder 4 stillingsressurser.

4.3.2 Språkutvikling i kommuner - direkte tilskudd

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
10010 Språkutvikling i kommuner - direkte tilskudd	13 130	13 130	0	0,0 %
Sum	13 130	13 130	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen:

- Befolkningen har mulighet til å lære og utvikle samisk språk.

Kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk får tospråklighetstilskudd og utviklingstilskudd. Utviklingstilskuddet skal på grunnlag av kommunenes 3-årige språkplaner brukes først og fremst til å styrke situasjonen for samisk i barnehagene og i skolen. Tilskuddet skal ikke brukes til kommunenes lovpålagte oppgaver, men til ekstra tiltak for styrking og utvikling av de samiske språkene hos de samiskspråklige barna i kommunene.

4.3.3 Språkutvikling i fylkeskommuner - direkte tilskudd

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
10054 Språkutvikling i fylkeskommuner - direkte tilskudd	1 360	1 360	0	0,0 %
Sum	1 360	1 360	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen:

- Befolkningen har mulighet til å lære og utvikle samisk språk.

Fylkeskommunene i forvaltningsområdet for samisk språk får tospråklighetstilskudd og utviklingstilskudd. Utviklingstilskuddet skal brukes til ekstra tiltak for styrking og utvikling av de samiske språkene.

4.3.4 Samiske språksentre - direkte tilskudd

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
10100 Sámi giella- ja kulturg. - Porsanger kommune	970	964	6	0,6 %
10101 Giellasiida - Samisk språksenter - Kåfjord kommune	970	964	6	0,6 %
10102 Árran julesáme guovddásj	970	964	6	0,6 %
10103 Várdobáiki sámi guovddáš	970	964	6	0,6 %
10104 Isak Saba guovddáš - Nesseby kommune	970	964	6	0,6 %
10105 Tana samiske språksenter - Samisk nærings- og utredningssenter (SEG)	970	964	6	0,6 %
10106 Gáisi Giellaguovddáš, Tromsø kommune	970	964	6	0,6 %
10107 Aajege, Røros - Trøndelag fylkeskommune	970	964	6	0,6 %
10108 Áltá Sámi Giellaguovddás	970	964	6	0,6 %
10109 Ástávuona giellagoahtie - Lavangen kommune	970	964	6	0,6 %
10110 Gielem nastedh - Snåsa kommune	970	964	6	0,6 %
10111 Gielearnie - Røyrvik kommune	970	964	6	0,6 %
10112 Storfjord språksenter - Storfjord kommune	970	964	6	0,6 %
10114 Giellagiisá - Kautokeino kommune	970	964	6	0,6 %
10113 Aktivitetstilskudd	8 102	8 054	48	0,6 %
Sum	21 682	21 550	132	0,6 %

Mål for tilskuddsordningen:

- Samiske språksentre fremmer og synliggjør samiske språk aktivt i sine virkeområder.

Språksentrene innehar språkfaglig kompetanse og er lokale språkbærere. De formidler tradisjonell kunnskap som er en del av språksentrenes tilbud. Ved hjelp av aktivitetstilskuddet arrangerer språksentrene språkarenaer og språkopplæring. Formålet med tilskuddsordningen er å gi muligheten til å utføre disse oppgavene i samråd med Sametinget og med nærmiljøet på en best mulig måte.

4.3.5 Språksentertreff - seminar

En gang i året arrangerer Sametinget sammen med språksentrene språksentertreff for alle samiske språksentre. Målet med treffet er å utveksle erfaringer og ideer, samt videreutvikling av språksentrene. Språksentertreffet skal styrke samarbeidet mellom Sametinget og språksentrene, og mellom språksentrene. Det settes av kr 100 000 til seminaret i 2020.

4.3.6 Språkprosjekter - søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
11000 Språkprosjekter	9 034	7 534	1 500	19,9 %
Sum	9 034	7 534	1 500	19,9 %

Mål for tilskuddsordningen:

- Befolkningen har mulighet til å lære seg samisk og fremme språket.

Prioriteringer 2020 søkerbasert tilskudd - Språkprosjekter:

- Lage og/eller oversette språkapplikasjoner og spill for barn og unge på/til samisk.
- Samiskkurs for voksne.
- Lese- og skrivehjelpsordninger for samisktalende.
- Bidra til oversetting av Bibelen til sør- og lulesamisk.
- Språkutviklingstiltak for språksentrene som er i etableringsfasen og har fått tilskudd til etablering.
- Innsamling og formidling av samiske stedsnavn.
- Utarbeiding av ordbøker i samiske språk, spesielt prioriteres digitale løsninger.
- Terminologiprojekter der formålet er å etablere nye termer eller revitalisere gamle termer.
- Bidra til utviklingsprosjekter for samiskspråklige medietilbud som er i overgangsfase før stabile driftsstøtteordninger.
- Språkrøktstiltak og gode språkarenaer.
- Utvikling av modeller for at tilgjengelige språkressurser i en region samlet kan bidra til å bedre språkopplæringen.
- Samiske språktiltak i forbindelse med samisk språkuke i 2020.

4.3.6.1 Samiske språktiltak i sør-, lule og markasamisk område

- Samiske språksentra som mottar direkte støtte over Sametingets budsjett kan ikke søke. Unntaket er:
 - Samiske språksentre i lule-, sør- og markasamisk område kan søke om tilskudd under prioriteringen: "Språkrøktstiltak og gode språkarenaer" og "Utvikling av modeller for at tilgjengelige språkressurser i en region samlet kan bidra til å bedre språkopplæringen".

4.3.7 Stipend til elever med samisk i videregående skole - søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
11100 Stipend til elever med samisk i videregående skole	3 000	3 000	0	0,0 %
Sum	3 000	3 000	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen:

- Motivere ungdom til å ta samisk som fag på videregående skole.

For å motivere ungdom til å ta samisk som fag på videregående skole, gir Sametinget stipend til elever som har som samisk i fagkretsen. Elever som velger samisk som førstespråk prioriteres.

4.3.8 Språkstipend høyere utdanning - søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
11200 Språkstipend høyere utdanning - søkerbasert tilskudd	300	300	0	0,0 %
Sum	300	300	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Språkstipend høyere utdanning:

- Motivere flere til å lese de mest utsatte samiske språkene.

Prioriteringer 2020 for tilskuddsordningen:

- Høyere utdanning i språkene sørsamisk og lulesamisk, og til høyere samisk språkutdanning for studenter fra markasamisk område.

I forbindelse med at Sametinget fikk overført midler til styrking av lulesamisk, sørsamisk, og samisktalende i markasamisk område som tidligere ble forvaltet av Nordland Fylkeskommune opprettet Sametinget i 2019 blant annet en ny stipendordning. Stipendet skal bidra til at flere skal ta høyere utdanning innen de mest utsatte samiske språkene.

Det settes av kr 300 000 til ordningen.

4.3.9 Rettskrivningsbok for lulesamisk og sørsamisk - prosjekt

Rettskrivningsråd er effektive og gode redskaper for lulesamisk og sørsamisk rettskrivning. Henvisninger til regler og bruk av eksemplene i heftet er til god hjelp for de som behøver svar på spørsmål angående skriftspråket, for eksempel bruken av skille tegn, ulike skrifttegn og orddelinger. Boken er nyttig for bruken og utviklingen av lulesamisk og sørsamisk. Arbeidet med lulesamisk rettskrivningsbok ble igangsatt høsten 2018 og det er nedsatt en arbeidsgruppe bestående av språkarbeidere både fra norsk og svensk side. Arbeidet med den lulesamiske utgaven forventes avsluttet i 2020, mens arbeidet med den sørsamiske utgaven igangsettes i 2020. Det avsettes kr 200 000 til disse prosjektene i 2020.

4.3.10 Sámi Giellagáldu

Sametingene arbeider for at virksomheten til Sámi Giellagáldu skal bli permanent, og at både den norske, svenske og finske staten, samt Sametingene skal gi sin støtte. Sámi Giellagáldu er et nordisk samisk samarbeidsorgan underlagt Samisk Parlamentarisk Råd som fungerer som øverste vedtaksorgan i språkfaglige spørsmål. Samisk Parlamentarisk Råd har vedtatt at Sámi Giellagáldu skal etableres som en egen organisasjon tilknyttet Sametinget i Norge. Arbeidet med utforming og etablering av organisasjonen vil skje parallelt med fortsatt drift av terminologigrupper og normeringsarbeid i 2020. En permanent organisasjon forventes å være på plass fra 2021. NOU 2016: 18 – Hjertespråket har også anbefalt at Sámi Giellagáldu etableres som permanent organisasjon.

Det avsettes kr 5 000 000 til etablering og drift av Sámi Giellagáldu i 2020. Oppfølging av Hjertespråket og Giellalokten - prosjekt.

4.4 Oppfølging av Hjertespråket

Mål for innsatsområdet

- Sikre og utvikle de samiske språkenes fremtid.

Sametinget vedtok i desember 2018 Sametingets strategier for samiske språk – Giellalokten (språkløftet). Denne strategien er Sametingets helhetlige oppfølging av NOU2016:18 Hjertespråket. Giellalokten består både av forslag til tiltak hentet fra Hjertespråket, samt tiltak som naturlig hører sammen med forslagene i Hjertespråket. Giellalokten er en langsiktig språksatsning, den er sektorivergripende og berører alle samfunnsområder. Målet med strategiene er at samiske og norsk språk skal være likestilte og likeverdige språk i samfunnet. Visjonen er at samiske språk er naturlige, samfunnsbærende og levende språk.

Arbeidet med oppstart og gjennomføring av tiltak i Giellalokten startet i 2019, og vil fortsette i flere år framover. Høsten 2019 gjennomførte vi en landsomfattende samisk språkuke som hadde som mål å sette samiske språk på dagsorden. Det var stor oppslutning om samisk språkuke over hele landet, og tilbakemeldingene er at dette bør vi ha hvert år.

Hjertespråket og Giellalokten er omfattende og består av en rekke tiltak som det vil være behov for å gjennomføre over flere år.

Av tiltak som vil bli igangsatt i 2020 kan vi blant annet nevne disse:

- Det er ikke gjennomført samisk språkundersøkelse siden 2012. Derfor vil det bli prioritert som en oppfølging av Hjertespråket og Språkløftet.
- Det er stort behov for samiskspråklig kompetanse på alle fagområder, derfor vil Sametinget i 2020 arrangere en karrierekonferanse for ungdom.
- Høsten 2019 lanserte Skatteetaten løsningen med å registrere samisk språkkompetanse i folkeregisteret. Sametinget ønsker at samtlige som behersker samiske språk registrerer dette i folkeregisteret slik at vi får statistikk som grunnlag for utforming av språkpolitikk. Det gjennomføres kampanje i 2020 for å få så mange som mulig til å registrere denne kompetansen.
- Både Hjertespråket og Språkløftet har belyst behovet for å utarbeide utviklingsprogrammer for de samiske språkene.
- Innsamling av samiske stedsnavn.
- Arrangere sør- og lulesamisk språk- og opplæringskonferanser og bidra til opprettelse av nettverk for språkarbeidere og pedagoger i sør- og lulesamisk område.
- Oppfølging av forslagene og gjennomføre en kartlegging av språkkompetansen i pite-, ume- og skoltesamisk område med påfølgende språkseminar hvor strategiene for revitalisering av disse språkene utformes.
- Oppfølging av forslagene i rapporten om grenseoverskridende skolesamarbeid.
- Nasjonal strategi for språk, lesing og skriving – språkløyper, utvikles og tilpasses de samiske språkene.
- Støtte opp om utvikling av digital lesetjeneste for barn og unge.
- Være pådriver for å opprette en digital plattform for barn og unge.

Det settes av 13 000 000 i 2020 til gjennomføring av disse tiltakene som oppfølgingen av Hjertespråket og Giellalokten. Bruk av midlene skal konsulteres med regjeringen, jf. forslag til statsbudsjett 2020.

4.4.1 Samletabell - Hjertespråket

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
13200 Oppfølging av Hjertespråket	13 000	0	13 000	-
13200 Giellalokten - prosjekt	0	3 000	-3 000	-100,0 %
13210 Nytt språkområde - prosjekt	0	1 000	-1 000	-100,0 %
Sum	13 000	4 000	9 000	225,0 %

5 Kunnskap

Samfunns mål:

- Det samiske samfunnet har kunnskap, kompetanse og ferdigheter for å sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.

Sametinget arbeider for et kunnskapsbasert samfunn der tradisjonell kunnskap er en av grunnpillarene. Det kunnskapsbaserte samfunnet utvikles i et samspill mellom den tradisjonelle kunnskapen og ny viten og ny teknologi.

Utviklingen av det samiske samfunnet med grunnlag i våre verdier språklig og kulturelt, forutsetter høy kvalitet i samisk barnehage- og grunnopplæringstilbud.

Sametingets overordnede mål for samisk høyere utdanning og forskning er at sektoren bidrar med nødvendig kapasitet og kompetanse for den utviklingen Sametinget ønsker for det samiske samfunnet.

Sametinget skal arbeide for å oppnå målet innen kunnskap ved å satse på følgende innsatsområder:

- Samiskspråklige barn i dagens samfunn.
- Tradisjonell kunnskap i ny tid.
- Kunnskap og kompetanse bygger fremtidens barnehager.
- Samisk innhold i skolen.
- Læringsmiljø og skoleutvikling.
- Læremidler.
- Myndighet, ansvar og roller innen høyere utdanning og forskning.
- Utdannings- og forskningsbehov.
- Rekruttering til samisk høyere utdanning og forskning.
- Arbeidiehtu.
- Implementering av samisk perspektiv i høyere utdanning og forskning.

Administrative ressurser - Kunnskap

Lønn, reise og kompetanseheving for avdelingen inngår i kapittel 15 Administrativt nivå.

Avdeling for oppvekst og utdanning har 16,8 årsverk fordelt på tre seksjoner:

- Seksjon for barnehage.
- Seksjon for grunnopplæringen.
- Seksjon for høyere utdanning og forskning.

Avdeling for oppvekst og utdanning (BOA) har ansvar for politikkutvikling. Sametinget vil gjennom dialog og konsultasjoner med myndighetene innenfor fagområdene for barnehage, grunnopplæring, høyere utdanning

I stater hvor det finnes etniske, religiøse eller språklige minoriteter eller personer som tilhører en urbefolkning, skal et barn som tilhører en slik minoritet eller urbefolkningen, ikke nektes retten til sammen med andre medlemmer av sin gruppe å leve i pakt med sin kultur, bekjenne seg til og utøve sin religion, eller bruke sitt eget språk

(Artikkel 30 i FNs konvensjon om barnets rettigheter)

1. Urfolk har rett til å opprette og ha kontroll over sitt eget utdanningssystem og institusjoner som gir opplæring på deres eget språk, på en måte som svarer til undervisnings- og læringsmetodene i deres egen kultur.

2. Individuer tilhørende urfolk, særlig barn, har rett til alle nivåer av og former for statlig utdanning, uten diskriminering.

3. Statene skal, sammen med urfolk, treffe effektive tiltak slik at individer tilhørende urfolk, særlig barn, herunder de som lever utenfor sine egne lokalsamfunn, har tilgang til opplæring i sin egen kultur og på sitt eget språk, når det er mulig.

(Artikkel 14 i FNs erklæring om urfolks rettigheter)

og forskning bidra til at den nasjonale barnehage-, opplærings- og utdanningspolitikken inneholder målsetninger og strategier som sikrer et kvalitativt godt opplærings- og utdanningstilbud. Avdelingen har også ansvar for å forvalte Sametingets tilskuddsmidler etter Sametingets prioritering og Sametingsrådets regelverk. Sametinget har myndighet til å revidere og fastsette læreplaner for opplæring i samiske språk for grunn- og videregående opplæring og læreplaner for særskilt samiske fag, jf. opplæringsloven § 6-4, andre ledd, delta i utvikling av samiske likeverdige parallelle læreplaner og fastsette det samiske innholdet i disse læreplanene, jf. opplæringsloven § 6-4, tredje ledd, samt fastsette samisk innhold i ordinære læreplaner. Avdelingen er også ansvarlig for driften av Sametingets læremiddelsentral som har et nært samarbeid med Ovtta|Aktan|Akte for informasjon og utlån av samiske læremidler.

5.1 Virkemidler til kunnskap

5.1.1 Innsatsområder kunnskap

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
Samisk språklige barn i dagens samfunn	10 305	10 301	4	0,0 %
Tradisjonell kunnskap i ny tid	7 430	7 430	0	0,0 %
Kunnskap og kompetanse bygger fremtidens barnehage	200	200	0	0,0 %
Samisk innhold i skolen	3 470	2 750	720	26,2 %
Læringsmiljø og skoleutvikling	1 503	650	853	131,2 %
Læremidler	21 945	22 790	-845	-3,7 %
Rekruttering til samisk høyere utdanning og forskning	2 450	2 450	0	0,0 %
Årbediehtu	200	0	200	-
Sum	47 503	46 571	932	2,0 %

5.2 Samiskspråklige barn i dagens samfunn

Mål for innsatsområdet:

- Samiske barn får styrket og utviklet sitt samiske språk.

Barnehagen er en viktig språkarena for bevaring og styrking av samiske språk, og det er behov for klare og tydelige strategier og metoder for språkarbeidet i barnehagen. Sametinget vil legge til rette for at barnehagene tar i bruk sterke språkmodeller som metode tilpasset den enkelte barnehagers lokale behov og språknivå. Språkarbeidet i barnehagene må derfor systematiseres bedre og implementeres i det pedagogiske arbeidet. Barna skal ha mulighet til å gå over til samisk skole som samiskspråklige og få opplæring i og på samisk som førstespråk.

Utviklingsprosjektet SáMOS (Sámi mánát ođđa searvelanjain – Samiske barn i nye pedagogiske rom) skal være et verktøy for å hjelpe barnehagene i språkarbeidet. Det har blitt overlatt til barnehagene selv hva som er samisk pedagogikk, men Sametinget vil bistå personalet i det daglige virke gjennom prosjektet. Prosjektet skal gjennom forskning beskrive hva samisk pedagogikk er, og hvordan implementere sterke språkmodeller i barnehagen.

Dagens lovgivning (Lov om barnehager 2006) gir ikke alle som ønsker det, rett til et samisk barnehagetilbud. Sametinget arbeider for en lovendring om rett til et samisk barnehagetilbud.

Pedagogisk materiell for barnehager med samisktilbud skal fungere som verktøy for barnehageansatte i arbeidet med å videreføre den samiske kulturarven. Gjennom pedagogisk materiell skal dette arbeidet konkretiseres og dermed bidra til å styrke det samiske språket og den samiske kulturen, og slik skape nysgjerrighet og stolthet for sin kulturbakgrunn.

5.2.1 Samletabell - samiskspråklige barn i dagens samfunn

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
Tilskudd til samisk språkopplæring i barnehager - søkerbasert tilskudd	1 845	1 845	0	0,0 %
Tilskudd til prosjekter og utviklingsarbeid i barnehager - søkerbasert tilskudd	1 845	1 845	0	0,0 %
Utvikling av pedagogisk materiell for barnehager - søkerbasert tilskudd	1 540	1 540	0	0,0 %
21400 Julevsáme giellatjehppe - Árran mánáigárdde AS - direkte tilskudd	685	681	4	0,6 %
23000 Sámi mánát ođđa searvelanjain - prosjekt	4 390	4 390	0	0,0 %
Sum	10 305	10 301	4	0,0 %

5.2.2 Tilskudd til samisk språkopplæring i barnehager - søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
21210 Tilskudd til samisk språkopplæring i barnehager - søkerbasert tilskudd	1 845	1 845	0	0,0 %
Sum	1 845	1 845	0	0,0 %

Mål for tilskuddordningen - samisk språkopplæring i barnehager:

- Barnehager gir tilbud om samisk språkopplæring.

Prioriteringer 2020 søkerbasert tilskudd - samisk språkopplæring i barnehager:

- Tiltak som tilrettelegger for samisk språkopplæring i barnehager.

5.2.3 Tilskudd til prosjekter og utviklingsarbeid i barnehager - søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
21220 Tilskudd til prosjekter og utviklingsarbeid i barnehager - søkerbasert tilskudd	1 845	1 845	0	0,0 %
Sum	1 845	1 845	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Prosjekter og utviklingsarbeid i barnehager:

- Høy kvalitet på samisk språk og kulturarbeid i barnehagene.

Prioriteringer 2020 søkerbasert tilskudd - Prosjekter og utviklingsarbeid i barnehager:

- Språkbudprosjekter.
- Lokale utviklingsprosjekter.
- Etablering av nye barnehagetilbud.
- Tiltak som styrke språkarbeidet gjennom prosjekter som "giellačeahppi".

5.2.4 Tilskudd til utvikling av pedagogisk materiell for barnehager - søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
21230 Utvikling av pedagogisk materiell for barnehager - søkerbasert tilskudd	1 540	1 540	0	0,0 %
Sum	1 540	1 540	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Utvikling av pedagogisk materiell for barnehager:

- Barnehager, barnehagelærere og utdanningsinstitusjoner har god tilgang på pedagogisk materiell som har et samisk innhold.

Prioriteringer 2020 søkerbasert tilskudd - Utvikling av pedagogisk materiell for barnehager:

- Språkstimulerende materiell som er egnet for barnehagebarn.
- Samisk barnehagepedagogisk materiale som er egnet for samiske barnehagelærere og barnehagelærere studenter.

Det finnes generelt lite samisk pedagogisk materiell i barnehagene. Pedagogisk materiell og leker bidrar til at barna tilegner seg, utvikler og bevarer samisk språk og kultur.

Gjennom tilskuddsordningen ønsker Sametinget å stimulere til at det utvikles pedagogisk materiell tilpasset bruk i barnehager med samisktilbud.

5.2.5 Juvlesámi giellatjehppe - direkte tilskudd til Árran mánnálgárdde

Sametinget gir direkte tilskudd til Árran mánnálgárdde til giellatjehppe/språkmedarbeidere for å styrke arbeidet med språkutvikling i barnehagen, det settes av kr 685 000 i direkte tilskudd til Árran mánnálgárdde.

5.2.6 Sámi mánát ođđa searvelanjain - utviklingsprosjekt 2018-2022

Prosjektets hovedmål er at samisk filosofi skal danne grunnlaget for innholdet i samiske barnehager der samiske verdier, naturfilosofi, språk, kultur, lederskap og tradisjonskunnskap er bærende elementer i det pedagogiske arbeidet.

Prosjektet skal bidra til utvikling av samisk barnehagepedagogikk og didaktikk med grunnlag i samisk filosofi. Prosjektet skal fremme en ny arbeidsmåte som svarer til den samiske tenkemåten i de ulike områdene i Sápmi, der samiske verdier ligger til grunn for den pedagogiske tilnærmingen. Med dette som utgangspunkt skal samiske barnehager bygge innholdet på samisk tradisjonskunnskap, samiske språk, levesett, tenkemåte, forståelse i arbeids- og læringsmetoder. Dette krever kompetanseheving til ansatte i samisk pedagogikk, språk og kultur. Det settes av kr 4 390 000 til prosjektet i 2020.

5.3 Tradisjonell kunnskap i ny tid

Mål for innsatsområdet:

- Den samiske barnehagen bygger på tradisjonell kunnskap.

Den samiske barnehagen, som en viktig institusjon for samiske barns oppvekstmiljø, må være rustet for å imøtekomme de behov som det samiske samfunnet har til enhver tid. Sametinget vil styrke den samiske barnehagens stilling som en sentral samisk kulturbærer. Dette gjøres ved at barnehagene blant annet skal bygge på samisk tradisjonell kunnskap (árbediehtu). Et godt kunnskapsgrunnlag om samisk tradisjonell kunnskap er avgjørende for å sikre gode beslutningsprosesser hos aktørene rundt samisk barnehagetilbud.

Samisk tradisjonell kunnskap har i dag en vesentlig plass i samiske barnehager. De samiske barnehagene legger opp sitt arbeid etter den samiske årstidskalenderen. Det vil si at barnehagen knytter det pedagogiske arbeidet til årets gang og endringene i naturens årssyklus. Sametinget vil arbeide for å styrke dette kunnskapsgrunnlaget som en del av innholdet for å sikre kunnskapsoverføring til fremtidige generasjoner.

5.3.1 Samletabell - Tradisjonell kunnskap i ny tid

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
Tilskudd til samiske barnehager og barnehager med samisk avdeling	7 430	7 430	0	0,0 %
Sum	7 430	7 430	0	0,0 %

5.3.2 Tilskudd til samiske barnehager og barnehager med samisk avdeling - søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
21200 Tilskudd til samiske barnehager og barnehager med samisk avdeling - søkerbasert tilskudd	7 430	7 430	0	0,0 %
Sum	7 430	7 430	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Samiske barnehager og avdelinger:

- Samiske barnehager og samiske avdelinger i norske barnehager har tilbud som bygger på samisk språk og kultur.

Prioriteringer 2020 søkerbasert tilskudd - Samiske barnehager og avdelinger:

- Tiltak som utvikler og bygger på samiske verdier, språk, kultur og tradisjonell kunnskap.

5.4 Kunnskap og kompetanse bygger fremtidens barnehager

Mål for innsatsområdet:

- Økt kunnskap og kompetanse i barnehagesektoren.

Kunnskap og kompetanse er avgjørende for å sikre utvikling i den samiske barnehagesektoren. Det foregår prosesser på flere plan der både myndighetene, kommunene, barnehageeiere, barnehageansatte, foreldre og andre er med. For å kunne medvirke og involveres i forvaltningen av samiske barnehager, må kunnskapsgrunnlaget heves for alle involverte parter. Sametinget vil arbeide for at alle våre samarbeidspartnere og aktører i barnehagesektoren skal ha kunnskaper om hva en samisk barnehage er og hvordan institusjonen plasserer seg i samfunnet som en viktig kulturbærer for det samiske folk.

Utvikling av kvalitet i de samiske barnehagene er avhengig av at de ansatte får mulighet til å heve sin kompetanse individuelt og i et faglig fellesskap. En utfordring er å heve kompetansen i barnehagesektoren som er tilpasset sektorens behov. Sametinget ønsker å bidra til at barnehageeiere og ledelse iverksetter kollektive utviklings- og endringsprosesser.

Sametinget vil i samarbeid med sentrale myndigheter arbeide for at barnehagelæreres status heves, flere menn rekrutteres til stillinger og at samisktalende ansatte beholdes i barnehagestillinger.

5.4.1 Samletabell - kunnskap og kompetanse bygger fremtidens barnehager

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
22500 Seminar for barnehageansatte - konferanse	0	200	-200	-100,0 %
22503 Evaluering av tilskuddsordningen for barnehager	200	0	200	-
Sum	200	200	0	0,0 %

5.4.2 Evaluering av tilskuddsordningen for barnehagen

Sametinget vil sette i gang en evaluering av Sametingets tilskuddsordninger til barnehager. Sametinget ser at det er nødvendig å tilpasse tilskuddsordningene bedre slik at barnehagene kan arbeide mer strukturert med samisk språk i barnehagene. Sametinget ønsker at samiske språk skal bevares og utvikles, og mener derfor at tilskuddsordningene til barnehager må sikre at barnehager tar aktivt i bruk språkmodeller for tilegning, bevaring og utvikling av samiske språk. Målet må være at barnehagebarn, ved overgang til skolen, er samiskspråklige, og at tilskuddsordningen er med på å realisere dette.

5.5 Samisk innhold i skolen

Mål for innsatsområdet:

- Samiske elever og elever med samisk opplæring har kvalitetsmessig god opplæring i og på samisk.
-

God kvalitet i opplæringen avhenger av gode rammebetingelser. Samiske elever og foreldre opplever at samiske elever ikke får oppfylt opplæringsrettighetene de etter loven har krav på. Dette kan skyldes at skoleeiere og skoleledere ikke har tilstrekkelig kjennskap til samiske elevers rett til opplæring i og på samisk. I tillegg kan opplæring i og på samisk være en ressursmessig utfordring for kommuner/fylkeskommuner og skoleeiere. Sametinget vil i dialog med sentrale, regionale og lokale myndigheter arbeide for å få gode rammevilkår for samisk opplæring. Sametinget vil arbeide for å styrke rettighetene gjennom ny opplæringslov og gjennom friskoleloven. Ivaretagelse og oppfyllelse av elevenes rettigheter må bli lik, uavhengig av hvor elevene går på skole. Sametinget vil arbeide for at språksamlinger inkluderes som en naturlig del av opplæring i samisk.

For elever med behov for særskilt tilrettelegging er det avgjørende viktig at de får opplæring basert på sitt språk og sin kultur. Dette er ingen selvfølge. Sametinget ser det som særlig viktig å arbeide for å ivareta det helhetlige opplæringstilbudet for disse elevene.

Det er viktig at samisk tradisjonell kunnskap implementeres i skolens læreplaner. Tradisjonell kunnskap er en del av vår kunnskapsarv som vi skal videreføre. Gjennom tilskuddsordningen "Tradisjonell kunnskap i grunnopplæringen" motiverer Sametinget skolene til å gjennomføre prosjekter knyttet til samisk kulturverdier og tradisjoner

Det nordisk skolesamarbeid inkluderer tilrettelegging for samisk opplæring på tvers av landegrensene. Sametinget ser nytten av å samarbeide på nordisk nivå om en felles skolepolitikk med grunnlag i samisk språk og samiske verdier. Sametinget ønsker innsikt i hvilke skolepolitiske utfordringer samer i Finland og Sverige har og hvordan vi i fellesskap kan samarbeide om samisk skoletilbud. Dette inkluderer også samiske læremidler. Sametinget har intensjon om å følge opp prosjektet "Rájáhis sámí oahpahus", hvor målsetningen var å etablere en to-statlig felles sameskole. I oppfølgingsarbeidet vil prosjektgruppens rapport bli lagt til grunn.

Videregående opplæring har i tillegg til fagfornyelsen de senere årene gjennomgått strukturendringer og er fortsatt under endring, jf. Liedutvalget om endringer i struktur, organisering og fagsammensetning i fremtidens videregående opplæring. Sametinget vil arbeide for at endringene ivaretar og styrker opplæringstilbudet for samiske elever og elever med samisk opplæring.

Sametinget har i 2017 signert strategien Nasjonal kompetansepolitisk strategi 2017-2021. Strategien har som mål å bidra til at enkelt mennesker og virksomheter har en kompetanse som gir Norge et konkurransedyktig, en effektiv og god offentlig sektor, og gjør at færrest mulig står utenfor arbeidslivet. For Sametinget er det viktig at også kompetansebehovet for det samiske samfunns- og arbeidslivet blir kartlagt og det utarbeides og iverksettes tiltak.

5.5.1 Samletabell - samisk innhold i skolen

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
22600 Revidering av læreplaner - prosjekt a)	2 850	2 000	850	42,5 %
Tradisjonell kunnskap i grunnopplæringen - søkerbasert tilskudd	500	500	0	0,0 %
22402 Pedagogiske fagdager - konferanse	120	0	120	-
22900 Oppfølging av prosjektet «Rájáhis sámí oahpahus» – "Grenseoverskridende samisk opplæring" - prosjekt	0	250	-250	-100,0 %
Sum	3 470	2 750	720	26,2 %

a) Kr 850 000 er overført fra 21000 Tilskudd til utvikling av læremidler

5.5.2 Revidering av læreplaner - prosjekt

Innhold i læreplanene er et viktig virkemiddel for å sikre et kvalitativt godt innhold i samisk opplæring. Sametinget har myndighet til å fastsette læreplaner i faget samisk for grunnopplæringen, i særskilt samiske fag for videregående opplæring og samisk innhold i de samiske parallelle likeverdige læreplanene og i de ordinære læreplanene. Den nye overordnede delen til læreplanverket er konsultert med Sametinget og ble fastsatt høsten 2017. Overordnet del - verdier og prinsipper, er en forskrift til opplæringsloven og utdyper opplæringsens formål.

I 2016 ble Sametinget etter konsultasjoner enig med Kunnskapsdepartementet om å fornye Kunnskapsløftet - samiske læreplaner parallelt med revidering av det ordinære læreplanverket. Fagfornyelsen er utvidet til å gjelde alle læreplanene for yrkesfagene og de valgfrie programfagene på

studiespesialisering, der Sametinget har finansiert og koordinert 11 læreplangrupper. Alle de nye læreplanene blir ikke fastsatt samtidig. De siste læreplanene gjøres gjeldende høsten 2021. Dette er et stort og viktig som arbeid Sametinget vil prioritere i 2020, og vil kreve høy arbeidsintensitet i tiden fremover til 2021. Det settes av kr 2 850 000 til dette arbeidet i 2020.

5.5.3 Tradisjonell kunnskap i grunnopplæringen - søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
21130 Tradisjonell kunnskap i grunnopplæringen	500	500	0	0,0 %
Sum	500	500	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Tradisjonell kunnskap i grunnopplæringen 2020:

- Implementere samisk tradisjonell kunnskap i grunnopplæringen og (lokale) læreplaner.

Prioriteringer 2020 tilskuddsordningen - Tradisjonell kunnskap i grunnopplæringen:

- Tiltak/prosjekter som vil bidra til økt bruk av samisk tradisjonell kunnskap i skoleverket og hvor kunnskapsoverføring skjer fra eldre til yngre generasjoner med fokus på birgen, duodji/ duodje/ duedtie og samisk språkopplæring.
- Prosjekter hvor elever får samisk språkopplæring gjennom praktisk arbeid.
- Opplæringsprosjekter som bidrar med økt bruk av muntlig fortellertradisjon og joik, duodji/ duodje/ duedtie.
- Tiltak innen utmarksbruk og fangst/fiske der fokus er på samisk språkopplæring gjennom praktisk arbeid.
- Verdestallan/Rádnastallat/Vienestalleme.
- Boazodoallu/Reindrift.

5.5.4 Rájahis sámii oahpahus / grenseløs sameundervisning

Sametingene i Norge inviterte vinteren 2016/2017 Sametingene i Finland og Sverige til oppstart av et prosjekt for grenseoverskridende skolesamarbeid. Sametinget ønsker innsikt i hvilke skolepolitiske utfordringer samer i Finland og Sverige har og hvordan vi i fellesskap kan samarbeide om samiske skoletilbud. Prosjektet ble politisk behandlet i Samisk parlamentarisk råd våren 2017, der ble det besluttet at alle tre Sameting skulle delta i samarbeidet, og at Sametinget i Norge skal dekke alle møte- og reisekostnader.

Bakgrunnen for dette er at Sametinget ser viktigheten av nordisk samarbeid på opplæringsfeltet, og nytten av å samarbeide på nordisk nivå om en felles skolepolitikk med grunnlag i samisk språk og samiske verdier. Sametinget ønsker innsikt i hvilke skolepolitiske utfordringer samer i Finland og Sverige har og hvordan vi i fellesskap kan samarbeide om samiske skoletilbud.

Grenseoverskridende skolesamarbeid i Sápmi prosjektet fikk ansatt en sekretær 1.1.2019 som skal samle informasjon om temaet sammen med arbeidsgruppen bestående av representanter fra Sápmi i Sverige, Norge og Finland. Sametinget bevilget kr 500.000 til dette arbeidet. Sekretæren er lønnet av Sametinget i Norge, men har kontorsted på Sametinget i Finland.

Rapporten vil skissere de ulike eksemplene på gjennomførte samarbeid og på mulige samarbeidsprosjekter i hele Sápmi.

Prosjektet avsluttes 31.12.2019 og da blir også rapporten ferdigstilt. Rapporten tar for seg de ulike landene sin utdanningspolitikk hva vedrører undervisning av samiske barn, læreplaner, opplæringslover, læremiddel- og samisk lærersituasjon og annet som er til hinder eller som gir mulighet til samarbeid over landegrensene. Dataene er samlet via fysiske og Skype intervjuer med rektorer og lærere og Samisk høyskole, innhenting av skrevne data, internasjonale avtaler og vi har også sendt ut spørreskjema til mange skoler/ språksentre i Sápmi.

Rapporten former forslag til en felles uttalelse / visjon / erklæring om samisk undervisning tvers over landegrensene.

5.6 Læringsmiljø og skoleutvikling

Mål for innsatsområdet:

- Gode og trygge læringsmiljøer.

Gode og trygge læringsmiljøer fremmer læring, trygghet og kreativitet hos elevene. Både foreldre/foresatte, lærere, skoleledelsen og skoleeier har et ansvar for å skape gode og trygge læringsmiljøer. Sametinget er opptatt av at elever skal ha et trygt og godt fysisk og psykososialt læringsmiljø, som stimulerer til god læring og som er fritt for mobbing og diskriminering.

Elevundersøkelsen for 2018 viser at 6,1 prosent av alle elever i Norge blir mobbet to til tre ganger i måneden eller oftere. Mobbing er et problem innenfor de samiske samfunnene og dette tar Sametinget på alvor og har iverksatt forebyggende tiltak. Sametinget har et bredt samarbeid med ulike relevante instanser med mål om å oppnå et trygt og godt læringsmiljø til det beste for elevers læringsutbytte. I tillegg har Sametinget gitt tilskudd til utvikling av læremidler for grunnopplæring som dekker et eller flere av temaene: kropp, seksualitet og grensesetting, forebygging av rus, vold og overgrep, forebygging av trakassering, krenkelser og diskriminering.

5.6.1 Samletabell - læringsmiljø og skoleutvikling

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
22400 Nettverk for samiskopplæring - Sámi allaskuvla - direkte tilskudd	503	500	3	0,6 %
23100 Arbeid mot mobbing - prosjekt	1 000	0	1 000	-
22401 MoU on Cooperation on Indigenous Education - prosjekt	0	150	-150	-100,0 %
Sum	1 503	650	853	131,2 %

5.6.2 Nettverk for samiskopplæring/ NetSam - direkte tilskudd til Sámi allaskuvla

Målet med nettverk for samiskopplæring/ NetSam er et godt fungerende nettverk for lærere, skoleledere, studenter og institusjoner som jobber med samiskopplæring. NetSam arbeider for å fremme og utvikle et godt samarbeid, utveksling av kunnskap om samisk opplæring i henhold til de enhver tid gjeldende samiske læreplaner og læreplaner for samisk språk i Norge. Videre skal de fremme og utvikle samiskopplæring igjennom informasjon, kompetanseutvikling, erfaringsutveksling og nettverksbygging.

Det settes av kr 503 000 til NetSam i direkte tilskudd i 2020.

5.6.3 Arbeid mot mobbing - prosjekt

I forlengelsen av Sametingets engasjement med forebygging av mobbing, har det vist seg at dette er et fagområde hvor det er mangelfullt med kunnskap og forskning. Sametinget arbeider for at samiske barn og elever i barnehage og skole opplever en god og trygg hverdag. Ett av virkemidlene for å følge opp dette arbeidet i 2020 er å arrangere en konferanse med fokus på den psykososiale helsen til samiske barn og unge. Hovedmålet med seminaret skal være å få kunnskapsgrunnlag og erfaringsutveksling slik at vi skal kunne stille de gode og relevante spørsmålene. Konferansen skal gi faglige innspill på hvor det mangler kunnskap og forskning om temaet.

Målgruppe vil være: Barneombudet, Likestillings- og diskrimineringsombudet, Fylkesmannsembetet, Samisk høgskole, høgskoler og Universitet, Staped / SEAD, skoler og skoleeiere, barnehager og relevante forskere på området.

Det settes av kr 1 000 000 til Sametingets arbeid med å forebygge til mobbing og til konferansen i 2020.

5.7 Læremidler

Mål for innsatsområdet:

- Samiske elever og elever med samisk opplæring har tilgang til samiske læremidler på alle tre samiske språk i alle fag og som er i tråd med læreplanverket for grunnopplæringen.

Sametinget har ansvar for utvikling av samiske læremidler. Sametinget har i 2019 vedtatt ny fireårig handlingsplan for utvikling av samiske læremidler. Som følge av fagfornyelsen er det behov for læremidler som står i tråd med de nye læreplanene. Digitalisering står sentralt i fagfornyelsen og generelt i samfunnsutviklingen og Sametinget følger dette opp med tydeligere prioritering på utvikling av samiske digitale læremidler av høy kvalitet. Den store digitaliseringssatsingen har konsekvenser både for innholdet i læremidlene og formen og funksjonen på læremidlene og Sametinget vil følge opp digitaliseringsstrategien. Derfor har Sametinget behov for å skaffe seg fagkompetanse og mer styrke til å innfri forventningene i fagfornyelsen og få utarbeidet digitale læremidler som det stilles krav om kvalitet til.

5.7.1 Samletabell - læremidler

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
Tilskudd til utvikling av læremidler - søkerbasert tilskudd	17 590	19 440	-1 850	-9,5 %
22700 Rammeavtaler med læremiddelprodusenter a)	3 000	2 500	500	20,0 %
22000 Ovtta - Aktan - Aktasne - Sámi allaskuvla - direkte tilskudd	755	750	5	0,7 %
22810 Stimulerings tiltak for læremiddelutviklere - konferanse	100	100	0	0,0 %
22801 Evaluering av tilskudd til læremidler - evaluering b)	500	0	500	-
Sum	21 945	22 790	-845	-3,7 %

a) Kr 500 000 er overført fra 21000 Tilskudd til utvikling av læremidler

b) Kr 500 000 er overført fra 21000 Tilskudd til utvikling av læremidler

5.7.2 Tilskudd til utvikling av læremidler - søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
21000 Tilskudd til utvikling av læremidler a) b) c)	17 590	19 440	-1 850	-9,5 %
Sum	17 590	19 440	-1 850	-9,5 %

a) Kr 850 000 er overført til 22600 Revidering av læreplaner

b) Kr 500 000 er overført til 22801 Evaluering av læremidler

c) Kr 500 000 er overført til 22700 Rammeavtaler med læremiddelprodusenter

Mål for tilskuddsordningen - Utvikling av læremidler:

- Sametinget utvikler læremidler på samiske språk i alle fag og som er i tråd med læreplanverket for grunnopplæringen.

Læremidler på sørsamisk:

- Samisk som andrespråk - samisk 2 1.-4. årstrinn.
- Samisk som andrespråk - samisk 2 5.-7. årstrinn, temabaserte læremidler som kompletterer utgitte læremidler i fagene.

Læremidler på lulesamisk:

- Samisk som førstespråk 5.-7. årstrinn, temabaserte læremidler som kompletterer utgitte læremidler.
- Samisk som andrespråk - samisk 2 vg1-vg3.
- Samisk som andrespråk - samisk 3 nivå 1-3 ungdomstrinn.

Læremidler nordsamisk:

- Samisk som førstespråk 10. årstrinn.
- Samisk som andrespråk - samisk 2 5.-7. årstrinn.
- Samisk som andrespråk - samisk 3 nivå 1-3 ungdomstrinn.
- Samfunnsfag 5.-7. årstrinn, temabaserte læremidler som kompletterer utgitte læremidler.

Særskilt tilrettelagte læremidler på nord-, lule- og sørsamisk utover ordinær tilpasning

- Skolelydbøker til elever fra mellomtrinnet til videregående opplæring i fagene samisk, samfunnsfag og samfunnskunnskap.
- Metodebok til ordinære læremidler for arbeid med tilrettelegging av opplæring til elever med ulik grad av læreutfordringer. Fag: samisk, samfunnsfag og samfunnskunnskap.
- Generelt krav: læremidler må ha tydelig progresjon og nivåinndeling.

Læremidler til grunnopplæring på nord-, lule- og sørsamisk i følgende tverrfaglige temaer

- Folkehelse og livsmestring.
- Demokrati og medborgerskap, og da spesielt forebygging av trakassering, krenkelser og diskriminering.

Gjelder alle læremiddelprosjektene

- Sametinget vil ha høy prioritering av søknader som omhandler utvikling av digitale læremidler som er utviklet etter opplæringsloven, lov om universell utforming av IKT-løsninger, personopplysningsloven og som har Feide som innloggingsfunksjon. Digitale læremidler skal ha

funksjonalitet utover å være en digital utgave av et trykt læremiddel med mulighet for opplest tekst.

5.7.3 Rammeavtale for anskaffelse av læremidler - avtale

Sametinget vil via offentlig anbudskonkurranse inngå en eller flere rammeavtaler om kjøp av samiske læremidler for grunnopplæringen. Prioritering av hvilke fag læremidlene skal dekke tar utgangspunkt i fokusområdene i Sametinget handlingsplan for læremiddelutvikling 2020-2023 og sees i sammenheng med Sametingets årlige utlysning av søkerbasert tilskudd til utvikling av læremidler.

Det settes av kr 3 000 000 i 2020 til dette.

5.7.4 Ovtas|Aktan|Aktesne - direkte tilskudd til Sámi allaskuvla

Mål: Godt besøkt nettsted med samlet informasjon om samiske læremidler med aktiv deling av læringsmateriale og aktiv bruk av produksjonsverktøy for digitale læremidler

Ovtas|Aktan|Aktesne er et nettsted med samlet informasjon om samiske læremidler, med utlån av læremidler og delingsarena for egne produserte læringsressurser/læremidler. Nettstedet har også produksjonsverktøy for utvikling av digitale læringsressurser/læremidler. Portalen er tilgjengelig på tre samiske språk samt bokmål. Tilskuddet skal sikre videre drift og videreutvikling av nettportalen.

Det settes av kr 755 000 til Ovtas|Aktan|Aktesne i direktetilskudd i 2020.

5.7.5 Stimuleringstiltak innen læremiddelutvikling - konferanse

Med stor mangel på både ordinære læremidler og digitale læremidler er det behov for mange læremiddelutviklere og høy kompetanse på utvikling av digitale læremidler. I dag er det begrenset tilgang på samiske læremiddelutviklere, og da spesielt for de med kompetanse i sør- og lulesamisk. Sametinget avsetter i 2020 kr 100 000 for å initiere samarbeid med aktuelle parter med mål om å rekruttere læremiddelutviklere og øke kompetansen om læremiddelutvikling.

5.8 Myndighet, ansvar og roller innen høyere utdanning og forskning

Mål for innsatsområdet:

- Sametinget har reell myndighet innen samisk høyere utdanning og forskning gjennom lov og forskrifter, og gjennom konsultasjoner.

Sametingets myndighet innen høyere utdanning og forskning har betydning for hvordan denne sektoren ivaretar det samiske samfunnets behov for kunnskapsutvikling.

For å styrke det samiske innholdet i høyere utdanning og forskning vil Sametinget i 2020 fortsette sitt arbeid gjennom dialog og konsultasjoner med aktuelle aktører.

5.9 Utdanning- og forskningstilbud

Mål for innsatsområdet:

- Tilbud og aktivitet innen samisk høyere utdanning og forskning dekker kompetanse- og kunnskapsbehov i det samiske samfunnet.

Det samiske samfunnet er i likhet med samfunnet forøvrig, i stadig endring. Det er et mål at utdanningstilbud og forskningsaktivitet samsvarer med de behov det samiske samfunnet til enhver tid har.

Sametinget vil derfor gjennom dialog og konsultasjoner med aktuelle aktører, arbeide for at utdannings- og forskningsinstitusjonene tilrettelegger og innretter sine tilbud og sin forskning i tråd med behovene.

Virksomheter i offentlig sektor kan søke Norges forskningsråd om å få støtte for en ansatt som ønsker å ta en doktorgrad. Doktorgradsarbeidet skal være relevant for virksomhetens ansvarsområde. Doktorgraden skal gjennomføres over tre eller fire år, og være i samarbeid med gradgivende institusjon.

Sametinget vil i løpet av våren 2020 sende en søknad om offentlig PhD til Norges forskningsråd. Doktorgradsarbeidet skal omhandle framtidig forvaltning av árbediehtu.

5.10 Rekruttering til samisk høyere utdanning og forskning

Mål for innsatsområdet:

- Flere barnehage- og grunnskolelærere med samisk språk- og kulturkompetanse.

Mangelen på samiskspråklige lærere i barnehage og grunnskole er prekær, spesielt gjelder dette for lule- og sørsamisk språkområde. Sametinget prioriterer derfor i 2020 rekruttering til barnehage- og grunnskolelærerutdanning, og vil være i dialog med aktuelle aktører for å styrke rekrutteringen til disse utdanningene.

5.10.1 Stipend for høyere utdanning - søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
21110 Stipend for høyere utdanning	2 450	2 450	0	0,0 %
Sum	2 450	2 450	0	0,0 %

Mål for tilskuddordningen - Stipend for høyere utdanning:

- Flere barnehage- og grunnskolelærere med samisk språk- og kulturkompetanse.

Prioriteringer 2020 for tilskuddsordningen - Stipend for høyere utdanning:

- Barnehagelærerutdanning.
- Grunnskolelærerutdanning 5-årig master 1-7 og 5-10, med samisk i fagkretsen.
- Annen lærerutdanning (PPU o.l.).
- Videreutdanning i samisk språk.
 - Kompetansekraft i samisk for grunnskolelærere 1-7, 30 studiepoeng.
 - Kompetansekraft i samisk for grunnskolelærere 5-10, 60 studiepoeng.

5.11 Árbediehtu

Mål for innsatsområdet:

- Árbediehtu blir vektlagt som kunnskapssystem ved siden av annen kunnskap.

Sametinget er en av mange aktører med ansvar innen feltet Árbediehtu, og har et spesielt ansvar som samisk myndighet. Sametingets arbeid med Árbediehtu har vist at det er behov for en avklaring for hvordan Árbediehtu skal forvaltes.

5.11.1 Árbediehtu - prosjekt

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
22502 Árbediehtu - prosjekt	200	0	200	-
Sum	200	0	200	-

Sametinget har opprettet en arbeidsgruppe som innen 30.juni 2020 skal fremme forslag for det videre arbeidet med Árbediehtu. Arbeidsgruppen er satt sammen av fagpersoner fra institusjoner som har Árbediehtu i sin portefølje. Det settes av kr 200 000 til prosjektet i 2020.

5.12 Implementering av samisk perspektiv i høyere utdanning og forskning

Mål for innsatsområdet:

- Samisk perspektiv er implementert i alle relevante utdanninger og i forskning

Sametinget arbeider for at relevante utdanninger får forskriftsfestet et samisk innhold. Sametinget bruker konsultasjonsavtalen aktivt i konsultasjoner med regjeringen om styringsdokumenter til utdanning- og forskningsinstitusjoner. Sametinget er i dialog med institusjoner om implementering av det samiske innholdet.

6 Arealer, miljø og klima

Samfunnsmål:

- Arealer og naturressurser i samiske områder forvaltes med tanke på sikre kommende generasjoner livsgrunnlag og mulighet til videreføring og utvikling av samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.

Sametingsmelding om areal og miljø danner grunnlaget for Sametingets prioriteringer i areal- og miljøpolitikken i årene framover. Samene har som ett av Norges statskonstituerende folk og landets urfolk en rett til selvbestemmelse. Denne retten innebærer også en rett til medbestemmelse over arealer og naturressurser samt en rettmessig andel i den økonomiske utviklingen. Dette skal skje gjennom å sikre samisk deltakelse i bruk, forvaltning og bevaring av naturressurser i samiske områder. Tradisjonelle levemåtene og rettighetene som er opparbeidet gjennom langvarig bruk av områdene må beskyttes. Areal- og ressursforvaltning som er bygd på tradisjonell samisk praksis og kunnskap er god miljø- og klimapolitikk, da tradisjonell bruk har vært i balanse med tilgjengelige arealer og ressurser. Sametinget arbeider for å sikre at urfolks kunnskap om naturen og endringer vektlegges i nasjonalt og internasjonalt i klimapolitisk sammenheng.

Levedyktige samiske lokalsamfunn er en betingelse for styrking og utvikling av samisk kultur, næringer og samfunnsutvikling. Å bidra til å sikre en balansert bosettingsutvikling er en sentral utfordring også for areal- og ressursforvaltningen.

Samisk utmarksbruk – meahcásteapmi - er en viktig del av det materielle kulturgrunnlaget. Sametinget vil arbeide for at samisk utmarksbruk får tydeligere lovmessig anerkjennelse, både som næringsgrunnlag til husholdningen, som kulturbærer eller som uttrykk for samisk identitet. Sametinget vil arbeide for at bygdenes rettigheter til fornybare ressurser i sine nærområder anerkjennes og at disse ressursene forvaltes lokalt. Sametinget forutsetter at samisk utmarksbruk vektlegges ved forvaltning av nye verneområder, i kommunal behandling og ved konsesjoner til energianlegg, gruvevirksomhet og akvakultur.

Sametingets innsatsområder innenfor areal, miljø og klima:

- Forvaltning av arealer.
- Naturressurser.
- Naturmangfold.

Administrative ressurser - seksjon for areal og miljø:

Lønn, reise og kompetanseheving for seksjon for areal og miljø inngår i kapittel 15 Administrativt nivå.

1. Urfolk har rett til de landområder, territorier og ressurser de tradisjonelt har eid eller befolket, eller som de på annen måte har brukt eller ervervet.

2. Urfolk har rett til å eie, bruke, utvikle og ha kontroll med landområder, territorier og ressurser de besitter som følge av tradisjonelt eierskap eller annen tradisjonell besittelse eller bruk, og også landområder, territorier og ressurser de har ervervet på annen måte.

3. Statene skal gi disse landområdene, territoriene og ressursene rettslig anerkjennelse og vern. Slik anerkjennelse skal finne sted med behørig respekt for vedkommende urfolks sedvaner, tradisjoner og landrettighetssystem.

(Artikkel 26 i FNs erklæring om urfolks rettigheter)

Seksjonen for areal og miljø er en del av avdeling for kulturminner, areal og miljø (KAB). Avdelingen har 18,2 årsverk fordelt på tre seksjoner:

- Seksjon for kulturminner.
- Seksjon for areal og miljø.
- Seksjon for bygningsvern og kulturlandskap.

Seksjon for areal og miljø har ansvar for Sametingets forvaltning av plan- og bygningslovens § 3-1 og gir på bakgrunn av dette høringsuttalelser på kommuneplaner og reguleringsplaner samt veiledning av kommunale planleggere i bruk av Sametingets planveileder. Det geografiske forvaltningsområdet for arealsaker omfatter fylkene Troms og Finnmark, Nordland og 36 kommuner i Trøndelag fylke, 6 kommuner i Hedmark fylke og 3 kommuner i Møre og Romsdal fylke, rundt regnet 40 prosent av Norges landareal. Seksjonen har ansvar for konsultasjoner i alle saker innen energi, areal og miljø.

6.1 Virkemidler til arealer, miljø og klima

6.1.1 Innsatsområder arealer, miljø og klima

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
Tradisjonell kunnskap i forvaltning av arealer	2 217	2 213	4	0,2 %
Naturmangfold	350	350	0	0,0 %
Sum	2 567	2 563	4	0,2 %

6.2 Forvaltning av arealer

Mål for innsatsområdet:

- Naturgrunnlaget for samiske næringer, kultur og samfunnsliv er sikret i all planlegging, og Sametinget er en viktig premissleverandør og konsultasjonspart i forvaltning av arealer.

Arealene er under stadig press som følge av utviklingsbehovet det moderne samfunnet har. De tradisjonelle samiske næringer; reindrift, fiskeri, jordbruk og utmarksnæringer opplever disse utfordringene på ulike måter. Forvaltning av arealer skjer i stor grad lokalt i kommunene, med plan- og bygningsloven som det viktigste styringsredskapet. All planlegging skal etter loven sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv. Dette er i dag ikke tilstrekkelig innarbeidet hos de som forvalter arealene. Sametingets arbeid skal bidra til øke forståelsen for samisk naturbruk og verdigrunnlag.

Staten er folkerettslig forpliktet til å sikre det materielle grunnlaget for samisk kultur og for å sikre samisk deltakelse i bruk, forvaltning og bevaring av naturressurser i samiske områder. Konsultasjonsavtalen med statlige myndigheter og forpliktende samarbeidsavtaler som Sametinget har med andre etater skal bidra til at folkerettslige forpliktelser blir fulgt opp.

6.2.1 Samletabell - tradisjonell kunnskap i forvaltning av arealer

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
30000 Stiftelsen Protect Sápmi - direkte tilskudd	617	613	4	0,7 %
30500 Annen oppfølging av samiske rettigheter arealer og ressurser - søkerbasert tilskudd	1 450	1 600	-150	-9,4 %
31500 Forsøk om motorferdsel i utmark - prosjekt	150		150	-
Sum	2 217	2 213	4	0,2 %

6.2.2 Stiftelsen Protect Sápmi - direkte tilskudd

Stiftelsen Protect Sápmi skal arbeide for at samiske rettighetshavere kan gi sitt frie og på forhånd informerte samtykke til utbyggingssaker. Det legges til grunn at stiftelsen i økende grad skal bli selvfinansierende. Det settes av kr 617 000 til direktetilskuddet i 2020.

6.2.3 Annen oppfølging av samiske rettigheter arealer og ressurser - søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
30500 Annen oppfølg. av samiske rettigheter arealer og ressurser	1 450	1 600	-150	-9,4 %
Sum	1 450	1 600	-150	-9,4 %

Mål for tilskuddsordningen - Annen oppfølging av samiske rettigheter arealer og ressurser:

- Samiske interesser og rettighetshavere har en reell mulighet til å bli konsultert for å kunne gi et fritt forhåndsinformert samtykke til planer og tiltak knyttet til areal- og ressursforvaltning.

Prioriteringer 2020 for tilskuddsordningen - Annen oppfølging av samiske rettigheter arealer og ressurser:

- Prosjekter og tiltak som har som formål å yte juridisk bistand til samiske rettighetshavere i saker som må føres for domstolene og som er av prinsipiell karakter knyttet til ivaretagelse av land- og ressursrettigheter.
- Prosjekter og tiltak knyttet til veiledning og forundersøkelser for at noen med rettslig interesse fremmer krav om kollektive rettigheter overfor Finnmarkskommisjonen, herunder rettigheter til fiskeplasser i sjø- og fjordområder.
- Nettverk og organisasjoner som arbeider for anerkjennelse av land- og ressursrettigheter utenfor Finnmark (Samerettsutvalget).

6.2.4 Forsøk om motorferdsel i utmark - prosjekt

Samisk utmarksbruk – meahcásteapmi handler om mer enn næring. Det kulturelle perspektiv i forhold til retten til utmarksbruk og høsting av naturen er en viktig del av det samiske samfunn.

Tilgang og tilgjengelighet til områder som generasjoner har høstet av fordrer regelverk som tillater motorisert ferdsel i aktuelle kommuner.

Dagens regelverk oppfattes som rigid og uten å hensynta samisk kulturelle tradisjoner og behov. Derfor vil Sametinget oppfordre samiske kommuner til å vise interesse for deltakelse i forsøket. Det settes av kr 150.000 til oppfølging av dette arbeidet.

6.3 Naturressurser

Mål for innsatsområdet:

- Uttak av naturressurser i samiske områder skjer på en måte som ivaretar samiske rettighetshavere og lokalsamfunn sine interesser og rettigheter, og er i samsvar med internasjonal folkerett.

Dagens samfunnsutvikling innebærer et behov for økt energiproduksjon og uttak av ikke-fornybare ressurser, også i det samiske samfunnet. Sametingets utgangspunkt er å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsutvikling. Dette sikres også ved behandling av, og konsultasjoner om søknader om utbygginger som følge av energi- eller mineralutvinning. Disse typer tiltak utgjør ofte store inngrep i områder hvor det tidligere ikke har vært inngrep. Sametinget mener at denne utviklingen ikke skal gå på bekostning av samenes tradisjonelle næringsområder, og dermed forringe utviklingsmulighetene for samisk kultur.

Sametinget forventer at lokale og sentrale myndigheter legger til rette for en god og reell medvirkning av samiske rettighetshavere og lokalsamfunn i forhold til utnyttelse av naturressursene i samiske områder, og at vedtak om slik utnyttelse er innenfor folkerettens rammer.

Sametinget skal bruke sin innsigelsesmyndighet for å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur og næringsutvikling for fremtidige generasjoner. Vi skal utvikle vår veilederrolle for å bidra til å legge bedre til rette for reell medvirkning av direkte berørte samiske interesser. Videre ser Sametinget behov for at energiloven tas til revisjon slik at den setter tydeligere krav om helhetlig planlegging som sikrer naturgrunnlaget for samisk kultur og næringsutøvelse.

6.4 Naturmangfold

Mål for innsatsområdet:

- Vern av naturmangfoldet gir et robust grunnlag for samisk kultur og næringsutøvelse. Forvaltning av verneområder tar utgangspunkt i og muliggjør fortsatt tradisjonell bruk av vernede områder.

6.4.1 Samletabell - naturmangfold

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
31002 Vernestyreseminar	350	350	0	0,0 %
Sum	350	350	0	0,0 %

Samene har en sterk kontinuitet fra historisk til dagens bruk av utmark. I et moderne samfunn blir det stadig viktigere for å holde ved like kunnskap om egen kultur og historie. Sametinget vil at lokalbefolkningens bruk av sine ressursområder videreføres i verneområdene. Forvaltning av verneområder skal ta utgangspunkt i tradisjonell bruk av vernede områder.

Konvensjonen om biologisk mangfold anerkjenner urfolks tradisjonelle kunnskap og slår fast at statene er forpliktet til å respektere, bevare og videreføre slik kunnskap. Sametingets målsetting er at

tradisjonell og lokal kunnskap, her under samiske kvinners kunnskap og forståelse, anerkjennes og tas i bruk i forvaltning av arealer og naturresurser på lik linje med forskningsbasert kunnskap.

6.4.2 Verneområdestyreseminar

Kompetanse om samisk naturbruk, herunder reindrift, og generell samisk kulturkompetanse, må vektlegges sterkere i forvaltning av verneområder. Sametinget har oppnevnt 42 representanter i til sammen 21 nasjonalpark- og verneområdestyrer til å ivareta samiske interesser på en helhetlig måte.

Nasjonalparkkonferansen i 2020 skal ha samisk bruk av nasjonalparker som et av hovedtemaene. På bakgrunn av tilbakemeldinger fra tidligere år så ser Sametinget at det også er behov for ett eget samling til de samiske representantene i verneområdestyrene i forbindelse med Nasjonalparkkonferansen. Utveksling av erfaringer og kunnskap styrker de samiske representantenes mulighet til å ivareta de samiske hensynene i arbeidet i styresammenheng.

Det settes av kr 350 000 til seminaret i 2020.

7 Næringer

Samfunns mål:

- Samiske områder skal ha sterke næringer som utvikler og opprettholder livskraftige samiske samfunn

I 2019 utarbeidet Sametinget en melding om næringsutvikling - Šattolaš Sápmi. Sametinget og utvalgte kommuner skal utarbeide samarbeidsavtaler om næringsutvikling i 2020. Kommuner med strategi for samisk nærings- og samfunnsutvikling skal prioriteres, og uttaket skjer blant språkområdekommuner og andre kommuner fra dagens STN-område. Samarbeidsavtalen skal synliggjøre hvordan den enkelte kommune forplikter seg til å bruke faglige og økonomiske virkemidler for å styrke samiske næringer og samisk samfunnsutvikling i sitt område. Den negative folketallsutviklingen i samiske områder skal vies særlig oppmerksomhet.

Sametinget ønsker å bygge en sterk merkevare med utgangspunkt i samisk språk, kultur og næring og bruke dette som et konkurransefortrinn i markedet.

Sametingets midler skal først og fremst prioriteres i tradisjonelle samiske områder, der målet er å styrke lokalsamfunn med et svakere næringsgrunnlag. Behovet for tilskudd er mye større i samiske områder enn i byene og større tettsteder. Aktører i byene har et større marked og dermed flere muligheter for å oppnå kommersialisering og lønnsomhet og av den grunn er behovet for tilskudd mindre.

Sametingets verdiskapingspolitikk baserer seg på en kunnskapsbasert næringsutvikling, hvor økt kunnskap og ny viten, sammen med tradisjonell kunnskap skal danne grunnlag for et fremtidsrettet næringsliv. Sametinget vil ha et sterkt og allsidig næringsliv som bygger på og tar hensyn til samisk kultur, natur og miljø. På den måten sikrer man at tradisjonelle og nye næringer kan utvikles side om side.

For å sikre en god utvikling for samisk livsgrunnlag, bosetting, kultur og språk må man ha fokus på natur, miljø og fornybare næringer. Sametinget vil prioritere fornybar næringsutvikling basert på fornybare ressurser og legge til grunn ett perspektiv som strekker seg over flere generasjoner.

Telemarksforskning utarbeider hvert år en analyse av utviklingen i samiske områder. Samiske områder (24 kommuner) har hatt en mye svakere befolkningsutvikling enn alle fylker i landet. Ser man utviklingen fra 2009 til 2018 har samtlige fylker økt folketallet med variasjoner fra 2,9 % (Oppland) til 18,3 % (Oslo), mens samiske områder har hatt en

1. Urfolk har rett til å opprettholde og utvikle sine egne politiske, økonomiske og sosiale systemer og institusjoner, til å ha trygghet for eget livsgrunnlag og egen utvikling, og til på fritt grunnlag å delta i enhver form for tradisjonell eller annen økonomisk virksomhet.

(Artikkel 20 i FN's erklæring om urfolks rettigheter)

1. Håndverk, bygde og lokalt basert virksomhet, naturalhusholdning og tradisjonell virksomhet for vedkommende folk, som jakt, fiske, fangst og sanking, skal anerkjennes som viktige faktorer for å opprettholde deres kultur, økonomiske selvberging og utvikling. Når det er aktuelt, skal regjeringene sikre at slik virksomhet blir styrket og fremmet, med deltakelse av disse folk.

(Artikkel 23.1 ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater)

nedgang på 1,8 % i den samme perioden. Fra 2000 til 2019 er den prosentvise nedgangen i folketallet i de samiske kommunene på -9,7 %.

Den demografiske utviklingen med at flere flytter til byene, spesielt de yngre, utfordrer Sametinget til å tenke nytt angående næringsutviklingsarbeidet, herunder virkemiddelbruken og målsettingen med ordningene. Ser man på arbeidsplassutviklingen i samiske områder i forhold til resten av landet taper de samiske kommunene. Fra 2000 til 2018 har arbeidsplassutviklingen vært 17 % lavere i privat sektor enn i forhold til resten av landet. I offentlig sektor er veksten 24 % lavere enn i resten av landet. Utviklingen i hele landet har en motsatt utvikling med en vekst på henholdsvis på 15 og 27 %. Den negative utviklingen i de samiske områdene er utfordrende, og vil være sentral i arbeidet med næringsutvikling i 2020.

Sametingets innsatsområder innenfor næringer:

- Primærnæringer
- Variert næringsliv
- Kreative næringer
- Duodji

Administrative ressurser - seksjon for næring:

Lønn, reise og kompetanseheving for seksjon for næring inngår i kapittel 14 Administrativt nivå.

Seksjon for næring er en del av avdeling for næring, kultur og helse (EKD). Avdelingen har 20,8 årsverk fordelt på tre seksjoner:

- Seksjon for næring.
- Seksjon for kultur.
- Seksjon for helse.

Seksjon for næring har ansvar for å følge opp politiske prosesser som tilhører det næringspolitiske feltet. Herunder primærnæringene og utmarks-/kombinasjonsnæring, og generell næringsutvikling som grunnlag for sysselsetting og bosetting. Seksjonen har også ansvar for å forvalte Sametingets tilskuddsmidler etter Sametingets prioriteringer, Sametingsrådets vedtatte regelverk og delegasjon.

7.1 Virkemidler til næringer

7.1.1 Innsatsområder - næringer

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
Primærnæringer	11 700	7 500	4 200	56,0 %
Variert næringsliv	6 465	9 461	-2 996	-31,7 %
Kreative næringer	2 750	2 650	100	3,8 %
Duodji	13 980	14 039	-59	-0,4 %
Sum	34 895	33 650	1 245	3,7 %

For de økonomiske virkemidlene som ytes over næringskapittelet, gjelder virkeområdet for tilskudd til næringsutvikling (STN-området). For å se hvilke geografiske områder som tilhører STN-området, se kapittel 7.6.

7.2 Primærnæringer

Mål for innsatsområdet:

- Primærnæringer som bærere av samisk kultur, språk og levesett.

I samiske områder er primærnæringene den største sysselsetteren med totalt 1846 sysselsatte i 2018. I 2018 har antall sysselsatte økt, men siden 2000 har det vært en stor nedgang med 591 arbeidsplasser (Telemarksforskning 2019).

Primærnæringene har en svært viktig plass i store deler av samiske områder, og utgjør en viktig del av grunnlaget for sysselsetting og bosetting i disse områdene. Primærnæringene er dessuten svært viktige som språk- og kulturbærere. Et rikt samisk språk for primærnæringene viser tydelig hvor viktig de næringene har vært langt tilbake i tid. Næringskombinasjon jordbruk - fiske har vært en særlig viktig del av det materielle og kulturelle grunnlaget for sjøsamisk bosetting, kultur og levesett.

Innen fiskeriene har nedgangen stoppet opp. Den beste strategien for utvikling av det sjøsamiske samfunn er å sikre samenes rettigheter til fiske og at det nedfelles en god forvaltning av de marine ressursene. Det vil være sentralt at verdiskaping skjer lokalt, og dermed danne grunnlag for stabil bosetting og levende sjøsamisk kultur. Sametinget oppnår dette gjennom å få innflytelse i fiskeripolitikken gjennom aktiv bruk av konsultasjonsordningen, delta i fiskerireguleringer og følge opp fjordfiskerinemndas arbeid, og ha samarbeid og dialog med fiskerinæringens organisasjoner.

Sametinget vil i 2020 utarbeide en sametingsmelding om lakseforvaltning. Meldingen vil omhandle forvaltning i både sjø og elv. I meldingen vil det fokuseres på forvaltning, politikk og rettigheter.

Sametinget vil gjennom politiske påvirkning samt tilskudd bidra til å øke matproduksjon og økt rekrutteringen til primærnæringer og kombinasjonsnæringer i Sápmi. Selv om antall gårdsbruk går ned så minker ikke verdiskapingen tilsvarende. Dette kan forklares med at det både blir større enheter i jordbruket og at produksjonen pr. enhet øker. Gjennom dialog og konsultasjon med sentrale landbruksmyndigheter, innspill til jordbruksavtalen, samarbeid og dialog med jordbruksorganisasjonene, samt sikre oppdatert kunnskap og samordnet politikkutforming innenfor næringen skal Sametinget påvirke utviklingen. Sametinget vil også jobbe for å motivere unge til å satse på jordbruk.

Reindrifta har hatt en annen utvikling enn øvrige primærnæringer. Antallet utøvere har økt og mange unge ønsker å etablere seg i næringen. Samtidig er det utfordrende for unge å etablere seg i reindrifta, på grunn av vanskelige rammebetingelser blant annet knyttet til siidaandeler, reintall og areal. Beitearealene begrenser utviklingspotensialet i reindriftnæringen, der tap av beitearealer er en trussel for vekst i næringen. Det er også høyst nødvendig og sikre de resterende tilgjengelige beitearealene i reindriften for å opprettholde en bærekraftig næring.

Reindriftnæringen har stor betydning for næringsutviklingen i samiske samfunn, og det er cirka 3300 personer knyttet til reindriften (ressursregnskapet for reindriftnæringen 2017/2018), men siden vekstmulighetene er begrenset, er det nødvendig å se på produktutvikling og utviklingen av reinkjøttmarkedet. Denne utviklingen må støtte opp under reindriften som familiebasert næring, hvor man legger til rette for at hele familien kan delta i den daglige driften, og dermed sikre den

tradisjonelle kunnskapsoverføring mellom generasjoner, som er høyst nødvendig for å ivareta mulighetene til å utnytte hele dyret i produktutviklingen. Sametinget skal utvikles som en sentral aktør i reindriftspolitikken gjennom oppfølging av Sametingets reindriftsmelding. Sametinget skal bruke konsultasjonsordningen aktivt for å sikre Sametinget innflytelse i sentrale prosesser, meldinger og forskrifter, og gi innspill i reindriftsavtalen. Sametinget skal opprettholde og utvikle en god dialog med reindriftnæringa, Norske Reindriftssamers Landsforbund og reinbeitedistriktene/siidaer, samt delta i regionale dialogfora og følge opp Sametingets oppnevnte i reindriftsstyret, og ha tett dialog med øvrige reindriftsmyndigheter.

Rovviltpolitikken har stor innflytelse på målsetningen innenfor primærnæringer. Sametinget har som mål at rovdyrforvaltningen er utformet slik at rovdyrbestandene er på et nivå som ikke truer de samiske beitenæringenes bærekraft. Erfaringsbasert og tradisjonell kunnskap om beitenæringene og rovvilt er en del av kunnskapsgrunnlaget for beslutninger i rovdyrpolitikken og -forvaltningen.

Det forholdet at primærnæringene er viktige bærere av samiske språk og kultur gjør at disse næringene har en viktig funksjon i det samiske samfunnet. Sametinget skal være med på å skape næringsvirksomhet i primærnæringene både gjennom politiske prosesser og gjennom tilskuddsmidlene.

7.2.1 Samletabell - primærnæringer

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
Tilskudd til primærnæring - søkerbasert tilskudd	9 900	7 000	2 900	41,4 %
40050 Utredning om gjennomgang av reindriftsloven og reindriftsforvaltninga - prosjekt	1 800	500	1 300	260,0 %
Sum	11 700	7 500	4 200	56,0 %

7.2.2 Tilskudd til primærnæring - søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
40000 Tilskudd til primærnæring	9 900	7 000	2 900	41,4 %
Sum	9 900	7 000	2 900	41,4 %

Mål for tilskuddsordningen - Primærnæring:

- Økt antall arbeidsplasser i primærnæringene innen 2025.

Prioriteringer 2020 - tilskudd til marine næringer:

- Tilretteleggende tiltak og prosjekter som bidrar til høyere verdiskaping og videreforedling av marine råvarer, spesielt med sikte på å opprettholde og styrke fiskemottak.
- Førstegangsinvesteringer i fiskefartøy, redskap og utstyr.
- Ungdomsfiskeprosjekter.

Prioriteringer 2020 - tilskudd til jordbruk:

- Ombygginger og tilbygg til eksisterende driftsbygninger.
- Tilretteleggende tiltak og prosjekter som bidrar til rekruttering, høyere verdiskaping og utvikling av jordbruksnæringen.

Prioriteringer 2020 - tilskudd til reindrift:

- Samarbeidsprosjekter i reindriftnæringen som bidrar til å sikre reindriftenes arealgrunnlag.
- Kompetanse- og kapasitetsbygging i reindriftnæringen.
- Fellesprosjekter som støtter opp om reindrifta som familiebasert næring.
- Samarbeidsprosjekter for overføring av reindriftas tradisjonskunnskap mellom generasjoner.

Med tilretteleggende tiltak og prosjekter menes utviklingsprosjekter der kun myke investeringer inngår.

7.2.3 Utredning om gjennomgang av reindriftsloven og reindriftsforvaltningen - prosjekt

Sametinget har i sametingsmelding om reindrift (2016) konstatert at det er flere forhold i reindriftsloven og -forvaltningen som er problematisk sett opp mot Norges folkerettslige forpliktelser. Det har de senere år skjedd en rekke endringer i reindriftsloven og den offentlige reindriftsforvaltningen, uten Sametingets og Norske Reindriftsamers Landsforbunds (NRL) samtykke. Sametinget og NRL har nedsatt ett utvalg som skal vurdere hvilke endringer i reindriftsloven som er nødvendige for å styrke og å utvikle reindriften som familiebasert næring og livsstil. Bevaring av kulturell bærekraft, bevaring av reindriftspråket og videreutvikling av reindrifta som urfolksnæring med sikkerhet for det økonomiske inntektsgrunnlaget må sikres i lov og regelverk.

2019 ble det budsjettert med 850 000 kroner til utvalget, med de midlene er det gjennomført 5 samlinger med 3 åpne møter. 2020 skal innspillene fra reindrifta og de øvrige tilbakemeldingene som utvalget har fått omsettes til forslag for lovendringer. Lovutvalget er i gang med å utvikle forslag til endringer i dagens reindriftslov, og skal i løpet av 2020 være ferdig med arbeidet. Det legges opp til minst 6 møter i 2020, samtidig som det er to underutvalg som skal jobbe mellom møtene. Underutvalgene skal sikre innholdet i rapportene, slik at reindriftslovutvalget svarer på mandatet og ivaretar reindriftenes tilbakemeldinger i de forslag til endringer som fremkommer til slutt. Det skal ansettes en sekretær for utvalget, som ivaretar den helhetlige utformingen av rapporten, og det kan bli ytterligere behov for å hente inn person med kompetanse på lovtekstutforming.

Det settes av kr 1 800 000 til prosjektet i 2020.

7.3 Variert næringsliv

Posten omfatter variert næringsliv, samisk reiseliv, kombinasjons- og utmarksnæringer, verdiskaping, lokalmat og entreprenørskap. Disse næringene og nisjene representerer fornybare ressurser som bidrar til positiv nærings- og samfunnsutvikling i samiske områder. Sametinget vil derfor legge vekt på utviklingsprosesser og -prosjekter for å utløse potensialet i disse næringene.

Verdiskapningen styrkes gjennom mer videreforedling, matproduksjon og satsning på lokalmat. Primærnæringer og utmarksnæringer utgjør et materielt grunnlag for samisk kultur og bosetting. Primærnæringene har lang tradisjon for kombinasjonsdrift og denne næringstilpasningen skal videreføres. Det nordnorske mat- og reiselivsprosjektet ble satt i gang i 2019. Det skal løfte satsning på lokal mat og arktisk mat i samarbeid med reiselivsnæringen. Innovasjon Norge har ansvaret for programmet og Sametinget er med i finansieringen. Virksomheter innen reindrift, jordbruk, marine næringer og reiseliv vil bli involvert. Samiske mattradisjoner og samisk kultur vil ha et stort fortrinn i

denne satsningen. Utmarksprodukter gir også et viktig bidrag i husholdningen til mange i samiske områder.

Sametinget vil satse på bærekraftig utvikling, fornybare ressurser og fortsatt prioritere utviklingen av naturbaserte næringer.

Entreprenørskap, innovasjoner og nyskaping er viktig for fornyelse og utvikling i det samiske samfunn. Innovasjoner er sentralt for å oppnå økt lønnsomhet og dermed bedre muligheter for etablering av nye arbeidsplasser. Sápmi næringshage er tatt inn i det nasjonale næringshageprogrammet og gjennom sitt nettverk nasjonalt (SIVA) og regionalt (fylkeskommunene, andre næringshager og kunnskapsparker) bidrar de aktivt til nyetableringer og innovasjoner i næringslivet i samiske områder. Sametinget vil derfor legge til rette for at Sápmi næringshage utvikles og gis rammer for å kunne være et sentralt verktøy for utvikling av bedrifter i våre områder.

Det er stort fokus på reiselivsutviklingen både nasjonalt og regionalt. Satsingen på samisk reiseliv skal basere seg på ekte og troverdige samiske reiselivsprodukter. Sametinget vil at samisk reiseliv utvikler sterke merkevarer med tydelig samisk forankring, der etikk ved kommersialisering av samisk kultur også er del i dette. Sametinget vil arbeide for at reiselivsutviklingen totalt sett styrker samisk språk, kultur og levesett på en positiv og etisk forsvarlig måte. Samene selv må være premissleverandør for den næringspolitiske reiselivsutviklingen som skjer.

Mål for innsatsområdet:

- Etableringsfrekvens nærmere gjennomsnittet for Norge som helhet og 2 % vekst i antall foretak.

7.3.1 Samletabell - variert næringsliv

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
40510 Tilskudd til variert næringsliv - søkerbasert tilskudd a)	3 600	6 800	-3 200	-47,1 %
40530 Sápmi næringshage - direkte tilskudd	412	410	2	0,5 %
40540 Ungt entreprenørskap - direkte tilskudd	253	251	2	0,8 %
41011 Samisk reiseliv - prosjekt	1 000	1 000	0	0,0 %
41012 Samisk reiseliv - søkerbasert tilskudd	1 000	1 000	0	0,0 %
41013 Vahca - prosjekt	200	0	200	-
Sum	6 465	9 461	-2 996	-31,7 %

a) Ordningen var i 2019 omtalt som Tilskudd til næringsliv, bedriftsutvikling, kombinasjons- og utmarksnæringer

7.3.2 Tilskudd til variert næringsliv - søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
40510 Tilskudd til variert næringsliv a)	3 600	6 800	-3 200	-47,1 %
Sum	3 600	6 800	-3 200	-47,1 %

a) Ordningen var i 2019 omtalt som Tilskudd til næringsliv, bedriftsutvikling, kombinasjons- og utmarksnæringer

Mål for tilskuddsordningen - Variert næringsliv:

- Vekst i antall foretak nærmer seg 2 % i samiske områder.

Prioriteringer 2020 - Variert næringsliv:

- Tiltak som gir en betydelig grad av nyskapning og bedriftsutvikling.
- Tiltak som styrker næringer med potensiale for vekst og høy sysselsetting, for å skape befolkningsvekst/tilflytting.
- Tiltak som gir økt omsetning av kortreist mat og andre matprodukter fra samiske områder.
- Tiltak som gir lønnsomme etableringer innen utmarksnæringer og kombinasjonsvirksomhet.
- Det nordnorske mat- og reiselivsprosjektet.

7.3.3 Sápmi næringshage - direkte tilskudd

Sápmi næringshage er en del av det nasjonale næringshageprogrammet og har Indre Finnmark som sitt virkeområde. Næringshagen dekker kommunene Nesseby, Tana, Porsanger, Karasjok og Kautokeino. Næringslivet i samiske områder er preget av mange små bedrifter med et stort potensiale for vekst og utvikling. Samarbeid, nettverksbygging, kompetanseheving og et effektivt støtteapparat er viktig for positiv utvikling i næringslivet. Sápmi næringshage ivaretar en slik funksjon.

Det settes av kr 412 000 i direkte tilskudd til Sápmi Næringshage i 2020.

7.3.4 Ungt Entreprenørskap - direkte tilskudd

Nyetableringer er avgjørende for vekst og fornying i næringslivet og der igjennom flere arbeidsplasser. For å lykkes med mer entreprenørskap og flere nyetableringer er det nødvendig å starte allerede på grunnskolen og videregående skole. Ungt entreprenørskap arbeider med egne studieopplegg med konkrete arbeids- og prosjektoppgaver som blant annet munner ut i konkurranser. Gjennom tilskuddet vil Ungt Entreprenørskap ha et spesielt fokus på samiske områder.

Det settes av kr 253 000 i direkte tilskudd til Ungt Entreprenørskap i 2020.

7.3.5 Samisk reiseliv - prosjekt

Samisk reiseliv er definert som reiseliv der samiske kulturelementer utgjør en sentral del av virksomheten. Det er behov for å videreutvikle de reiselivsvirksomheter som er i gang. I det samiske reiselivsprosjektet Johtit, som Nordnorsk Reiseliv AS har ansvaret for å gjennomføre, er hovedmålet at samisk kultur og historie skal kunne stå som en hovedgrunn for å reise til Nord-Norge på ferie. Et av delmålene er å gjøre samiske reiselivsprodukter lettere tilgjengelig i markedet. Prosjektet ledes av en styringsgruppe der Sametinget er observatør.

En viktig del av arbeidet med å styrke samisk reiseliv er å bedre kunnskapsgrunnlaget og involvere forskningsmiljø for å kunne være sikrere på hvilke strategier som er nødvendig for å utvikle samisk reiseliv i riktig retning. Sametinget har i 2018 tatt initiativ til et samarbeid mellom Nord Universitetet, UiT Norges Arktiske Universitet og Sámi Allaskuvla om et forskningsprogram som kan bidra til utvikle og løfte aktørene i prosjektet Johtit. Dette arbeidet vil fortsette i 2020.

Det settes av kr 1 000 000 til prosjektet i 2020.

7.3.6 Samisk reiseliv - søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
41012 Samisk reiseliv	1 000	1 000	0	0,0 %
Sum	1 000	1 000	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Samisk reiseliv:

- Mange samiske reiselivsaktører som drives som en helårsbedrift.

Prioriteringer 2020 for tilskuddsordningen - Samisk reiseliv:

- Utviklings- og investeringsprosjekter som kan vise til innovasjon og nyteknikning.
- Tiltak/prosjekter som vil gi helårs sysselsetting i bedriften.

7.3.7 Vacha - prosjekt

Sametinget har innledet samarbeid med Tromsø kommune for å se hvordan samisk kultur kan presenteres i reiselivssammenheng. Sametinget og kommunen vil gå videre med et hovedprosjekt. Fokuset i prosjektet vil være å sikre kvalitet og ekthet i reiselivsutviklingen der samisk kultur er med. Samisk kultur skal være et konkurransefortrinn som skal forvaltes forsvarlig. Resultatet fra dette prosjektet vil kunne brukes ikke bare i andre geografiske områder, men på andre fagområder som kreative næringer. Sametinget har allerede i gang et samarbeid med de andre sametingene om felles normer for hvordan reiselivsutviklingen i samiske områder bør være.

Det settes av kr 200 000 til prosjektet i 2020.

7.4 Kreative næringer

Kreative næringer omfatter et bredt spekter av virksomheter, der samisk kunst og kulturuttrykk er kjernen i virksomheten. Jevnt over er dette små bedrifter med begrensede økonomiske ressurser. Disse bedriftene har svært forskjellige kundegrupper. Det er fortsatt behov for å øke kompetansen innen markeds- og forretningsforståelse og utvikle sterke merkevarer med tydelig samisk forankring, der etikk ved kommersialisering av samisk kultur også er del i dette. Innen kreative næringer kan klynge- og bedriftssamarbeid styrke konkurransekraften i hele verdikjeden.

Mål for innsatsområdet:

- Flere samiske kulturnæringsutøvere som skaper robuste og lønnsomme kulturnæringsbedrifter med en større overlevelsesgrad.

7.4.1 Samletabell - kreative næringer

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
Kreative næringer - søkerbasert tilskudd	750	750	0	0,0 %
41000 Kompetansebaserte kreative næringer - prosjekt	1 900	1 900	0	0,0 %
41004 Dáiddadállu - direkte tilskudd	100		100	-
Sum	2 750	2 650	100	3,8 %

7.4.2 Tilskudd til kreative næringer - søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
41002 Kreative næringer - søkerbasert tilskudd	750	750	0	0,0 %
Sum	750	750	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Kreative næringer:

- Flere samiske kulturnæringsutøvere som skaper robuste og lønnsomme kulturnæringsbedrifter med en større overlevelsesgrad.

Prioriteringer i 2020 for tilskuddsordningen - Kreative næringer:

- Aktører innen samisk kultur- og kreative næringer som starter utviklingsprosjekter som gir nye produkter/tjenester eller nye/innovative produksjonsmetoder.
- Prosjekter/tiltak som bidrar til at produkter og tjenester med basis i samisk kulturuttrykk når nye og større markeder.
- Investeringer som styrker inntjeningen og er nødvendig for å skape større lønnsomhet for kultur- og kreative næringsaktører.

7.4.3 Kompetansebaserte kreative næringer - prosjekt

Samiske kreative næringer er private bedrifter som fremstiller og selger kulturelle produkter i form av varer og tjenester. En forutsetning for å få en god utvikling i denne næringen er å ha lønnsomhet i fokus. Sametinget har gjennom flere år arrangert Dáhttu-programmet som har gitt meget gode resultater. Sametinget ønsker å fortsette denne satsingen i 2020.

Det settes av kr 1 900 000 til prosjektet i 2020.

7.4.4 Dáiddadállu - direkte tilskudd

Dáiddadállu er et samisk kunstnerkollektiv lokalisert i Kautokeino. I dag består kollektivet av 19 kunstnere innenfor forskjellige sjangre som blant annet film, dans, visuell kunst, og litteratur. Dáiddadállu er organisert som en forening, og har siden etableringen i 2014 basert seg på prosjektstøtte fra mange tilskuddsgivere. Samiske kunstproduksjoner av høy kvalitet er etterspurt av både internasjonale og nasjonale aktører. Dáiddadállu er en aktør i internasjonal klasse med nettverk over hele verden.

Det settes av kr 100 000 i direkte tilskudd til Dáiddadállu i 2020.

7.5 Duodji

Mål for innsatsområdet:

- Flere duodjiutøvere som driver med duodji som næring.

Sametinget ønsker å utvikle duodji som en framtidsrettet og attraktiv næring. Økt omsetning av egenprodusert duodji for et større marked står sentralt i Sametingets satsing. Med dette menes at duodjinæringen er i stand til å tilpasse seg endringer og utfordringer i næringen, og at profesjonaliteten, inntjeningen og lønnsomheten i næringen økes.

Næringsavtalen for duodji er Sametingets viktigste redskap for utvikling av denne næringen. Næringsavtalen inneholder blant annet ordning for driftstilskudd til duodjiutøvere, investerings- og utviklingstilskudd, etablerertilskudd, velferdsordninger, salgsfremmende tiltak og tilskudd til organisasjoner.

7.5.1 Samletabell - duodji

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
41030 Tilskudd til Duodjeinstituhitta - direkte tilskudd	5 199	5 168	31	0,6 %
41020 Tilskudd til utvikling og rekruttering i duodjinæringen - Opplæringskontoret for reindrift og duodji - direkte tilskudd	1 681	1 671	10	0,6 %
Næringsavtale for duodji - avtale	7 100	7 200	-100	-1,4 %
Sum	13 980	14 039	-59	-0,4 %

7.5.2 Duodjeinstituhitta - direkte tilskudd

Duodjeinstituhitta er en sentral aktør innen duodji og har som oppgave å utvikle og bistå med fagkompetanse innen duodji, yte bistand til produktutvikling og produksjonsveiledning, initiere til deltakelse i forsøks- og utviklingsarbeid. Veilederstillingene inngår i tilskuddet.

Det settes av kr 5 199 000 i direkte tilskudd til Duodjeinstituhitta i 2020.

7.5.3 Utvikling og rekruttering i duodjinæringen - direkte tilskudd til Opplæringskontoret i reindrift og duodji

Opplæringskontoret har som formål å utdanne ungdom til dyktige fagarbeidere, og videreutdanne reindrift- og duodjiutøvere med sikte på å ta fagbrev etter fagopplæringsloven. Opplæringskontoret arbeider aktivt for å rekruttere lærlinger i reindrift og duodji, og motivere reindrifts- og duodjiutøvere til å ta imot lærlinger. Kontoret medvirker til å øke fagenes kompetanse og renommé. Sametingets tilskudd skal gå til lærlingeordningen i duodji og kontorets arbeid innenfor duodji.

Det settes av kr 1 681 000 i 2020 i direkte tilskudd til Opplæringskontoret i reindrift og duodji.

7.5.4 Næringsavtale for duodji

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
41050 Driftstilskudd - søkerbasert tilskudd	2 100	2 100	0	0,0 %
41051 Investeringer, utviklingstiltak, konsulentbistand, etablerertilskudd og prosjekter - søkerbasert tilskudd	1 500	1 500	0	0,0 %
41052 Duodjistipend - søkerbasert tilskudd	150	200	-50	-25,0 %
41053 Velferdsordninger - søkerbasert tilskudd	50	50	0	0,0 %
41054 Kompetanse, opplæring, kurs	400	300	100	33,3 %
41056 Duoáriid Ealáhus Searvi - direkte tilskudd	613	600	13	2,2 %
41057 Sámiid Duodji - direkte tilskudd	1 277	1 250	27	2,2 %
41058 Fag- og økonomisk utvalg	100	200	-100	-50,0 %
41062 Markedstilpasning	700	1 000	-300	-30,0 %
41066 Endring av hovedavtalen	60	0	60	-
41067 Organisering av duodji	150	0	150	-
Sum	7 100	7 200	-100	-1,4 %

Mål for tilskuddsordningen - Driftstilskudd:

- Øke omsetningen av egenprodusert tradisjonell duodji.
- Prioriteringer 2020 for søkerbasert tilskudd - Driftstilskudd:
- Duodjiutøvere som er godkjent i duodjiregisteret og har en omsetning over kr 50 000 (brutto).
- Godkjente duodjiutøvere med autorisert regnskapsfører.

Mål for tilskuddsordningen - Investerings- og utviklingstilskudd:

- Duodjibedriftenes profesjonalitet og inntjening økes.

Prioriteringer 2020 for søkerbasert tilskudd - Investerings- og utviklingstilskudd:

- Bedrifter som har bedriftsutvikling i fokus.

Mål for tilskuddsordningen - Duodjistipend:

- Flere med formell kompetanse innenfor duodji.

Prioriteringer 2020 for søkerbasert tilskudd - Duodjistipend:

- Elever som på heltid tar Vg1 Design og håndverk eller Vg2 Design og duodji.
- Studenter fra Norge som på heltid tar duodji ved Samernas utbildningscentrum eller duodji på bachelor- og masternivå.

Mål for tilskuddsordningen - Velferdsordninger:

- Gode velferdsordninger for duodjiutøvere som er godkjent i duodjiregisteret.

Prioriteringer 2020 for søkerbasert tilskudd - Velferdsordninger:

- Foreldrepenger.
- Sykepengeordning.

7.6 Virkeområdet for tilskudd til næringsutvikling (STN-området)

Flere kommuner i de samiske områdene slås sammen fra 01.01.20. Samtidig innføres nye kommunenumre i alle landets kommuner. I påvente av inngåelse av samarbeidsavtaler mellom Sametinget og utvalgte kommuner videreføres det gamle virkeområdet fra 2019 uendret.

2011 Kautokeino, hele kommunen	2022 Lebesby, følgende grunnkretser:
	0103 Dyfjord
2012 Alta, følgende grunnkretser:	0104 Kifjord/Normanset/Mårøyfj.
0101 Stjernøy	0105 Torskefjord/Bekkarfjord
0102 Seiland	0106 Lebesby
0103 Lille Lerresfjord	0107 Ifjord
0104 Store Lerresfjord	0108 Friarfjord/Adamsfjord
0105 Komagfjord	0109 Laksefjordbotn/Kunes
0106 Korsfjord	0110 Veidnesklubben/Godviknes
0107 Nyvoll	0111 Vadasbaksæibos
0108 Storekorsnes	0112 Gappatvarri
0110 Kongshus	0113 Eretoaivit
0201 Isnestofen	0114 Vuonjalrassa
0202 Tappeluft/Riverbukt	
0203 Langfjordbotn	2023 Gamvik, hele kommunen
0204 Talvik	
0205 Vasbotnelv	2025 Tana, hele kommunen
2014 Loppa, hele kommunen	2027 Nesseby, hele kommunen
2018 Tidligere Kvalsund kommune	2030 Sør-Varanger, følgende grunnkretser:
	0101 Bugøynes
2019 Måsøy, følgende grunnkretser:	0102 Bugøyfjord
0119 Snefjorden	0103 Spurvnes/Skoogerøya
0120 Littlefjord	0104 Neiden
0121 Slåtten	0402 Jakobsnes
0122 Gunnarnes	0403 Ropelv
0123 Tufjord	0404 Jarfjord
0124 Ingøy	0405 Grense Jakobselv
	0503 Svanvik
2019 Nordkapp, følgende grunnkretser:	0504 Melkefoss/Skrotnes
0113 Vestersida-Botnområdet	0505 Øvre Pasvik
0114 Nordvågnesområdet	
0115 Kjelvik-Helnesområdet	1902 Tromsø, følgende grunnkretser:
0117 Skuotanjargga	3301 Jøvik
0118 Mannskarvik-Repvåg	3302 Olderbakken
0119 Sværholthavøya	3303 Lakselvbukt
0200 Gjesvær	3304 Lakselvdalen
0201 Gjesvær	3305 Sjøvassbotn
0202 Knivskjellodden	3306 Stordal
0203 Tufjorden	3307 Sjursnes
0204 Magerøystua	3308 Reiervik
0205 Finnvik	3309 Breivika
0206 Vannfjordnæringen	3310 Ullsfjordmoane
Bygda Sarnes	
	1913 Skånland, hele kommunen
2020 Porsanger, hele kommunen	
	1919 Gratangen, hele kommunen
2021 Karasjok, hele kommunen	
	1920 Lavangen, hele kommunen

1923 Salangen, hele kommunen

1925 Sørreisa, følgende grunnkretser:

- 0101 Gumpedal
- 0102 Øvre Bakkejord
- 0103 Skøelvdal
- 0104 Smørsgård
- 0201 Storlia/Rabbås
- 0207 Reinelv
- 0208 Andsvatn

1933 Balsfjord, hele kommunen

1936 Karlsøy, hele kommunen

1938 Lyngen, hele kommunen

1939 Storfjord, hele kommunen

1940 Kåfjord, hele kommunen

1941 Skjervøy, hele kommunen

1942 Nordreisa, hele kommunen

1943 Kvænangen, hele kommunen

1805 Narvik, følgende grunnkretser:

- 0102 Herjangen
- 0109 Vassdal
- 0110 Elvegården
- 0111 Kvandal

1849 Hamarøy, følgende grunnkretser

- 0116 Innhavet
- 0117 Veggfjell
- 0118 Sagvatnan
- 0119 Grensefjellene

1850 Tidligere Tysfjord kommune

1853 Evenes, følgende grunnkretser

- 0109 Evenesmark
- 0110 Myrnes
- 0111 Osmark
- 0114 Lenvik/Lenvikmark
- 0117 Veggen

Midler til næringsutvikling kan i tillegg til det geografiske virkeområdet ytes til:

- Duodji i hele landet
- Samiske kulturnæringer i hele landet
- Samisk reiseliv i hele landet
- Tilleggsnæringer i reindrift

8 Kultur

Samfunns mål:

- Et levende og mangfoldig samisk kunst- og kulturliv av god kvalitet.

Et samfunns mulighet til å uttrykke seg kreativt gjennom ulike former for kunst og kultur styrker utvikling, likeverd og toleranse i et samfunn. Derfor er et levende og mangfoldig kunst og kulturliv viktig i utviklingen av samiske samfunn.

Sametingets hovedoppgave i kulturpolitikken er å legge til rette for utvikling av samiske kunst- og kulturaktiviteter. Sametinget skal være en av de viktigste premissgiverne for utviklingen av samisk kunst og kultur. Gode rammevilkår for samiske kunstnere, samiske kulturinstitusjoner, samt samisk idrett skal Sametinget gjennom ulike virkemidler styrke og videreutvikle samisk kultur. Nasjonale, regionale og lokale myndigheter har imidlertid også ansvar for at samisk kunst og kultur har de samme utviklingsmulighetene som øvrig kunst- og kulturliv i Norge.

Sametinget har et godt samarbeid med kunstnerorganisasjonene, samarbeidsavtalen er for 4 år med en årlig kunstneravtale mellom Sametinget og Samisk kunstnerråd er et sentralt verktøy. Avtalen er etablert for å styrke samarbeidet med kunstnerne om prioriteringer for å utvikle samisk kunst.

Samisk kunst og kultur har over lang tid vist seg å ha internasjonalt gjennomslagskraft, og har de siste årene hatt en sterk utvikling på ulike internasjonale arenaer. Her kan nevnes Documenta 14 i Kasel i 2017, den internasjonale bokmessen i Frankfurt i 2019 m.m. Den internasjonaliseringen som samisk kunst og kultur opplever vil Sametinget videreføre og støtte opp om og legge til rette for at det prioriteres i dette budsjettet.

Sametinget er opptatt av å skape faglig sterke samiske institusjoner gjennom dialog og gode økonomiske rammevilkår. Sametingets rammebetingelser og virkemidler gir samiske institusjonene rom for utvikling og nytenking for å bli gode arenaer for utvikling av samisk kunst og kultur.

Sametinget har de siste årene hatt sterkt fokus på samisk litteratur og lagt om mye av ordningene til produksjon og formidling av litteratur. Denne omleggingen fortsetter i 2020 ved at tilskudd til samiske bokbusser reduseres og at tilskudd til formidling og produksjon av samisk litteratur øker tilsvarende. Dette vil gi flere samiske bøker.

1. Urfolk har

rett til å bevare, ha kontroll med, verne og utvikle sin kulturarv og sin tradisjonelle kunnskap og sine kulturuttrykk, og også uttrykkene for deres egen vitenskap, teknologi og kultur, herunder menneskelige og genetiske ressurser, frø, medisiner, kunnskap om dyr og planter, egen-skaper, muntlige overleveringer, litteratur, mønstre, sportslige aktiviteter og tradisjonelle leker, bildende og utøvende kunst. De har også rett til å bevare, ha kontroll med, beskytte og utvikle immaterielle rettigheter til slik kulturarv og tradisjonell kunnskap, og slike kulturuttrykk.

2. Sammen med urfolk skal statene treffe effektive tiltak for å anerkjenne og verne utøvelse av disse rettighetene.

(Artikkel 31 i FNs erklæring om urfolks rettigheter)

Sametingets innsatsområder innenfor kultur:

- Gode rammevilkår for samiske kunstnere.
- Samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelse av samisk kultur.
- Samisk litteratur og medier.
- Samisk idrett.

Administrative ressurser - seksjon for kultur:

Lønn, reise og kompetanseheving for seksjon for kultur inngår i kapittel 14 Administrativt nivå.

Seksjon for kultur er en del av avdeling for næring, kultur og helse (EKD). Avdelingen har 20,8 årsverk fordelt på tre seksjoner:

- Seksjon for næring.
- Seksjon for kultur.
- Seksjon for helse.

Seksjon for kultur er politisk sekretariat for sametingsrådet og har ansvar for å følge opp målsettingene for fagområdet kultur. Seksjonen har forvaltningsansvaret for områder som direkte tilskudd til samiske kulturhus, festivaler, idrett, teater, museer, publikasjoner og medier, søkerbaserte tilskudd til kulturprosjekter, herunder tilskudd til samiske forlag og arenaer for kunst- og kulturformidling, samt kunstneravtalen.

8.1 Virkemidler til kultur

8.1.1 Innsatsområder - kultur

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
Gode rammevilkår for samiske kunstnere	14 620	14 609	11	0,1 %
Samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelse av samisk kultur	93 822	93 768	54	0,1 %
Samiske litteratur og medier	22 275	23 904	-1 629	-6,8 %
Samisk idrett	3 219	3 200	19	0,6 %
Sum	133 936	135 481	-1 545	-1,1 %

8.2 Gode rammevilkår for samiske kunstnere

Mål for innsatsområdet:

- Samiske kunstnere som utvikler sin kunst og utfordrer sitt publikum og det samiske samfunn.

Samtidig som det er viktig å ha et mangfold av samiske kunst- og kulturuttrykk, er det like viktig at kunst utfordrer og utvikler samisk kultur. Samiske kunstnere har alltid bidratt til å skape debatt om viktige samfunnsspørsmål i det samiske samfunn. Samiske kunstnere må derfor ha rammer for å skape og utøve sin kunst. Sametingets viktigste verktøy i denne sammenheng er våre økonomiske virkemidler, men også påvirkningsmuligheten vi har gjennom konsultasjoner, dialog, kontakt og samarbeid med andre offentlige myndigheter.

Sametinget ser det som naturlig i politikktutformingen å ha en aktiv dialog med samiske kunstnerorganisasjoner om politikk- og strategiutvikling. Samisk kunstnerråd med sine

medlemsorganisasjoner representerer et bredt utvalg av samiske kunstnere og kunstsjangere. Sametinget har som mål å både videreutvikle Samisk kunstnerråd og samarbeidet med dem. Kunstneravtalen er det viktigste verktøyet for å nå det målet og er blitt både en viktig strategisk arena og et virkemiddel for gjennomføring av kunst- og kulturpolitikk.

8.2.1 Samletabell - gode rammevilkår for samiske kunstnere

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
Samisk kunstneravtale - avtale	8 570	8 350	220	2,6 %
Musikkutgivelser og musikkutvikling - søkerbasert tilskudd	2 500	2 500	0	0,0 %
Tilskudd til kulturtiltak - søkerbasert tilskudd	3 550	3 550	0	0,0 %
15600 Tilskudd til Noereh! - direkte tilskudd a)	0	209	-209	-100,0 %
Sum	14 620	14 609	11	0,1 %

a) Tilskudd til Noereh! er flyttet til kapittel 13 Andre tiltak

8.2.2 Samisk kunstneravtale - avtale

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
19000 Samisk kunstneravtale - direkte tilskudd til Samisk kunstnerråd	8 570	8 350	220	2,6 %
Sum	8 570	8 350	220	2,6 %

Målsetning med kunstneravtalen:

- De samiske kunstnerorganisasjonene og de samiske kunstnerne har gode og forutsigbare rammevilkår for sin virksomhet.

Samarbeidsavtalen mellom Samisk kunstnerråd og Sametinget inneholder målsettinger for samisk kunstpolitikk og retningslinjer for hvordan forhandlinger om en samisk kunstneravtale skal foregå mellom partene. Denne kunstneravtalen omfatter økonomisk ramme for ordninger partene er enige om. Den økonomiske rammen utbetales årlig som et direkte tilskudd til Samisk kunstnerråd.

For 2020 er rammen på kr 8 570 000.

8.2.2.1 Samisk kunstneravtale - fordeling

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
Kunstfond	800	800	0	0,0 %
Stipend til samiske kunstnere	3 430	3 330	100	3,0 %
Driftsstøtte til kunstnerorg. og Samisk kunstnerråd	4 290	4 170	120	2,9 %
Visningsvederlag	50	50	0	0,0 %
Sum	8 570	8 350	220	2,6 %

8.2.3 Musikkutgivelser og musikkutvikling - søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
17012 Musikkutgivelser og musikkutvikling - søkerbasert tilskudd	2 500	2 500	0	0,0 %
Sum	2 500	2 500	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Musikkutgivelser og musikkutvikling:

- Produksjon av samisk musikk og joik.
- Synliggjøring og formidling av joik og samisk musikk innenlands og utenlands, herunder samisk musikk både i tradisjonell og nyskapende form.

Prioriteringer 2020 - Musikkutgivelser og musikkutvikling - søkerbasert tilskudd:

- Promotering av samiske musikere og artister, herunder turnéstøtte, musikkvideo, internasjonalisering og management.
- Joik og samisk musikkproduksjon for ulike plattformer.

8.2.4 Tilskudd til kulturtiltak - søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
17100 Kulturtiltak	3 550	3 550	0	0,0 %
Sum	3 550	3 550	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Tilskudd til kulturtiltak:

- Publikum får ta del i gode samiske kunstproduksjoner og kulturopplevelser.

Prioriteringer 2020 - Tilskudd til kulturtiltak:

- Kulturarrangement med fokus på samisk kunst, kultur og samfunnsdebatt.
- Prosjekter som styrker og bevarer kulturuttrykket i tradisjonell kunst og samtidskunst.
- Kunstneriske produksjoner.
- Tiltak som bidrar til overlevering av tradisjonell kunnskap og immateriell kulturarv.
- Prosjekter som bidrar til internasjonalisering av samisk kunst og kultur og som bidrar til å synliggjøre samisk kunst og kultur på sentrale internasjonale arena.

8.3 Samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelse av samisk kultur

Mål for innsatsområdet:

- Sterke samiske institusjoner som forvalter, formidler og utvikler samisk kunst, kultur og historie.

Samiske kultur- og kulturformidlingsinstitusjoner er viktige arenaer når samisk kunst, kultur og kulturarv ivaretas, utvikles og presenteres for allmennheten på ulike måter. De samiske kulturinstitusjonene og festivalene er sentrale i utviklingen av det samiske samfunn. Institusjonene er en del av pilarene i samfunnsorganiseringen. Det er viktig at ressursene utnyttes effektivt og at arbeidet som utføres er av høy kvalitet.

Samiske kulturinstitusjoner må være likestilt med sammenlignbare norske institusjoner, herunder at de har økonomiske rammer og bygg/lokaler til å kunne forvalte, formidle, forske og utvikle. Slik er det ikke i dag.

Sametinget vil også i 2020 arbeide for at prioriterte byggeprosjekter blir realisert. Arbeidet med å prosjektere et nytt bygg til Beaivváš og Samisk videregående skole og reindriftsskole har pågått i 2019 og høsten 2019 ble avklaringsfasen avsluttet. Neste fase i det prosjektet vil være forprosjektfase som Sametinget forventes fulgt opp av regjeringen i 2020.

En mulighetsstudie for nytt kunstmuseum og restaurering av museet i Karasjok ble avsluttet høsten 2019. Sametinget forventer at dette blir fulgt med et konseptvalgsnotat (KVN) i 2020 og at dette arbeidet finansieres av regjeringen ved Kulturdepartementet.

8.3.1 Samletabell - samiske kulturinstitusjoner

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
Festivaler	5 889	5 854	35	0,6 %
Teatre	24 535	24 388	147	0,6 %
15700 Tilskudd til Internasjonalt Samisk Filminstitutt - direkte tilskudd	1 757	1 747	10	0,6 %
Museer	41 306	41 560	-254	-0,6 %
Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner	19 335	19 219	116	0,6 %
Institusjonsutvikling	1 000	1 000	0	0,0 %
Sum	93 822	93 768	54	0,1 %

8.3.2 Festivaler - direkte tilskudd

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
15100 Riddu Riddu	1 220	1 213	7	0,6 %
15101 Samisk musikkfestival i Kautokeino	1 530	1 521	9	0,6 %
15102 Markomeannu	972	966	6	0,6 %
15103 Festivaler Kárášjohka	843	838	5	0,6 %
15104 Raasten Rastah	506	103	403	391,3 %
15105 Julevsáme vahkko/Lulesamisk uke - Doajmmasiebrre Julevsábme (DSJ)	232	231	1	0,4 %
15106 Samisk uke i Tromsø - Stiftelsen Midnight Sun Marathon	198	197	1	0,5 %
15107 Samisk musikkfestuke i Alta - Audioland AS	158	157	1	0,6 %
15109 Beaskan Luossarock	127	126	1	0,8 %
15110 Tjaktjen Tjåanghcoe - Saemien Sijte	103	502	-399	-79,5 %
Sum	5 889	5 854	35	0,6 %

Mål for tilskuddsordningen - Festivaler:

- Festivaler som synliggjør, formidler og utvikler samisk kunst og kultur.

Samiske festivaler er mangfoldige og viser en stor bredde i presentasjon og formidling av kunst og kultur. De er samtidig viktige arena for utvikling, nyskaping og profilering spesielt av samisk musikk og joik, men også samisk kunst og kultur for øvrig. Raasten Rastah og Tjaktjen Tjåanghcoe arrangeres annet hvert år og rullerer i Sametingets budsjett etter en innarbeidet fordelingsnøkkel.

8.3.3 Teatre - direkte tilskudd

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
15300 Beaivváš Sámi Našunálateáhter	21 761	21 631	130	0,6 %
15301 Áarjelhsaemien Teatere	2 274	2 260	14	0,6 %
15302 Sámi mánáidteáhter - Tana kommune	500	497	3	0,6 %
Sum	24 535	24 388	147	0,6 %

Mål for tilskuddsordningen - Teater:

- De etablerte samiske teatrene kan utvikle seg kunstnerisk, produsere samisk scenekunst på høyt nivå og kan turnere med scenekunst som gir kulturopplevelser og synliggjør samiske språk

For Sametinget er det viktig at samiske teatre har rammer til å fremføre og formidle samisk kunst på et høyt nivå og til et stort publikum. Beaivváš Sámi Našunálateáhter har i dag ikke lokaler som gjør de i stand til å utføre sitt oppdrag eller sitt mandat som nasjonalteater for det samiske folk. Sametinget vil i 2020 følge opp prosjektering av et nytt bygg til teateret. I forbindelse med prosjektering av nytt bygg er samfunns målet i forbindelse med utbyggingen at Sámi Našunálateáhter Beaivváš skal styrke samisk identitet, språk og kultur ved å bevare og utvikle den samiske forteller- og scenekunsten.

Sámi mánáidteáhter i Tana har siden 2014 mottatt direkte tilskudd fra Sametinget. Teateret er en viktig arena for å utvikle nye talenter og har gjort mye for å synliggjøre det samiske språket som et scenespråk for barn og unge. Tana kommune finansierer sammen med Sametinget driften av teateret. Forutsetningen for Sametingets bevilgning er at Tana kommune opprettholder sin andel av bevilgningen til teateret.

8.3.4 Tilskudd til Internasjonalt Samisk Filminstitutt - direkte tilskudd

Mål for innsatsområdet - tilskudd til Internasjonalt Samisk Filminstitutt:

- Samisk film og samiske filmskapere har et høyt internasjonalt nivå.

Internasjonalt Samisk Filminstitutt (ISFI) ble etablert i 2007 og i 2014 ble instituttet anerkjent som et internasjonalt samisk filminstitutt. Instituttet skal styrke samisk filmproduksjon og løfte både kompetansen og de økonomiske mulighetene for samisk film produksjon. I tillegg skal ISFI utvikle og styrke samarbeidet mellom urfolks filmselskaper internasjonalt.

Arctic International Film Fund, ved ISFI (Internasjonal Sámi Filbma Instituhtta) har som mål å øke internasjonal kunstnerisk og kultursamarbeid med andre sirkumpolare urfolk, et spennende prosjekt som har et stort potensiale på globalt nivå. Disse og flere internasjonale satsinger for samisk kunst- og kultur vil være en del av prioriteringene under den søkerbaserte ordningen Kulturtiltak.

Det settes av kr 1 757 000 til det Internasjonalt Samisk Filminstitutt i direktetilskudd i 2020.

8.3.5 Museer

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
15500 Árran julesáme guovdásj - direkte tilskudd	6 897	6 856	41	0,6 %
15501 Saemien Sijte - direkte tilskudd	5 755	5 721	34	0,6 %
15503 RiddoDuottarMuseat - direkte tilskudd a)	11 645	12 073	-428	-3,5 %
15504 Tana og Varanger museumssiida - direkte tilskudd	9 516	9 459	57	0,6 %
15505 Várdobáiki - direkte tilskudd	3 463	3 442	21	0,6 %
15506 Senter for nordlige folk - direkte tilskudd	2 574	2 559	15	0,6 %
15507 Samisk museums- og kulturhistorisk museum - direkte tilskudd	446	443	3	0,7 %
15508 Bååstede - Norsk Folkemuseum - direkte tilskudd	510	507	3	0,6 %
15530 Dokumentasjonssenter for Kautokeino/Alta-saken - prosjekt	500	500	0	0,0 %
Sum	41 306	41 560	-254	-0,6 %

a) I 2019 ble det gitt en ettårig økning til oppgradering av oppvarmingsløsning

Mål for tilskuddsordningen - Museer:

- Faglig sterke samiske museer som formidler, forvalter, forsker på og fornyer den samiske kulturarven.

Várdobáiki vil i 2018 flytte inn i nye lokaler på Evenskjer som de har kjøpt og lånefinansiert. Det gir Várdobáiki helt nye muligheter for å utvikle seg som museum. Sametinget følger opp det initiativet som Várdobáiki har tatt med hensyn til nye lokaler og gir de i stand til å betjene forpliktelsene med nytt bygg. Várdobáiki har i 2018 startet planleggingen av ny utstilling ved museet, noe som ikke var medregnet i kjøp og ombygging av nye lokaler/nytt bygg. Ny basisutstilling ved museet er foreløpig estimert til kr 6 mill. som er basert på erfaringstall fra andre museum. Bevilgningen for Várdobáiki ble derfor økt i 2019 med kr 500 000 til det arbeidet.

Samisk historie og vår kulturarv skal bli presentert og formidlet på en god og interessant måte med oppdaterte og moderne utstillinger og relevante gjenstander. Tilbakeføring av samiske gjenstander fra Norsk folkemuseum og Kulturhistorisk museum til de samiske museene gjennom prosjektet Bååstede er en særdeles viktig handling. I 2019 vil de første gjenstandene overføres til noen av de samiske museene. Sametinget vil i 2020 vil følge opp dette overføringsarbeidet og legge til rette for at Norsk Folkemuseum kan fortsette arbeidet med klargjøring for overføring til de samiske museene. En konferanse om tilbakeføring, med internasjonale erfaringer, avholdes høsten 2019.

Det settes i 2020 av kr 510 000 i direkte tilskudd til Norsk folkemuseum som vil dekke kostnader knyttet til konkret reell flytting av gjenstander fra Norsk folkemuseum til de to museene som kan ta imot gjenstander i 2020. Sametinget har samtidig økt støtten til Árran og Várdobáiki til opprusting og ombygging for at de skal være forberedt til å ta imot gjenstander i forbindelse med Bååstede. Saemien Sijte og RDM vil få løst sine magasin og utstillingsbehov i forbindelse med nye bygg. Senter for nordlige folk og Tana og Varanger museumssiida gjenstår da og ombygging/tilrettelegging på finansieres over Sametingets budsjett de kommende årene.

Det er 40 år siden kampen om Alta- Kautokeinovassdraget. Sametinget ber RiddoDuottarMuseat ta på seg ansvaret for en grundig dokumentasjon og formidling av denne sentrale delen av samisk historie. En del av prosjektet vil være å se på en samarbeidsmulighet rundt initiativet til Dáiddasiida - Máze House, som baserer seg på historien til den samiske kunstnergruppa som var etablert i Máze. Det avsettes 500.000 til prosjektet. Sametinget oppnevner referansegruppe som får i ansvar til å sikre lokal forankring til arbeidet. Referansegruppen skal også bidra med innspill til hvordan dokumentasjonssenteret skal etableres.

8.3.6 Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner - direkte tilskudd

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
15000 Árran lulesamisk senter	2 283	2 269	14	0,6 %
15001 Samisk senter for samtidskunst	4 978	4 948	30	0,6 %
15002 Senter for nordlige folk	1 671	1 661	10	0,6 %
15003 Mearrasiidá	821	816	5	0,6 %
15004 Sijti Jarne	1 637	1 627	10	0,6 %
15005 Várdobáiki	2 370	2 356	14	0,6 %
15006 Pitesamisk hus	879	874	5	0,6 %
15007 Samisk hus Oslo	1 460	1 451	9	0,6 %
15008 Lásságámmi	320	318	2	0,6 %
15009 Villmarkscampen i Tollådal - Knut Sivertsen	72	72	0	0,0 %
15011 Saemien Sijte	1 234	1 227	7	0,6 %
15012 Áltta Siida	466	463	3	0,6 %
15013 Sjeltie - Samisk kulturpark	178	177	1	0,6 %
15016 Tana og Varanger museumssida	491	488	3	0,6 %
15017 Sjøsamisk tun	173	172	1	0,6 %
15018 Samisk kultursenter på Røros, Ajege - Trøndelag fylkeskommune	302	300	2	0,7 %
Sum	19 335	19 219	116	0,6 %

Mål for tilskuddsordningen - Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner:

- Samiske kulturhus og kulturinstitusjoner er attraktive møteplasser og arena for samisk kunst- og kulturformidling.

Aajege samisk språk og kompetansesenter har de siste årene hatt en stor aktivitet knyttet til samiske kulturtiltak. Det også initiert til en rekke nye kulturtiltak som en del av framtidige kultursenterfunksjoner. Et samisk kultursenter vil imøtegå det rørossamiske samfunnets behov for mer omfattende og permanente samiske kulturtiltak både med tanke på formidling, videreføring og bevaring av den rørossamiske kulturarven. Status, funksjon og innhold som samisk kultursenter skal være gjeldene når de nye fasilitetene til Aajege åpnes i 2019/2020.

8.3.7 Institusjonsutvikling - søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
17300 Institusjonsutvikling	1 000	1 000	0	0,0 %
Sum	1 000	1 000	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Institusjonsutvikling:

- Samiske kulturinstitusjoner som har faglig fornying og institusjonell utvikling.

Prioriteringer i 2020 - Institusjonsutvikling:

- Prosjekter som har som mål å utvikle institusjonen faglig.
- Prosjekter som bidrar til formidling av kunst og kultur på nye måter.
- Samarbeidsprosjekter mellom institusjoner som kan åpne nye markeder for samisk kunst og kultur.
- Samarbeid med andre urfolksinstitusjoner som bidrar til en faglig utvikling og markedsføring på større og flere arenaer.

8.4 Samisk litteratur og medier

Mål for innsatsområdet:

- Kvalitativ samisk litteratur utgis, formidles aktivt og gjøres tilgjengelig.

Sametinget har i 2018 gjennom en litteraturredegjørelse og en sak om formidling av samisk litteratur satt fokus på en helhetlig gjennomgang av samisk litteratur, herunder se på hva som skal til innenfor de ulike elementene i litteraturfeltet for å skape en positiv utvikling.

8.4.1 Samletabell - samisk litteratur og medier

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
17050 Čális fal - prosjekt	900	900	0	0,0 %
Tilskudd til utvikling og fremming av litteratur - direkte tilskudd	10 548	6 610	3 938	59,6 %
Tilskudd til prosjektstøtte til samisk litteratur - søkerbasert tilskudd	2 850	1 650	1 200	72,7 %
Samiske medier - direkte tilskudd	4 847	4 819	28	0,6 %
Formidling av samisk litteratur på bokbussene - direkte tilskudd	2 330	0	2 330	-
17500 Samiske litteraturdager - konferanse	300	100	200	200,0 %
17800 Styrke formidling i nordsamisk område - prosjekt	300	0	300	-
17810 Lesekampanje - prosjekt	200	0	200	-
Tilskudd til samiske bokbussar - direkte tilskudd	0	9 825	-9 825	-100,0 %
Sum	22 275	23 904	-1 629	-6,8 %

8.4.2 Čális fal - prosjekt

Som en del av satsingen på litteratur har Sametinget strategier rettet mot å få flere til å bli forfattere, få utgitt flere samiske bøker og få flere til å lese samiske bøker. Sametinget startet i 2015 et forfatterskapsprosjekt i samarbeid med Samisk kunstnerråd (SDR) og Samisk forfatterforening (SGS). Dette har så langt vært en suksess og Sametinget viderefører prosjektet i 2020.

Det settes av kr 900 000 i 2020 til prosjektet.

8.4.3 Tilskudd til utvikling og fremming av samisk litteratur - direkte tilskudd.

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
17040 Dawi Girji AS	4 340	2 725	1 615	59,3 %
17040 Čálliidlágádus AS	3 286	2 065	1 221	59,1 %
17040 Idut AS	1 706	1 076	630	58,6 %
17040 ABC-Company E-skuvla AS	608	372	236	63,4 %
17040 DAT AS	608	372	236	63,4 %
Sum	10 548	6 610	3 938	59,6 %

Mål for tilskuddsordningen - Tilskudd til utvikling og fremming av samisk litteratur:

- De samiske forlagene skal produsere, gi ut og formidle samisk litteratur.

8.4.4 Tilskudd til prosjektstøtte til samisk litteratur - søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
17010 Tilskudd til prosjektstøtte til samisk litteratur - søkerbasert tilskudd	2 850	1 650	1 200	72,7 %
Sum	2 850	1 650	1 200	72,7 %

Det er viktig å stimulere til et mangfold av samiske utgivelser i en søkerbasert ordning for samisk litteratur til de forlag som ikke omfattes av direktetilskuddsordningen. I strategi for litteratur er utgivelser på sørsamisk og lulesamisk prioritert.

Mål for tilskuddsordningen - Tilskudd til prosjektstøtte til samisk litteratur - søkerbasert tilskudd:

- Kvalitativ litteratur som er tilgjengelig på samisk.

Prioriteringer i 2020 - Tilskudd til prosjektstøtte til samisk litteratur - søkerbasert tilskudd:

- Skjønnlitteratur med originalmanus på samiske språk.
- Faglitteratur med originalmanus på samiske språk.
- Oversettelser av litteratur for barn og ungdom til samiske språk.
- Digitale utgivelser på samisk innenfor skjønnlitteratur.
- Annen samisk litteraturformidling og publisering på digitale plattformer.

8.4.5 Formidling av litteratur på bokbussene - direkte tilskudd

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
15800 Kautokeino - Kautokeino kommune a)	330	0	330	-
15801 Tana/Nesseby - Nesseby kommune	500	0	500	-
15802 Kåfjord - Kåfjord kommune	500	0	500	-
15803 Sør-Troms - Troms og Finnmark fylkeskommune	500	0	500	-
15804 Sør-Trøndelag - Trøndelag fylkeskommune	500	0	500	-
Sum	2 330	0	2 330	-

a) Kautokeino kommune mottar i dag Kr 330 000. 20 prosent av summen er driftsandel til Muonio kommune.

Direktetilskuddet fra Sametinget til bokbussene avvikles fra 1.1.2020.

Sametinget viderefører tilskudd til formidling av samisk litteratur med bokbusseiere som ønsker å opprettholde sitt bokbusstilbud. Sametingets tilskudd kan ikke overstige kr 500 000 pr. buss jf. vedtak i SP 49/18 Formidling av samisk litteratur.

8.4.6 Samiske litteraturdager - konferanse

Sametinget arrangerer årlig de samiske litteraturdagene i Karasjok. De samiske litteraturdagene er et godt etablert arrangement i det samiske litteratur og forfattermiljøet, som har stor deltakerinteresse. De samiske litteraturdagene er en viktig arena hvor samiske forfattere og lesere møtes for å diskutere samisk litteratur.

Sametinget ønsker mer handlingsrom til å utvikle og utvide programmet for de samiske litteraturdagene, samt å flytte arrangementet til andre steder i Sápmi for å nå ut til et bredere samisk publikum.

Det settes av kr 300 000 i 2020 til de samiske litteraturdagene.

8.4.7 Lesekampanjer i samarbeid med bibliotek

Sametinget initierer til lesekampanjer i samarbeid med bibliotek i områder med samisk befolkning for å motivere til økt leselest og styrket interesse for litteratur. I forbindelse med lesekampanjene vil Sametinget produsere samiskspråklig informasjonsmateriell til bibliotekene som tar del i kampanjen.

Det settes av kr 200 000 til dette prosjektet.

8.4.8 Styrke formidling i nordsamisk område

Troms og Finnmark fylkeskommune og Sametinget etablerer et samarbeid om formidling av samisk litteratur i nordsamisk område. Samarbeidsområder knyttes til en egen samarbeidsavtale. Et samarbeid kan eksempelvis dreie seg om arrangementer som fremmer samisk litteratur i det nordsamiske språkområdet, utvikling av samarbeid på tvers av nasjonalgrensene om formidling av nordsamisk litteratur eller lignende.

Det settes av kr 300 000 til dette formidlingssamarbeidet.

8.4.9 Samiske medier - direkte tilskudd

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
17001 Nuorttanaste	1 189	1 182	7	0,6 %
17002 Ungdomsmagasinet Š - Idut AS	1 631	1 621	10	0,6 %
17003 Sámis - Čállidlagádus AS	385	383	2	0,5 %
17004 Daerpies Dierie/sørsamisk kirkeblad - Den norske kirke	248	247	1	0,4 %
17005 Bårjås - Árran julesáme guovdásj	131	130	1	0,8 %
17007 Guovdageainnu Lagasradio (GLR)	337	335	2	0,6 %
17008 NuorajTV	574	571	3	0,5 %
17009 Bamsebladet - ABC-Company E-skuvla AS	352	350	2	0,6 %
Sum	4 847	4 819	28	0,6 %

Mål for tilskuddsordningen - samiske medier:

- Samiske medier som skaper samfunnsengasjement.

Medier er en viktig del av samfunnet og samfunnsdebatten. For Sametinget er det viktig at samisk språk, kunst og kultur er tilgjengelig på ulike medier, på ulike plattformer og at det produseres og formidles med høy kvalitet.

8.5 Samisk idrett

Mål for innsatsområdet:

- Et mangfold av idrettsaktiviteter.

8.5.1 Samletabell - samisk idrett

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
Samisk idrett - direkte tilskudd	3 119	3 100	19	0,6 %
85004 Kultur- og idrettsstipend	100	100	0	0,0 %
Sum	3 219	3 200	19	0,6 %

8.5.2 Samisk idrett - direkte tilskudd

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
15200 Sámiid Válašállan Lihttu - Norga (SVL-N)	3 119	3 100	19	0,6 %
Sum	3 119	3 100	19	0,6 %

8.5.3 Kultur- og idrettsstipend - stipend

Sametingets kultur- og idrettsstipend skal motivere samisk ungdom til å engasjere seg innenfor kunst, kultur og idrett. Sametinget deler ut fire stipend årlig til ungdom som engasjerer seg innenfor musikk, kunst, kultur og idrett.

Det settes av kr 100 000 til stipendene i 2020.

9 Kulturminnevern

Samfunns mål:

- Samiske kulturminner er viktige kilder til kunnskap om vår kulturhistorie og legger premisser for all planlegging og inngrep.

Samiske kulturminner er synlige spor etter våre forfedres bruk og tilstedeværelse i landskapet. De formidler kunnskap om livsvilkår, overlevelsesstrategier, ressursbruk, trosforestillinger og tilpassinger til landskapet. Dette landskapet formidler også kunnskap om rike ressurser og langvarig bosetting. Deler av den tradisjonelle kunnskapen er fortsatt i aktiv bruk i samiske samfunn, parallelt med nye kunnskaper. Sikring av kulturminner og formidling av kunnskapen de inneholder er viktig for å sikre og videreføre samisk kultur framover. Kunnskap om landskaps- og ressurstilpassing, som er nedfelt i samiske kulturmiljø, har verdi langt utenfor samiske samfunn. Klima endringene har konsekvenser for samiske kulturminner, da gjengroing av landskap blant annet innebærer at arkeologiske kulturminner som ikke er kartfestet og dokumentert mister synlighet. I tillegg utgjør økende nedbørsmengder en trussel mot freda samiske bygninger.

Kulturminneloven slår fast at alle samiske kulturminner fra 1917 eller eldre er automatisk fredet. Sametinget, som samenes øverste politiske myndighet, har forvaltningsansvar for samiske kulturminner og legger hovedpremissene for dette arbeidet. Det følger også av folkeretten.

Sametinget har ansvar for forvaltning av den samiske bygningsarven, og det er de siste årene registrert opp mot 900 automatisk freda samiske bygninger. Overordnede prinsipper for forvaltning av bygningene er beskrevet i «Sametingets plan for forvaltning av freda samiske bygninger» som ble vedtatt i Sametingets plenum i juni 2017.

Arbeidet med Sametingets melding om samisk kulturminnevern slutføres i 2020. Endringer i rammebetingelser og lovverk, kunnskapsgrunnlag og arealbruk gjør det nødvendig å utarbeide overordnede retningslinjer for den samiske kulturminneforvaltningen. Presset mot våre bruks- og bosettingsområder er stort, og over tid endrer det karakter. Den kulturhistoriske kunnskapen, og utvikling ny informasjonsteknologi gir forvaltningen nye muligheter.

1. Urfolk har rett til å praktisere og gjenopplive sine kulturelle skikker og tradisjoner. Dette omfatter retten til å bevare, verne og videreutvikle tidligere, nåværende og fremtidige kulturuttrykk, som arkeologiske og historiske steder, artefakter, mønstre, seremonier, teknologier, bildende og utøvende kunst samt litteratur.

2. Statene skal gjennom effektive ordninger, for eksempel i form av gjenoppbygging, utformet i samarbeid med vedkommende urfolk, sørge for avhjelping for eiendom av kulturell, intellektuell, religiøs eller åndelig art som urfolk er fratatt uten deres frie og informerte forhåndssamtykke, eller som er fratatt dem i strid med deres lover, sedvaner og tradisjoner.

(Artikkel 11 i FNs erklæring om urfolks rettigheter)

Sametingets innsatsområder innenfor kulturminnevern:

- Forvaltning av kulturminner.
- Rammebetingelser for samisk kulturminnevern.
- Synliggjøring av den samiske kulturarven.
- Bygningsvern.
- Kulturminnemelding og tilhørende dialog- / innspillsmøter

Administrative ressurser - kulturminnevern

Lønn, reise og kompetanseheving for seksjon for bygningsvern og kulturlandskap og seksjon for kulturminner inngår i kapittel 14 administrativt nivå.

Seksjonen for kulturminner og seksjonen for bygningsvern, skjøtsel og kulturlandskap inngår i avdeling for kulturminner, areal og miljø (KAB). Avdelingen har 18,2 årsverk fordelt på tre seksjoner:

- Seksjon for kulturminner.
- Seksjon for areal og miljø.
- Seksjon for bygningsvern, skjøtsel og kulturlandskap.

Sametinget har myndighet etter kulturminneloven til forvaltning av samiske kulturminner. Hovedoppgavene til seksjon for kulturminner samt seksjon for bygningsvern, skjøtsel og kulturlandskap er forvaltning, formidling og dokumentasjon av samiske kulturminner og samisk bygningsarv. Dokumentasjon av immateriell kulturarv, muntlige tradisjoner og samiske kulturmiljøer inngår også. Arbeidet består av publikumskontakt, befaringer, intervjuer, befarringsrapporter, billedadministrering og registrering i den nasjonale databasen Askeladden. I tillegg utarbeides det skjøtselsplaner for samiske kulturminner og kulturmiljøer.

Seksjonene administrerer også de søkerbaserte tilskuddsordningene til kulturminner og bygningsvern. Inkludert i dette er veiledning av søkere. Seksjonene gir også høringsuttalelser til kommunale og regionale planer. Sametinget har kontakt med 114 kommuner, 5 regioner/fylker, 3 arkeologiske landsdelsmuseer, de samiske museene og andre museer i området.

Sametinget har hovedansvaret for skjøtsel og forvaltning av Ceavccageadgi/Mortensnes kulturminneområde og Skoltebyen.

9.1 Virkemidler til kulturminnevern

9.1.1 Innsatsområder - kulturminnevern

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
Forvaltning av kulturminner	2 800	3 087	-287	-9,3 %
Bygningsvern	6 000	6 000	0	0,0 %
Sum	8 800	9 087	-287	-3,2 %

9.2 Forvaltning av kulturminner

Mål for innsatsområdet:

- Samiske kulturminner forvaltes på grunnlag av egen historie og egne verdier.

Sametingets arbeid skal føre til at flere samiske kulturminner registreres og istandsettes. Gjennom dette arbeidet styrke kunnskapen om samisk tradisjon og historie, samt grunnlaget for bevaring og vern av samiske kulturminner.

Til forvaltningen hører tilskudd, Ceavccageadgi/Mortensnes kulturminneområde, Skoltebyen kulturmiljø og ulike prosjekter som omhandler registrering, skjøtsel, sikring og tilrettelegging av samiske kulturminner, herunder også samiske bygninger. Sametinget har en funksjonell, kunnskapsbasert og forutsigbar forvaltning etter kulturminneloven og plan- og bygningsloven.

Sametinget har utarbeidet en plan for skjøtsel og tilrettelegging av arkeologiske kulturminner fram til 2020. Et bredt utvalg av kulturmiljø i det samiske bosettingsområdet skal vedlikeholdes og formidles. Prosjektene delfinansieres av Riksantikvaren under den ordning som kalles for BARK. For å muliggjøre finansieringen kreves det at Sametinget har egenandel i prosjektene.

9.2.1 Samletabell - forvaltning av kulturminner

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
35000 Tilskudd til samisk kulturminnevern - søkerbasert tilskudd	2 400	2 400	0	0,0 %
36400 Skjøtsels- og formidlingsarbeid på Ceavccageadgi/Mortensnes kulturminneområde - prosjekt	200	487	-287	-58,9 %
36500 BARK - skjøtsel og formidling av kulturminner - prosjekt	200	200	0	-58,9 %
Sum	2 800	3 087	-287	-9,3 %

9.2.2 Tilskudd til samisk kulturminnevern - søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
35000 Tilskudd til samisk kulturminnevern	2 400	2 400	0	0,0 %
Sum	2 400	2 400	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Samiske kulturminnevern:

- Samiske kulturminner synliggjøres, istandsettes og formidles som en ressurs for de samiske samfunnene og for allmennheten for øvrig.

Prioriteringer 2020 for søkerbasert tilskudd til samisk kulturminnevern:

For bygningsvernprosjekter:

- Utarbeide antikvariske restaureringsplaner for automatisk fredete og verneverdige samiske bygg.
- Restaurering av automatisk fredete og verneverdige samiske bygninger, bygninger som har særskilt betydning for det samiske lokalsamfunnet prioriteres.
- Formidling knyttet til automatisk fredete og verneverdige samiske bygninger.

For registrering og dokumentasjon:

- Registrering av automatisk fredete samiske kulturminner og kulturmiljøer. Områder som er lite undersøkt i forhold til samiske kulturminner prioriteres.
- Innsamling og dokumentasjon av samiske immaterielle kulturminner i landskapet.
- Innsamling av muntlige historier og minner knyttet til andre verdenskrig og brenning, evakuering og gjenoppbygging i Nord-Troms og Finnmark.

For skjøtsel og tilrettelegging:

- Utarbeidelse av skjøtselsplaner for samiske kulturminner og kulturmiljøer.
- Skjøtselstiltak og tilrettelegging av kulturminner og kulturmiljø med særlig prioritet på prosjekter innen Riksantikvarens BARK program.

9.2.3 Skjøtsels- og formidlingsarbeid Ceavccageadgi/Mortensnes kulturminneområde - prosjekt

Ceavccageadgi/Mortensnes kulturminneområde ble fredet i 1988 og forvaltes av Sametinget. Sametinget vil i 2020 gjennomføre det avsluttende arbeidet med oppgradering av parkeringsplassen ved Ceavccageadgi/Mortensnes kulturminneområde. I tillegg vil vedlikehold av kulturstier og servicebygninger samt videreføring av kartlegging og dokumentasjon, videreutvikling av fysisk og digital formidling, bli prioritert i 2020. Sametinget vil også jobbe videre med at Várjjat siida/Mortensnes fremmes som samisk verdensarvområde.

Det settes av kr 200 000 til dette formålet i 2020 og midlene forvaltes av Sametinget som prosjekt i egen regi.

9.2.4 BARK - skjøtsel og formidling av kulturminner - prosjekt

Bevaringsprogrammet for utvalgte arkeologiske kulturminner (BARK) er et program som har mål om gjennom skjøtsel å sikre at et representativt utvalg av arkeologiske kulturminner og kulturmiljøer skal bli gjort tilgjengelige for publikum. Sametinget har over flere år hatt prosjekter innen dette programmet og vil også i 2020 følge dette opp. Det settes av kr 200 000 i 2020 til egenandel til prosjekter innenfor BARK.

9.3 Rammebetingelser for samisk kulturminnevern

Mål for innsatsområdet:

- Sametinget har formell forvaltningsmyndighet for samiske kulturminner etter kulturminneloven.

Forvaltningsmyndigheten for samiske kulturminner etter kulturminneloven ble lagt til Sametinget som en prøveordning i 2001. Denne prøveordningen gjelder fortsatt. Sametinget skal imidlertid være den viktigste premissleverandøren for det samiske kulturminnevernet. Dette krever en endring av kulturminneloven. En slik forvaltningsordning vil også være i tråd med folkeretten når det gjelder Sametinget som et urfolksparlament.

Videre er gode økonomiske rammebetingelser avgjørende for forvaltningen av samiske kulturminner. For å oppnå dette må Sametinget gis mulighet til reelle konsultasjoner med regjeringen om bevilgningene til samisk kulturminnevern.

Kunnskapsmengden om samiske bosettingsområder og antall kulturminner er økende, særlig med hensyn til automatisk freda samiske byggverk. Gode rammebetingelser oppnås også gjennom samarbeid med aktuelle partnere innen kulturminnevernet. Sametinget samarbeider i dag nært med enkelte fylkeskommuner, et samarbeid som gir gevinst for alle parter.

9.4 Synliggjøring av den samiske kulturarven

Mål for innsatsområdet:

- Samiske kulturminner er grunnlag for kunnskapsproduksjon og verdiskaping.

Synliggjøring av samiske kulturminner medfører økt kunnskap om samisk historie og levesett. Sametinget arbeider for at formidling av samiske kulturminner og kulturmiljøer skal skje gjennom muntlige og skriftlige framstillinger og ved tilrettelegging og bruk av kulturminnene. Samiske kulturminner skal brukes for å dokumentere bruk av ressurser og landskap og Sametinget må være en premissleverandør ved formidlingen av den samiske kulturarven.

Samiske kulturminner skal brukes for å dokumentere bruk av ressurser og landskap. Sametinget vil i 2020 fortsatt jobbe med å bruke og utvikle naturvitenskapelig metodikk innenfor samisk kulturminnevern, herunder blant annet ¹⁴C -dateringer, dendrokronologi og LIDAR-skanning.

9.5 Bygningsvern

Mål for innsatsområdet:

- God kvalitet og tilfredsstillende vedlikehold på samiske antikvariske bygninger.

Bygningsregistreringsprosjektet, som Sametinget har gjennomført i samarbeid med Riksantikvaren, har resultert i at antallet automatisk freda samiske byggverk har økt fra 60 til rundt 900. Sametingets ansvar er å forvalte disse byggverkene og formidle historien de representerer. Registreringsprosjektet har skapt forventninger i de samiske lokalsamfunnene og det forplikter alle ansvarlige deltakere til å imøtekomme disse forventningene, og til å følge opp det klare ansvaret som er nedfelt i kulturminneloven. Riksantikvaren har bevilget midler til Sametinget for å styrke oppfølgingen av arbeidet med bevaring av automatisk fredede samiske bygninger. Sametinget vil følge dette opp med styring av tilskudd til fredede kulturminner i privat eie og ellers i tråd med «Plan for forvaltning av automatisk fredede samiske bygninger» som er vedtatt av Sametingets plenum.

Antall identifiserte og registrerte samiske kulturminner øker fra år til år, og bidrar til å synliggjøre samisk historie og tilstedeværelse i stadig nye områder. Det voksende antallet kulturminner er et godt bidrag til å framstille den sammensatte historien i nordområdene.

9.5.1 Samletabell - bygningsvern

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
35001 Bygningsvernprosjekter - søkerbasert tilskudd	6 000	6 000	0	0,0 %
Sum	6 000	6 000	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Bygningsvernprosjekter:

- Sikring, vedlikehold og istandsetting av automatisk freda bygninger og anlegg.

Prioriteringer 2020 for søkerbasert tilskudd til bygningsvernprosjekter følger vedtatt forvaltningsplan for freda samiske bygninger, jf. Riksantikvarens tilsagnsbrev.

10 Helse og sosial

Samfunns mål:

- God helse og likeverdige helse- og sosialtjenester tilrettelagt det samiske folks språklige og kulturelle bakgrunn.

Sametingets helse- og sosialpolitikk bygger på at det samiske folk har rett til en god og likeverdig helse- og sosialtjeneste på lik linje med befolkningen for øvrig. Dette følger av norsk lov og internasjonale konvensjoner. Der fremgår det at utforming og gjennomføring av helsetjenester for urfolk skal skje under urfolks eget ansvar og kontroll, slik at urfolk kan nyte godt av så høy fysisk og mental helse som mulig. Videre må tjenestetilbudet tilrettelegges pasientens språklige og kulturelle bakgrunn.

Sametinget erfarer at dersom samiske pasienters behov skal ivaretas, må dette komme klart til uttrykk i nasjonale føringer og lovtekster. Det er svært viktig å løfte ansvaret for kvalitetssikring av samiske helse- og sosialtjenester fra enkeltpersoner til et overordnet nivå. Sametinget forutsetter at samiske pasienters rett til god helse og tilrettelagte tjenester etterspørres og synliggjøres i planlegging, utredninger og når beslutninger tas.

Utvikling av god helse for det samisk folk må bygge på dokumentert kunnskap om det samiske folks helse og levekår, og hvilke faktorer som påvirker helsetilstanden. Kunnskap er viktig både for identifisering av helseutfordringer og for igangsetting av gode tiltak. Sametinget ser derfor behov for styrking av forskning på forhold som påvirker helse, og forskning på tjenestetilbudet til samiske pasienter. Videre er det behov for å øke samisk språk- og kulturkompetanse på alle nivåer innenfor helsetjenesten. Dette forutsetter at det er kunnskap og kompetanse om samisk språk og kultur på alle nivåer innenfor helse- og sosialtjenesten.

Samiske barn har rettigheter regulert i norsk lov og i internasjonale konvensjoner som stadfester at deres rett til å vokse opp i egen kultur og med eget språk. Ved utvikling av hjelpetilbud skal det tas tilbørlig hensyn til deres etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn. Kunnskap om samisk språk og kultur er en viktig forutsetning for at barnevernstjenesten skal kunne gi de samiske barna og deres familier det tilbud de har krav på

*2. Individu tilhørende urfolk har samme individuelle rett som andre til å ha den høyest oppnåelige **helsestandard** både fysisk som psykisk. Statene skal treffe nødvendige tiltak for gradvis å sikre full gjennomføring av denne rettigheten.*

(Artikkel 24 i FNs erklæring om urfolks rettigheter)

*2. Statene skal, sammen med vedkommende urfolk, treffe tiltak for å sikre at kvinner og barn tilhørende urfolk er fullt ut beskyttet og sikret mot enhver form for **vold og diskriminering**.*

(Artikkel 22 i FNs erklæring om urfolks rettigheter)

***Samiske barn** har rett til et fullverdig helse- og sosialtilbud som er tilrettelagt i deres språk og kultur, og der det tas tilbørlig hensyn til deres etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn ved utvikling av hjelpetiltak. Dette er barns selvstendige rett, som også gjelder for samiske barn under barnevernets omsorg.*

(Artiklene 2, 20 og 30 i FNs barnekonvensjon)

Sametinget ønsker å nå hovedmålet for helse og sosial ved å fokusere på følgende innsatsområder:

- En god helse og likeverdige helse- og sosialtjenester.
- En likeverdig barneverntjeneste.

Administrative ressurser - seksjon for helse og sosial

Lønn, reise og kompetanseheving for seksjon for helse inngår i kapittel 15 Administrativt nivå.

Seksjon for helse er en del av avdeling for næring, kultur og helse (EKD). Avdelingen har 20,8 årsverk fordelt på tre seksjoner:

- Seksjon for næring.
- Seksjon for kultur.
- Seksjon for helse.

Seksjon for helse har ansvar for å følge opp politiske prosesser som tilhører det helse- og sosialpolitiske feltet. Seksjonen har også ansvar for å forvalte Sametingets tilskuddsmidler etter Sametingets prioriteringer, Sametingsrådets vedtatte regelverk og delegasjon.

10.1 Virkemidler til helse, sosial og barnevern

10.1.1 Innsatsområder - helse og sosial

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
En god helse og likeverdige helse- og sosialtjenester	3 005	3 000	5	0,2 %
Sum	3 005	3 000	5	0,2 %

10.2 En god helse og likeverdige helse- og sosialtjenester

Mål for innsatsområdet:

- Samiske pasienter mottar en språklig og kulturelt tilrettelagt helse og sosialtjeneste.

Samiske pasienter bosatt over hele landet har rett til en språklig og kulturelt tilrettelagt helsetjeneste. Samiske pasienter møter ofte en helsetjeneste med liten kunnskap om samisk språk og kultur, der muligheten til å bruke eget språk er liten. Dette gir dårlig kvalitet på tjenesten og øker faren for feilbehandling. Det reduserer pasientsikkerheten og begrenser pasientenes innvirkning og medvirkning på egen behandling. Det reduserer også samiske pasienters tilgjengelighet og valgmulighet til behandlingstilbud.

Innenfor primærhelsetjenesten har det ikke vært en systematisk satsing på helsetilbudet til samiske pasienter. Tiltakene som har vært gjennomført innenfor primærhelsetjenesten ikke er en del av en planlagt satsing, men bærer preg av å være initiativ fra enkelte kommuner, institusjoner og fagfolk. Kunnskapen om samisk språk og kultur må være tilgjengelig i kommunale helse og omsorgstjenester, og integreres i kommunale helse- og omsorgsplaner, og i utførelse av tjenesten. Sametinget mener det er nødvendig med grundige og systematiske oversikter over hvordan samiske pasienters behov for tilrettelagt tjenester ivaretas i de enkelte kommunene med samisk befolkning. Sametinget vil jobbe for en helhetlig satsing på primærhelsetjeneste til den samiske befolkningen, deriblant ved at det utvikles en ny nasjonal handlingsplan for helse og omsorgstjenester til samisk befolkning.

Sametinget mener at det er nødvendig å tenke helhetlig og overordnet om organisering av spesialisthelsetjenester til den samiske befolkning. Sametinget vil følge opp organisering, etablering og utvikling av tjenestetilbudet til samiske pasienter innen spesialisthelsetjenesten. Sametinget mener at Samisk helsepark må løftes til et overordnet styringsnivå for å gjøres tilgjengelig for alle samiske pasienter, og for å sikre at de nasjonale perspektivene ivaretas. Sametinget vil gjennom konsultasjoner, dialog og samarbeid med relevante aktører sikre en god spesialisthelsetjeneste til det samiske folk. Sametinget sikres innflytelse gjennom konsultasjoner på oppdragsdokumenter til regionale helseforetak.

10.2.1 Samletabell - en god helse og likeverdige helse- og sosialtjenester

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
25000 Brukerrettede tilbud for eldre samer - Várdobáiki - direkte tilskudd	610	606	4	0,7 %
25100 Samisk legeforening - direkte tilskudd	165	164	1	0,6 %
25300 Sørsamisk helsenettverk/Åarjelsaemien healsoeviermie - direkte tilskudd	100	0	100	-
25400 Samisk hus Oslo - direkte tilskudd	100	0	100	-
Helse- og sosialprosjekter - søkerbasert tilskudd	1 700	2 230	-530	-23,8 %
27300 Helse- og sosialfaglig seminar - konferanse	130	0	130	-
27400 Ekstern sakkyndig komité for samisk helseforskning - prosjekt	200	0	200	-
Sum	3 005	3 000	5	0,2 %

10.2.2 Brukerrettede tilbud for eldre samer - direkte tilskudd til Várdobáiki

Mål for tilskuddsordningen:

- Tilrettelegge for personer og organisasjoner som ønsker å gjennomføre frivillige brukerrettede tiltak for samiske eldre.

Gjennom denne ordningen gir Várdobáiki veiledning og råd til personer og organisasjoner som ønsker å gjennomføre frivillige tiltak for samiske eldre.

Det settes av kr 610 000 i direkte tilskudd til Várdobáiki i forbindelse med dette arbeidet i 2020.

10.2.3 Samisk legeforening - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- At samisk legeforening gjennom faglig bistand og informasjonsvirksomhet kan bidra til at den samiske befolkningen har et helsetilbud som er tilpasset deres språk og kultur.

Sámi Doaktáriid Searvi /Samisk Legeforening er en frivillig, uavhengig, ideell organisasjon som arbeider for å bedre helsetilbudet til den samiske befolkningen samt fremme helseopplysning på samisk. Samisk legeforening er en svært viktig samarbeidspartner for fremming av Sametingets helsepolitikk. De har ofte en avgjørende rolle for gjennomføring av Sametingets politikk, og er også en viktig ressurs for Sametinget.

Samisk legeforening vil bidra til rekruttering av samisk helsepersonell til samiske områder.

Det settes av kr 165 000 i direkte tilskudd til Samisk legeforening i 2020.

10.2.4 Samisk hus Oslo - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Utvikle brukerrettede tilbud for samiske eldre i områder hvor samer er i mindretall.

Gjennom denne ordningen arrangerer Samisk hus Oslo helsetreff for samiske eldre.

Det settes av kr 100 000 i direkte tilskudd til Samisk hus Oslo.

10.2.5 Sørsamisk helsenettverk - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen - Sørsamisk helsenettverk:

- Bidra og styrke arbeidet for likeverdige helsetjenester til den samiske befolkningen i sørsamisk område.

Sørsamisk helsenettverk består av helsepersonell i sørsamisk område, og har som formål å arbeide for likeverdige helsetjenester til den samiske befolkningen i sørsamisk område. Nettverket samarbeider på tvers av etater, kommuner, fylker og landegrensen.

Det settes av 100 000 i direkte tilskudd til Sørsamisk helsenettverk.

10.2.6 Tilskudd til helse- og sosialprosjekter - søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
26000 Helse- og sosialprosjekter	1 700	2 230	-530	-23,8 %
Sum	1 700	2 230	-530	-23,8 %

Mål for tilskuddsordningen - Helse- og sosialprosjekter:

- God helse og likeverdige helse- og sosialtjenester til det samiske folk på lik linje med befolkningen for øvrig.

Prioriteringer i 2020 - tilskudd til helse- og sosialprosjekter:

- Prosjekter som legger til rette for en språklig og kulturelt tilpasset helse - og omsorgstjeneste.
- Metodeutviklingsprosjekter.
- Prosjekter som øker samiske pasienters medvirkning og brukerstyring.
- Prosjekter som sikrer samiske barns rettigheter og behov når de er under barnevernets omsorg.
- Prosjekter som fremmer kunnskap om samisk språk og kultur innenfor samisk helse.
- Prosjekter som styrker psykisk helse hos samiske barn og unge.
- Prosjekter for møteplasser for samiske eldre.

10.2.7 Helse- og sosialfaglig seminar - konferanse

Mål for konferansen:

- Økt kompetanse om helse og levekår, samt utfordringer og behov for samiske pasienter i sørsamisk område.

Gjennom denne ordningen legger Aajege til rette for at samiske fagfolk, samiske brukere og andre kan dele kompetanse og erfaringer som kan bidra til utvikling og tilrettelegging av helse- og omsorgstjenester til sørsamiske områder.

Det settes av kr 130 000 til konferansen i 2020.

10.2.8 Ekstern sakkyndig komité for samisk helseforskning - prosjekt

Dette er en oppfølging av Sametingets vedtak i sak 23/19 - etiske retningslinjer for samisk helseforskning. Etter disse reglene skal det ved samisk helseforskning foreligge et samisk, kollektivt samtykke før et prosjekt kan igangsettes. Denne myndigheten delegeres til en ekstern og sakkyndig komité.

Det settes av kr 200 000 til prosjektet i 2020.

10.3 En likeverdig barneverntjeneste

Mål for innsatsområdet:

- Samiske barns rettigheter og behov er sikret i møte med barnevernet.

Samiske barn har rettigheter regulert i norsk lov og i internasjonale konvensjoner som stadfester deres rett til å bruke sin kultur, språk og religion. Kunnskap om samiske barns rettigheter, språk og kultur er en viktig forutsetning for at barnevernstjenesten skal kunne gi de samiske barna og deres familier det tilbud de har rett til.

Sametinget vil gjennom konsultasjoner med regjeringen og i samarbeid med andre aktører arbeide for å ivareta og synliggjøre samiske barns rettigheter og behov i overordnede beslutnings- og styringsverktøy.

For å sikre at samiske barns rettigheter blir tatt hensyn til innenfor barnevernstjenesten er det behov for kunnskap innen barnevernstjenesten. Sametinget vil etterspørre og initiere til dokumentert kunnskap om helse og levekår for samiske barn som har vært eller er under barnevernets omsorg. Sametinget arbeider også for at oppfølging av samiske barns behov og perspektiv implementeres i bachelor- og masterutdanningen innen barnevern.

11 Urfolksrettigheter, internasjonalt samarbeid og likestilling

Samfunnsmål:

- Rettigheter som er anerkjent i FNs erklæring om urfolksrettigheter er implementert i lovverk og praktisk politikk.

Sametinget er pådrivere i internasjonale organer for å utvikle og følge opp folkerettslige konvensjoner, erklæringer og andre instrumenter som styrker rettighetene til verdens urfolk. Som urfolk i et av verdens rikeste land har vi en solidarisk forpliktelse til å bistå til at situasjonen til andre urfolk blir bedre. Samtidig er internasjonal rett avgjørende for å fremme og ivareta våre rettigheter og interesser på hjemmebane. Vårt internasjonale arbeid og engasjement får direkte og konkret betydning i vårt samfunn, helt ned på lokalt nivå.

Urfolks rettigheter handler om grunnleggende menneskerettigheter, om rettferdighet, demokrati, likhet, ikke-diskriminering, godt styresett og god tro. Vi skal kunne delta i beslutningsprosesser, og statene skal konsultere med oss for å oppnå vårt frie og informerte forhåndssamtykke før lover og tiltak som påvirker oss vedtas. Vi har rett til fritt å fremme vår økonomiske, sosiale og kulturelle utvikling.

Det grenseoverskridende arbeidet retter seg mot innsatsområder som samisk samarbeid, nordområdene, urfolks- og menneskerettigheter, solidaritetsarbeid og globale utfordringer. Sametinget deltar aktivt i nasjonale og internasjonale fora og arenaer som Samisk parlamentarisk råd, Nordisk samarbeid, Barentssamarbeidet, Arktisk råd, EU og FN.

Sametinget konstaterer at i en rekke saker krenkes samiske rettigheter og mulighetene for politiske løsninger er ikke tilstede lenger. Videre ser vi at enkeltpersoner og grupperinger må stå alene i rettsaker mot staten der politiske prosesser ikke har ført fram.

Alle de rettigheter og friheter som anerkjennes i denne erklæring gjelder likt for kvinner og menn tilhørende urfolk.

(Artikkel 44 i FNs erklæring om urfolks rettigheter)

Sametingets innsatsområder innenfor urfolksrettigheter, internasjonalt samarbeid og likestilling:

- Samisk samarbeid.
- Nordområdene.
- Urfolksrettigheter.
- Likeverd og solidaritet.
- Likestilling.

Administrative ressurser - Avdeling for rettigheter og internasjonale saker

Lønn, reise og kompetanseheving for avdeling for rettigheter og internasjonale saker inngår i kapittel 15 Administrativt nivå.

Avdeling for rettigheter og internasjonale saker har 10 årsverk.

Avdelingen har ansvar for å følge opp politiske prosesser som tilhører det internasjonale arbeidet. Seksjonen har også ansvar for å forvalte Sametingets tilskuddsmidler etter Sametingets prioriteringer, Sametingsrådets vedtatte regelverk og delegasjon.

Alle fagområder som presenteres gjennom sametingsbudsjettet vil kunne knyttes opp mot internasjonalt arbeid og ha et rettslig utgangspunkt fra folkeretten. Grunnsynet i FNs erklæring om urfolks rettigheter bygger på prinsippene om rettferd, demokrati, respekt for menneskerettighetene, likhet, ikke-diskriminering, godt styresett og god tro.

11.1 Virkemidler til urfolks rettigheter, internasjonalt arbeid og likestilling

11.1.1 Innsatsområder - urfolks rettigheter, internasjonalt arbeid og likestilling

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
Urfolksrettigheter	1 110	1 403	-293	-20,9 %
Likestilling	964	662	302	45,6 %
Sum	2 074	2 065	9	0,4 %

11.2 Samisk samarbeid

Mål for innsatsområdet:

- Samisk språk, kultur og samfunnsliv bevares og utvikles både innenfor den enkelte nasjonalstat og på tvers av statsgrensene.

Samene er både et folk og et urfolk med tradisjonelle områder innenfor statsgrensene til Finland, Norge, Sverige og Russland. Vi er forent gjennom felles historie, kultur og samiske språk, og gjennom bruken av våre tradisjonelle land-, fjord- og kystområder med tilhørende ressurser. Kontakten mellom samer på tvers av landegrenser har avgjørende betydning for bevaring av tradisjoner og for utvikling av samisk fellesskap og mangfold. Dette arbeidet gjøres blant annet gjennom Samisk Parlamentarisk råd (SPR) som er den parlamentariske samiske stemmen internasjonalt og som skal ivareta samenes

interesser på tvers av landegrensene. Det er et mål at Samisk parlamentarisk råd skal ha et institusjonalisert samarbeid i saker som berører samer i flere stater, eller samene som ett folk. Sametinget i Norge har 7 delegater i rådet.

Gjennom Samisk Parlamentarisk Råd og i samråd med Samerådet, vil Sametinget ta initiativ til å sette ned et utvalg for å utrede samisk grensenedbygging, med kortsiktige og langsiktige tiltak. Det langsiktige målet er et fremtidig felles samisk folkevalgt organ. I et mer kortsiktig perspektiv vil vi prioritere tiltak som harmoniserer valgordningene, slik som for eksempel en felles valgdag.

11.3 Nordområdene

Mål for innsatsområdet:

- En bærekraftig utvikling for folkene som bor i nord.

For å sikre en bærekraftig utvikling i nordområdene er det viktig med samarbeidet både mellom urfolksinstitusjoner, interesseorganisasjoner, næringsliv og offisielle myndigheter. Derfor er Sametinget aktiv på arenaer som omhandler nordområdepolitikk, både nasjonalt og internasjonalt, blant annet gjennom deltagelse i nordområdeforumet og på internasjonale konferanser der nordområdepolitikken er tema.

11.4 Urfolksrettigheter

Mål for innsatsområdet:

- FNs erklæring om urfolks rettigheter er implementert i lovverk og praktisk politikk.

Urfolk har rett til selvbestemmelse. I kraft av denne retten bestemmer de fritt sin politiske stilling og fremmer fritt sin egen økonomiske, sosiale og kulturelle utvikling. Selvbestemmelse omfatter også rettigheter knyttet til urfolks helse, utdanning, opplæring på eget språk og i egen kultur, medier, åndelige og religiøse tradisjoner, rett til bevaring og utvikling av egen kulturarv, tradisjonell kunnskap og kulturuttrykk. Samt rettigheter til land og vann, territorier og ressurser som danner naturgrunnlaget for urfolks kultur. Sametingene jobber blant annet med å få til at urfolks representative selvstyreorganer har selvstendig deltakerstatus i FN-møter som berører urfolksspørsmål samt oppfølgingen av sluttdokumentet fra FNs verdenskonferansen for urfolk (WCIP) i 2014.

11.4.1 Samletabell - urfolksrettigheter

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
Tilskudd til internasjonalt arbeid - direkte tilskudd	1 110	1 103	7	0,6 %
51100 Internasjonalt urfolksarbeid - prosjekt	0	300	-300	-100,0 %
Sum	1 110	1 403	-293	-20,9 %

11.4.2 Tilskudd til internasjonalt arbeid - direkte tilskudd

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
50000 Barentssekretariatet IKS	393	391	2	0,5 %
50100 Samerådet - norsk seksjon	430	427	3	0,7 %
50200 Mama Sara Education Foundation	174	173	1	0,6 %
50300 Docip	113	112	1	0,9 %
Sum	1 110	1 103	7	0,6 %

11.4.3 Barentssekretariatet IKS - direkte tilskudd

Mål med tilskuddsordningen:

- Utvikle relasjoner mellom urfolk i Barentsregionen.

Sametinget gir tilskudd til Barentssekretariatet. Tilskuddet går til drift av Barents Indigenous Peoples' Office i Murmansk (BIPO) som Barentssekretariatet har det administrative ansvaret for. BIPO er et arbeidsredskap og en service institusjon for samarbeid mellom urfolk i Barents Euro-Arctic region. BIPO har også delansvar for sekretariatet knyttet til the Working Group of Indigenous Peoples in the Barents Euro-Arctic Region (WGIP). BIPO sitt hovedmål er å ha kontakt med og utvikle relasjoner mellom urfolk fra Murmansk regionen, den Karelske Republik og Nenets autonome Okrug i Barents og Norge.

Det settes av kr 393 000 i 2020 til direkte tilskudd til Barentssekretariatet IKS.

11.4.4 Samerådet - norsk seksjon - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Fremme samiske rettigheter, slik at den samiske befolkningen blir akseptert som ett folk med politiske, økonomiske og sosiale rettigheter som er sikret i de respektive landenes lovverk.

Samerådet er en samarbeidsorganisasjon for samiske organisasjoner i Norge, Sverige, Russland og Finland. Samerådets hovedmål er å fremme samiske interesser og rettigheter, og at samene blir akseptert som ett folk med politiske, økonomiske og sosiale rettigheter som er sikret i de respektive landenes lovverk. Samerådet arbeider også for å styrke samenes samhörighet som et folk over landegrensene. Samerådet deltar i tillegg i internasjonale prosessen knyttet til urfolk, menneskerettigheter og miljøet i Arctics. Samerådet er organisert slik at hvert land har en seksjon. Sametinget bidrar med driftstilskudd til Samerådet - norsk seksjon.

Det settes av kr 430 000 i 2020 i direkte tilskudd til Samerådet - norsk seksjon.

11.4.5 Mama Sara Education Foundation - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Bistå og styrke solidaritets- og humanitært arbeid utført gjennom Mama Sara Education Foundation.

Mama Sara Education Foundation er Norges minste frivillige hjelpeorganisasjon med base i Kautokeino. Organisasjonen jobber aktivt med å hjelpe masai barn i Tanzania med skolegang gjennom

en fadderordning, samt å samle inn penger til skolebygg for maasaibarna. I 2017 ble skolebygget i Loliondo ferdig og overlevert skolemyndighetene i Loliondo. Organisasjonen vil fortsette samarbeidet med Loliondo og har under planlegging et nytt prosjekt i Engaruka. Solidaritetsarbeidet organisasjonen gjør er viktig, og Sametinget bidrar derfor med direkte tilskudd for å styrke dette arbeidet.

Det settes av kr 174 000 i 2020 i direkte tilskudd til Mama Sara Education Foundation.

11.4.6 Docip - Direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Tilskuddsordningen skal styrke bistanden til urfolk i forbindelse med ulike møter i FN-systemet.

Indigenous peoples' centre for documentation, research and information Docip er en internasjonal urfolksorganisasjon med sete i Genève. Docip er et informasjons- og dokumentasjonssenter som også arbeider med forskning knyttet til urfolk.

Formålet med tilskuddsordningen er å styrke den bistanden institusjonen gir til urfolk i forbindelse med ulike møter i FN-systemet.

Det settes av kr 113 000 i 2020 i direkte tilskudd til Docip.

11.5 Likeverd og solidaritet

Mål for innsatsområdet:

- Det vises solidaritet med andre urfolk.

Sametinget er pådrivere i internasjonale organer for å utvikle og følge opp folkerettslige konvensjoner, erklæringer og andre instrumenter som styrker rettighetene til verdens urfolk. Som urfolk i et av verdens rikeste land har vi en solidarisk forpliktelse til å bistå til at situasjonen til andre urfolk blir bedre. Samtidig er internasjonal rett avgjørende for å fremme og ivareta våre rettigheter og interesser på hjemmebane.

11.6 Likestilling

Mål for innsatsområdet:

- Et likestilt samisk samfunn med like rettigheter og muligheter for alle.

Utgangspunktet for å nå dette målet er at likestilling berører alle samfunnsområder og skal være en integrert del av vårt arbeid, uavhengig av blant annet kjønn, funksjonsevne, etnisitet og seksuell legning. Likestilling er derfor et aspekt ved alle politikkområdene i Sametinget, og likestilling skal derfor være en integrert del av hvert fagområde. Arbeid med revidering av Sametingets handlingsplan for likestilling vil være et prioritert tema.

Urfolkskvinner er sjelden med i beslutningsprosessene. Spørsmål som gjelder urfolkskvinner blir ofte usynliggjort i internasjonale rettighetsprosesser. I tillegg blir spørsmål som gjelder urfolkskvinner ofte usynliggjort på arenaer der urfolksspørsmål tas opp eksplisitt. Det kommer stadig sterkere krav fra urfolkskvinner om at de må bli inkludert i beslutningsprosesser og på arenaer som gjelder urfolk.

11.6.1 Samletabell - likestilling

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
27100 Vold i nære relasjoner i samiske samfunn - prosjekt	350	350	0	0,0 %
Tilskudd til samiske likestillingsorganisasjoner - direkte tilskudd	314	312	2	0,6 %
51400 Urfolkskvinnekonferanse - konferanse	300	0	0	-
Sum	964	662	2	0,3 %

11.6.2 Vold i nære relasjoner i samiske samfunn - prosjekt

Vold i nære relasjoner er et samfunnsproblem også i Sápmi, og krever økt bevissthet om temaet og målrettede tiltak innenfor forebygging, tjenestetilbudet for berørte og kompetanseheving blant fagfolk. Vi ønsker å være premissleverandør for utforming av statlige tiltak på området. Det er viktig å få mer forskning på feltet, økt kompetanse og kapasitet i alle ledd og bidra til holdningsendring. Sametinget er i samarbeid med regjeringen i gang med å utarbeide en handlingsplan mot vold, med en egen del om samiske samfunn. Det vil arrangeres fagdager og seminar.

Det settes av kr 350 000 i 2020 til dette arbeidet.

11.6.3 Tilskudd til samiske likestillingsorganisasjoner - direkte tilskudd

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
56400 Sámi NissonForum/Samisk kvinneforum	190	189	1	0,5 %
56300 Norgga Sáráhkka Samisk kvinneorganisasjon	124	123	1	0,8 %
Sum	314	312	2	0,6 %

11.6.4 Sámi NissonForum/Samisk kvinneforum - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Bidra og styrke arbeidet for ressurscenter og kjønnslikestilling i et samisk perspektiv.

Sámi NissonForum/Samisk kvinneforum er et ressurscenter for samiske kvinner og kjønnslikestilling i et samisk perspektiv. SNF jobber for å øke samekvinnens innflytelse i samfunnet, motivere samiske kvinner til engasjement og utvikling på egne vilkår og arbeider for å etablere et samisk ressurscenter der kjønns- og likestillingsspørsmål er i fokus. I tillegg arbeider de for at samekvinnens liv og arbeid, både historisk og i dag, blir dokumentert og synliggjort.

Det settes av kr 190 000 i 2020 i direkte tilskudd til Sámi NissonForum/Samisk kvinneforum.

11.6.5 Norgga Sáráhká Samisk kvinneorganisasjon - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Bidra til utvikling av samiske kvinners innflytelse i samfunnet.

Norgga Sáráhká Samisk kvinneorganisasjon er et samarbeidsorgan for samiske kvinnespørsmål i Sápmi. Organisasjonen fremmer og utvikler samiske kvinners innflytelse i samfunnet gjennom å bevisstgjøre samiske kvinner og menn til likestilling, påvirke beslutningstakere, bedre samiske barn og ungdoms oppvekstsvilkår, synliggjøre kvinnekulturen og bedre de eldres livskvalitet. Organisasjonen samarbeider også med andre urfolks-kvinneorganisasjoner samt nasjonale og internasjonale kvinneorganisasjoner.

Det settes av kr 124 000 i 2020 i direkte tilskudd til Norgga Sáráhká Samisk kvinneorganisasjon.

11.6.6 Urfolkskvinnekonferanse - konferanse

Det skal avholdes en global kvinnekongress i Sápmi i august 2020. Urfolkskvinner erfarer at de usynliggjøres på arenaer der urfolksspørsmål drøftes og urfolksrett utvikles. Urfolkskvinnens status og stilling i internasjonale rettighetsprosesser må styrkes. Denne konferansen er et bidrag i denne prosessen.

Det settes av kr 300 000 i 2020 til forberedelse og gjennomføring av den globale urfolkskvinnekonferansen.

12 Samarbeidsavtaler

Samfunnsmål:

- Et styrket samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Kommunene er en av de viktigste samarbeidspartnere for Sametinget. Kommunene er de som først og fremst legger til rette tjenester til den samiske befolkningen hva gjelder språk, oppvekst og opplæring, helse og sosial, kultur, næring og arealbruk.

Sametinget arbeider for å legge forholdene til rette slik at det samiske folk selv, på egne premisser, skal ha mulighet til å utvikle sine samfunn, sitt språk og kultur på best mulig måte. Dette er et ansvar som Sametinget verken skal, kan eller vil bære alene. Sametinget ønsker å styrke samarbeidet med regionale og lokale myndigheter. Dette skal skje gjennom etableringen av partnerskapsavtaler og samarbeidsavtaler med kommuner og fylkeskommuner, samt andre sentrale institusjoner hvis virksomhet berører samiske interesser.

Sametinget vil i 2020 jobbe spesielt for å opprette og styrke eksisterende partnerskap med lokale og regionale myndigheter der målet er et felles løft for de samiske institusjonene.

12.1 Virkemidler til samarbeid

12.1.1 Innsatsområder - samarbeidsavtaler

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
Regionalt samarbeid	2 000	2 000	0	0,0 %
Sum	2 000	2 000	0	0,0 %

12.2 Regionalt samarbeid

Mål for innsatsområdet:

- Et aktivt og målrettet samarbeid med regionale og lokale myndigheter for å styrke og utvikle samisk kultur, språk og samfunnsliv.

Sametinget er avhengig av samarbeid med andre parter for å oppnå resultater i vårt arbeid. Sametinget har i 2018 og 2019 inngått nye samarbeidsavtaler med Finnmarks fylkeskommune, Troms fylkeskommune, Nordland fylkeskommune og Trøndelag fylkeskommune. Fra og med 01.01.2020 er Troms og Finnmark slått sammen til én region, og Sametinget vil i løpet av året ha samtaler med den nye fylkeskommunen med mål om å inngå en ny samarbeidsavtale.

Sametinget har undertegnet samarbeidsavtaler med bykommunene Alta, Oslo, Bodø og Tromsø. Samarbeidsavtalene har som intensjon å ivareta samisk språk og kultur for den samiske befolkningen i disse kommunene. Videre legger samarbeidsavtalene forholdene til rette for en mer åpen og tillitsfull

dialog om forhold som gjelder samer. Oppfølgingen av avtalene skjer gjennom tiltak innenfor de ulike fagkapitlene i budsjettet.

12.2.1 Tilskudd til regionalutviklingsprosjekter - søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2019	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
45000 Tilskudd til regionalutviklingsprosjekter	2 000	2 000	0	0,0 %
Sum	2 000	2 000	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Tilskudd til regionalutviklingsprosjekter:

- Et aktivt og målrettet samarbeid med regionale og lokale myndigheter for å styrke og utvikle samisk kultur, språk og samfunnsliv.

Prioriteringer i 2020 for tilskuddsordningen - Tilskudd til regionalutviklingsprosjekter:

- Prosjekter som fremmer samisk språk, kultur og samfunnsliv i de fylkeskommuner som Sametinget har samarbeidsavtale med.
- Prosjekter som fremmer samisk språk, kultur og samfunnsliv i de bykommuner som Sametinget har samarbeidsavtale med.

13 Andre tiltak

13.1.1 Samletabell - Andre tiltak

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
82000 Tilskudd til Noereh! a)	210	0	210	-
Samiske hovedorganisasjoner b)	2 836	0	2 836	-
Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert på Sametinget c)	526	0	526	-
80100 Samiskrelatert statistikk i Norge d)	375	0	375	-
86000 Forskning på sametingsvalget e)	800	0	800	-
81000 Tilskuddsforvaltningssystem - prosjekt	1 000	0	1 000	-
Sum	5 747	0	5 747	-

a) Tilskudd til Noereh! er flyttet fra kapittel 8 Kultur

b) Samiske hovedorganisasjoner er flyttet fra kapittel 14 Politisk nivå

c) Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert på Sametinget fra flyttet fra kapittel 14 Politisk nivå

d) Samiskrelatert statistikk i Norge er flyttet fra kapittel 14 Politisk nivå

e) Forskning på sametingsvalget er flyttet fra kapittel 14 Politisk nivå

13.1.2 Tilskudd til Noereh - direkte tilskudd

Noereh er en samisk ungdomsorganisasjon på norsk side av Sápmi som ble stiftet i 2009. Noereh skal jobbe for all samisk ungdom, og med saker samiske ungdommer brenner for. Noereh skal legge til rette for at all samisk ungdom har en møteplass som bidrar til å styrke den samiske identitetsfølelsen på tvers av geografi og grenser. Noereh er en partipolitisk og livssynsmessig nøytral organisasjon. Det settes av kr 210 000 i direktetilskudd til Noereh i 2020.

13.1.3 Tilskudd til samiske hovedorganisasjoner - søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
55000 Samiske hovedorganisasjoner	2 836	0	2 836	-
Sum	2 836	0	2 836	-

Mål for tilskuddsordningen - Tilskudd til samiske hovedorganisasjoner:

- Opprettholde et variert organisasjonsliv og sikre organisasjonene et stabilt økonomisk fundament.

13.1.4 Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget - søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
56000 Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert på Sametinget	526	0	526	-
Sum	526	0	526	-

Mål for tilskuddsordningen - Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget:

- Sikre det finansielle grunnlaget til organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget.

Målgruppe for tilskuddsordningen:

- Organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget.

13.1.5 Samiskrelatert statistikk i Norge - avtale

Sametinget har inngått avtale med Statistisk sentralbyrå (SSB) om produksjon av samiskrelatert statistikk. Midlene dekker produksjon av publikasjonen, Samisk statistikk, som utkommer annethvert år. Sametingets grunnsyn er at produksjon av samiskrelatert statistikk skal dekket over statsoppdraget til SSB. Det settes av kr 375 000 i 2020 til avtalen.

13.1.6 Forskning på Sametingsvalget - avtale

Sametinget har inngått avtale med Institutt for Samfunnsforskning om forskning på Sametingsvalget. Formålet med forskningsprosjektet om sametingsvalget er å få bedre kunnskap om og bygge opp samisk valgforskningskompetanse der det legges vekt på samiske kulturelle og språklige forhold. Det settes av kr 800 000 i 2020 til avtalen.

13.1.7 Tilskuddsforvaltningssystem - prosjekt

Prosjektet er en oppfølging av Sametingets digitaliseringsstrategi, vedtatt 6. desember 2018. Prosjektet går ut på å anskaffe et helhetlig tilskuddsforvaltningssystem for Sametingets tilskuddsordninger, som skal forbedre forvaltningen av Sametingets tilskuddsordninger.

Sametinget har i dag om lag 60 ulike tilskuddsordninger fordelt på de ulike avdelingene, og det brukes mye ressurser på å forvalte disse tilskuddene. Pr. i dag har ikke Sametinget et helhetlig system for tilskuddsforvaltning. Et nytt system vil gjøre forvaltningen av tilskudd enklere og mer helhetlig. Dette gir også en mulighet til å forbedre de tjenestene som Sametinget tilbyr til brukerne.

Vi ser også for oss disse gevinstene med prosjektet:

Gevinster	For hvem, og hvordan, fremkommer gevinsten?
Bedre brukeropplevelse	Søkere og mottakere av tilskudd
Midlene kommer fortere ut til tilskuddsmottakerne	Søkere og mottakere av tilskudd
Kortere saksbehandlingstid	Søkere og mottakere av tilskudd
Høyere kvalitet på vedtakene	Sametingets politikere Den administrative ledelsen
Færre tilbaketreknninger og tilbakebetalinger	Sametingets politikere Den administrative ledelsen
Bedre rapporteringer	Sametingets politikere Den administrative ledelsen
Behov for færre årsverk i forvaltning av tilskudd	Sametingets politikere Den administrative ledelsen
Behov for færre årsverk i rapportering på tilskuddene	Mottakere av tilskudd

Prosjektet ble satt i gang i 2019 og har en total kostnadsramme på kr 2 900 000. I Sametingets reviderte budsjett for 2019 ble det satt av kr 400 000 til prosjektet.

For 2020 settes det av kr 1 000 000 til prosjektet.

14 Politisk nivå

14.1.1 Samletabell - politisk nivå

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
Driftsutgifter politisk nivå	29 479	29 303	176	0,6 %
Virkemidler politisk nivå	5 316	9 801	-4 485	-45,8 %
Sum	34 795	39 104	-4 309	-11,0 %

14.2 Driftsutgifter politisk nivå

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
1010 Sametingets plenum	12 961	12 884	77	0,6 %
1110 Sametingets plenumsledelse	1 979	1 967	12	0,6 %
1111 Sametingets fagkomiteer	786	781	5	0,6 %
1120 Sametingets kontrollutvalg	956	950	6	0,6 %
1310 Samisk parlamentarisk råd a)	709	705	4	0,6 %
1510 Sametingsrådet	10 941	10 876	65	0,6 %
1910 Sametingets ungdomspolitisk utvalg (SUPU)	412	410	2	0,5 %
1920 Sametingets eldreråd	457	454	3	0,7 %
1930 Sametingets klagenemnd	278	276	2	0,7 %
Sum	29 479	29 303	176	0,6 %

a) Inntil kr 100 000 settes av til SPRs grensehinderutvalg.

14.2.1 Administrative ressurser - plenumsstaben

Lønn, reise og kompetanseheving for plenumsstaben inngår i kapittel 14 Administrativt nivå.

Staben har 5 årsverk. Plenumsstabens ansvar og oppgaver er å ivareta den parlamentariske virksomheten på Sametinget her under å saksbehandle for møtelederskapet og planlegging av komitémøter. I tillegg har staben ansvar for forvaltning av Sametingets valgmanntall, ansvaret for planleggingen og gjennomføringen av sametingsvalg og åpningen av nytt Sameting, saksbehandlingen av klagesaker som sametingsrådet oversender til Sametingets klagenemnd for tilskuddssaker samt sekretær oppgaver for Sametingets kontrollutvalg.

Plenumsledelsen skal i løpet av 2019/2020 ferdigstille en gjennomgang av hele regelverket for Sametingets politiske virksomhet, og skal blant annet ha en gjennomgang og endring av Sametingets forretningsorden og grunnreglene, samt regler for fagkomiteenes arbeid. I tillegg ønsker plenumsledelsen å se på hvordan administreringen av Sametingets valgmanntall skal gjøres i fremtiden.

Sametinget skal være et forbilde i bruk av samiske språk og har i plenumssak 20/16 vedtatt at representanter skal gis anledning til å få bruke samisk både i forbindelse med komitémøter og når representantene samles i plenum. Sametingets plenum har vedtatt at dokumenter skal oversettes til samisk (både nord-, lule- og sørsamisk), komite- og plenumsmøter skal tolkes til samisk og representantene skal få sine innlegg oversatt til samisk.

14.2.2 Sametingets plenum

I denne posten ligger midler til Sametingets plenum, fagkomiteene og gruppene. Det settes av kr 12 961 000 i 2020 til Sametingets plenum.

14.2.3 Sametingets plenumsledelse

På plenumsledelsens budsjett settes det av midler til dekking av lønn til plenumslederen, godtgjørelser og reiseutgifter til plenumsledelsen for møtevirksomhet utenom plenumsmøtene og til plenumslederens reisevirksomhet i forbindelse med andre oppdrag for Sametinget. Plenumslederens godtgjørelse utgjør 80 % av presidentens godtgjørelse.

Med bakgrunn i Sametingets vedtak i sak 17/06 Retningslinjer for bruk av midler fra Sametinget til de politiske gruppene, som forvaltes av plenumsledelsen, beregnes kr 50 000 til revisorgodkjenning av gruppemidlene og midlene til opposisjonens arbeidsvilkår.

Med bakgrunn i Sametingets vedtak i sak 20/16 og i sak 25/18 settes det av kr 292 000 til samiskkurs for Sametingets representanter. Midlene forvaltes av plenumsledelsen.

I midlene avsatt til plenumsledelsen inkluderes godtgjørelse til medlem og varamedlem oppnevnt av Sametinget til Finnmarkseiendommens kontrollkomité på kr 45 000. Det settes av kr 1 979 000 i 2020 til Sametingets plenumsledelse.

14.2.4 Sametingets fagkomiteer

I kjørereglene for fagkomiteene fremkommer det at komiteene kan foreta reiser eller befaringer for å oppdatere seg i saker som komiteene behandler. Videre står det at komiteene kan delta på møter / seminarer / konferanser for å oppdatere seg i saker komiteen arbeider med. Det settes av kr 786 000 i 2020 til Sametingets fagkomiteer.

14.2.5 Sametingets kontrollutvalg

Kontrollutvalget skal utøve parlamentarisk kontroll og styringskontroll over virksomheten som finansieres over Sametingets budsjett. I dette ligger også å kontrollere Sametingets årsregnskap og eventuelle merknader til regnskapet fra Riksrevisjonen. Utvalget kan foreta de undersøkelser i Sametingets administrasjon som den anser som nødvendig.

Kontrollutvalget avgir innstilling til Sametingets plenum i saker utvalget tar opp til behandling, enten som en egen sak eller gjennom komiteens årsmelding.

Sametinget har inngått en rammeavtale med advokatfirmaet Søstrene Åsjord AS om kjøp av tjenester til Sametingets kontrollutvalg. Tjenestene omfatter blant annet bistand i å utarbeide handlingsplaner for kontrollutvalgets arbeid i henhold til kontrollutvalgets retningslinjer, utredning og saksforberedelse av kontrollutvalgets saker og bistand i informasjons- og kommunikasjonsspørsmål. Det settes av kr 956 000 i 2020 til Sametingets kontrollutvalg.

14.2.6 Samisk parlamentarisk råd (SPR)

Samisk parlamentarisk råd (SPR) er et parlamentarisk samarbeidsorgan for sametingene i Finland, Norge og Sverige, med samene fra russisk side som permanente deltagere. Delegasjonens utgifter til deltakelse på SPR-møter og øvrig representasjon dekkes av de ulike sametingene. Det settes av kr 709 000 i 2020 til Samisk parlamentarisk råd.

14.2.7 Sametingsrådet

Posten dekker godtgjørelse til presidenten, fire rådsmedlemmer og to politiske rådgivere samt til sametingsrådets reisevirksomhet i forbindelse med rådsmøter og andre oppdrag for Sametinget.

Sametingspresidentens godtgjørelse følger regjeringsmedlemmenes godtgjørelser og settes til 80 % av denne.

Sametingsrådets øvrige medlemmer har en godtgjørelse pr. år, som utgjør 75 % av presidentens godtgjørelse. Det settes av kr 10 941 000 i 2020 til Sametingsrådet.

14.2.8 Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU)

Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU) skal styrke samisk ungdoms innflytelse på Sametingets politikk. SUPU er også engasjert eksternt i ungdomssaker, og internasjonalt i samisk og urfolks ungdomspolitikk. SUPU består av fem faste medlemmer med varamedlemmer og er oppnevnt av Sametingsrådet. SUPU har fått fastsatt mandat og organisering av Sametingets plenum. Det settes av kr 412 000 i 2020 til SUPU.

14.2.9 Sametingets eldreråd

Eldrerådet er et rådgivende organ for Sametingsrådet og skal bistå Sametingsrådet i utformingen av Sametingets eldrepolitikk, og i saker som angår samiske eldre. Det settes av kr 457 000 i 2020 til Sametingets eldreråd.

14.2.10 Sametingets klagenemnd

Sametinget har i 2011 opprettet Sametingets klagenemnd for tilskuddssaker. Formålet med opprettelsen er å sikre at Sametingets tilskuddsforvaltning oppfyller forvaltningslovens regler om klagebehandling. Det settes av kr 278 000 i 2020 til Sametingets klagenemnd.

14.3 Virkemidler politisk nivå

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
62000 Politiske grupper i Sametinget	3 822	3 799	23	0,6 %
62100 Opposisjonens arbeidsvilkår	1 494	1 485	9	0,6 %
55000 Samiske hovedorganisasjoner - søkerbaserte tilskudd a)	0	2 819	-2 819	-100,0 %
56000 Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert på Sametinget - søkerbasert tilskudd b)	0	523	-523	-100,0 %
80100 Samiskrelatert statistikk i Norge - avtale c)	0	375	-375	-100,0 %
86000 Forskning på sametingsvalget - avtale d)	0	800	-800	-100,0 %
Sum	5 316	9 801	-4 485	-45,8 %

a) Samiske hovedorganisasjoner er flyttet til kapittel 13 Andre tiltak

b) Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert på Sametinget er flyttet til kapittel 13 Andre tiltak

c) Samiskrelatert statistikk i Norge er flyttet til kapittel 13 Andre tiltak

d) Forskning på sametingsvalget er flyttet til kapittel 13 Andre tiltak

14.3.1 Tilskudd til politiske grupper i Sametinget

Tilskuddsmottakere og målgruppe for tilskuddsordningen:

Grupper i Sametinget som har status som gruppe i henhold til Reglement for Sametingets politiske nivå, fastsatt av Sametinget 10.02.94, med endringer av 28.11.07.

Ordningen forvaltes av plenumsledelsen eller det organet som plenumsledelsen delegerer myndigheten til.

Tilskudd til opposisjonens arbeidsvilkår:

Målgruppe for tilskuddsordningen: Grupper i Sametinget som har status som gruppe i henhold til Reglement for Sametingets politiske nivå, fastsatt av Sametinget 10.2.1994, med endringer av 28.11.2007, og som har definert seg som en del av opposisjonen.

Ordningen forvaltes av plenumsledelsen eller det organet som plenumsledelsen delegerer myndigheten til. Det settes av kr 3 822 000 til den søkerbaserte ordningen.

14.3.2 Opposisjonens arbeidsvilkår

For å sikre opposisjonen gode arbeidsvilkår i Sametinget settes det årlig av midler til drift av de politiske opposisjonsgruppene. Det settes av kr 1 494 000 i 2020.

15 Administrativt nivå

	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Avvik 2020 - 2019	Avvik i %
Lønn og sosiale kostnader a)	93 322	94 072	-750	-0,8 %
Andre driftskostnader	40 132	39 893	239	0,6 %
Sum	133 454	133 965	-511	-0,4 %

a) Kr 3 000 000 er flyttet til 12000 Sámi Giellagáldu. Dette gjelder 4 stillingsressurser.

Posten inneholder:

- Lønn, reise og kompetanseheving for hele Sametingets administrasjon. Dette gjelder for Sametingets 7 fagavdelinger og plenumsstaben. Hovedtyngden av utgiftene går til lønns- og personalutgifter.
- Felles driftsutgifter for administrasjonen og politisk ledelse. Dette inkluderer varer og tjenester, husleie, strøm, generelle investeringer og investeringer til rullering av IKT-utstyr.
- Avsetning for vedlikeholds- og reparasjonskostnader til sametingsbygningen.

Det opprettes to formidlingsstillinger med henholdsvis lulesamisk og sørsamisk språkkompetanse, og kunnskap om samisk litteratur. Stillingen i lulesamisk område etableres på Árran lulesamiske senter. Stillingen i sørsamisk område etableres på Sijti Jærnge. Stillingene tilknyttes til Sametingets bibliotek.

15.1.1 Sametinget som veiviser for bruk av samisk

Under plenum 2016 (jfr. Plenumsbestemmelse 020/16 Sametinget som veiviser for bruk av samisk språk) ble det vedtatt at «En av hovedmålsettingene for Sametinget er å bevare og styrke samiske språk også i offentlige organisasjoner». I bestemmelsen vektlegges bruken av samisk i kommunikasjon både internt og eksternt. I bestemmelsen nevnes også Sametingets plenum og blant annet at «Det må være et mål for Sametinget at innen 2022 skal alle saksdokumenter finnes på nord-, lule- og sørsamisk».

Situasjonen i dag er at de fleste plenumssakene foreligger kun på norsk og det er for det meste bare forslag til vedtak som oversettes til nordsamisk. I noen få tilfeller oversettes vedtaksforslagene til lule- og/eller sørsamisk. Kun noen plenumssaker, som for eksempel rådets beretning, Sametingets budsjett og Sametingets årsmelding oversettes til nordsamisk. Sametingets oversettelsestjeneste er dimensjonert for dagens oversettelsestjenester.

15.2 Sametingets administrasjon

15.2.1 Organisasjonskart

I tillegg til fagavdelingene som er presentert i fagkapitlene har Sametinget følgende administrative enheter:

- Direktørens stab.
- Avdeling for administrasjon (HÁL).
- Avdeling for kommunikasjon (GUL).

15.2.2 Direktørens stab

Staben har 2 årsverk.

15.2.3 Avdeling for administrasjon (HÁL)

Avdelingen har 35 årsverk fordelt på fem seksjoner:

- Seksjon for IT og drift.
- Seksjon for arkiv.
- Seksjon for personal.
- Seksjon for økonomi.
- Seksjon for budsjett og samordning.

Avdeling for administrasjon har blant annet det overordnede ansvar for innkjøp og drift av maskinvare og programvare for administrasjonen og politikere, forvaltning av arkiv, personalpolitikk og personaloppfølging, administrering av lønssystem, regnskapssystem og innkjøp, drift av Sametingsbygget, internkontroll og sikkerhet. Avdelingen har også det overordnede ansvaret for Sametingets budsjett, årsmelding, meldingsarbeid, regelverk for tilskudd samt digitalisering i Sametinget.

15.2.4 Avdeling for kommunikasjon (GUL)

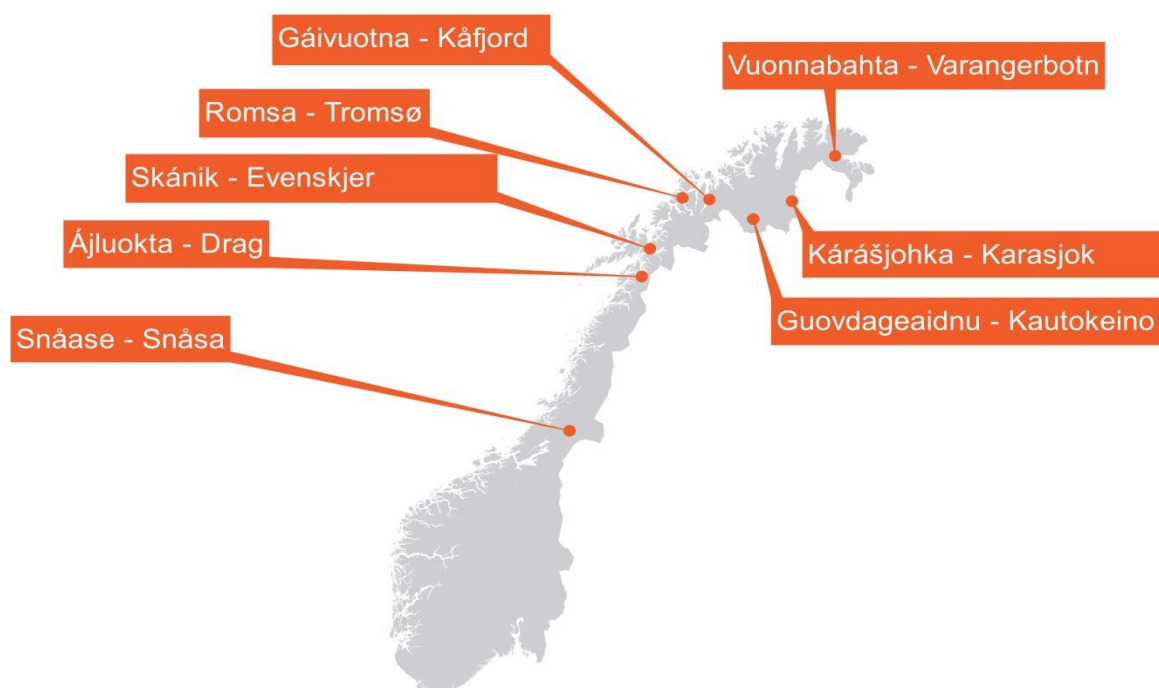
Avdelingen har 12 årsverk fordelt på to seksjoner:

- Seksjon for kommunikasjon.
- Seksjon for bibliotek.

Avdeling for kommunikasjon har ansvaret for informasjons- og kommunikasjonsvirksomheten i Sametinget, den praktiske møtetilretteleggingen i sametingsrådet og drift av Sametingets bibliotek.

15.2.5 Sametingets kontorstruktur

Sametingets kontorstruktur er geografisk spredt på 8 forskjellige steder, og disse er som følger:

Sametinget har siden etableringen hatt en desentralisert administrasjon, med Karasjok som hovedadministrasjon. De ulike kontorene er lokalisert i viktige samiske områder. Dette bidrar både til gode fagmiljø og til viktige kompetansearbeidsplasser i forholdsvis små arbeidsmarkeder. Sametinget har lyktes med å bygge opp en desentralisert kontorstruktur med stedsuavhengige kompetansearbeidsplasser.

15.3 Verdier, visjon og mål for administrasjonen

Verdiene våre beskriver hvordan vi skal møte og behandle hverandre både internt og eksternt. De skal være fundamentet for vår måte å forholde oss til omgivelsene på. Videre skal verdiene forstås som helt grunnleggende forventninger til hvordan vi skal løse våre oppgaver. De skal prege hele organisasjonen ved å være lett gjenkjennbare i organisasjonskulturen, synlige for andre og gjelde i gode og dårlige tider.

Våre verdier er:

Samisk språk og identitet:

- Samisk er hovedspråket i Sametinget.
- Vi representerer med stolthet det samiske folket.
- Mangfoldige Sápmi.

Åpenhet:

- Vi lever med innsyn fra og utsikt til samfunnet.
- Ledere kommuniserer målene tydelig.
- Vi har inkluderende prosesser.
- Vi har arenaer for levende debatt, ros og kritikk, samt system for varsling.

Verddevuohhta - Gjensidig samarbeid og respekt:

- Vi hører sammen, hjelper hverandre og gjør hverandre gode.
- Vi er inkluderende.
- Vi har respekt for alle.

Brukerorientert fokus:

- Vi har fokus på brukernes behov.
- Vi er effektive i ressursbruken.
- Vi er profesjonelle og leverer kvalitet.
- Vi tar miljøhensyn.

15.3.1 Administrasjonens overordnede mål

Sametinget arbeider for å være åpen, brukervennlig og inkluderende - et Sameting for folket. Kontakten med det samiske folk skal alltid være grunnlaget for utviklingen av Sametingets politikk. Sametinget skal også i sitt arbeid ha god dialog med sentrale, regionale og lokale myndigheter.

Sametinget skal bidra til gode rammer for utvikling av samisk språk, kultur og samfunnsliv. Gjennom aktiv dialog med samfunnet leverer vi nyttige og relevante tjenester med høy kvalitet.

Ávkkálaš bálvalusat sámi servvodagas Nyttige tjenester i det samiske samfunnet

Gulahallan ja buorre beaggin
Kommunikasjon og godt omdømme

Duddjon
Utføre, produsere, utvikle

15.3.2 Kompetanseløft i samisk

Sametingets administrasjon arbeider med en satsning på å løfte språkkompetansen blant våre ansatte. Målsettingen er å øke antallet arenaer internt der samisk benyttes som arbeidsspråk uten bruk av tolke og oversettingstjenester.

15.3.3 Arbeidsmiljø

Målsettingen med vår arbeidsmiljøpolitikk er å skape en arbeidsplass som oppleves som trivelig, utviklende, stimulerende og trygg for alle medarbeidere. Dette oppnås ved å integrere helse, miljø og sikkerhet i alt vi gjør på arbeidsplassen og videre oppmuntre ledere og medarbeidere til å være med å fremme et godt arbeidsmiljø. Et godt arbeidsmiljø har både verdi for den enkelte og bidrar til god måloppnåelse.

16 Merknader i behandlingen av sak 052/19

Plan og finanskomitéen

Merknad 1

Merknad fremmet av Norske Samers riksförbund (NSR)/SP/ÅaSG ved Anne Henriette Reinås Nilut. Komiteens medlemmer fra Norske Samers Riksförbund (NSR) Nils Mikkelsen Utsi, Tor Gunnar Nystad, Klemet Erland Hætta, Arbeiderpartiet (AP) Ronny Wilhelmsen, Synnøve Søndergård, Tom Sottinen, Senterpartiet (SP) Cecilie Hansen og Åarjel-Saemiej Giehl (ÅaSG) Jovna Zakarias Dunfjell, stiller seg bak.

Sametinget må vurdere å i større grad legge vekt på samisk språk- og kulturkompetanse når eksterne oppdrag lyses ut. Eksempler på slike oppdrag kan være arbeid i forbindelse med design, layout, kampanjer og generelt kommunikasjonsarbeid.

Merknad 2

Merknad fremmet av Senterpartiet (SP)/NSR/ÅaSG ved Cecilie Hansen. Komiteens medlemmer fra Norske Samers Riksförbund (NSR) Nils Mikkelsen Utsi, Tor Gunnar Nystad, Anne Henriette Reinås Nilut, Klemet Erland Hætta, Arbeiderpartiet (AP) Ronny Wilhelmsen, Synnøve Søndergård, Tom Sottinen, Åarjel-Saemiej Giehl (ÅaSG) Jovna Zakarias Dunfjell, stiller seg bak.

SAMISKE MUSEUM

Sametinget er svært bekymret for de samiske museers økonomiske rammer. Regjeringens forslag til statsbudsjett diskriminerer våre samiske institusjoner i forhold til de norske noe som er svært oppsiktsvekkende og beklagelig.

Verdifull historie og kultur kan gå tapt og kompetanse står i fare for å forsvinne.

Sametinget påpeker at de manglende bevilgninger i forhold til etterslep, drift og utvikling i tillegg til mangel på lønns og prisvekst justering skaper et skille mellom norske og samiske museer og institusjoner. Dette kan minne sterkt om fornorskningprosessen hvor man forsøkte å tie og fortrenge historien som disse museer nå er en viktig kulturbærer og formidler av.

Sametinget ber om at våre samiske museum og fagmiljø settes på dagsorden i fremtidige konsultasjoner med bevilgende myndigheter og regjering.

Merknad 3

Merknad fremmet av Senterpartiet (S)/NSR/ÅaSG ved Cecilie Hansen. Komiteens medlemmer fra Norske Samers Riksförbund (NSR) Nils Mikkelsen Utsi, Tor Gunnar Nystad, Anne Henriette Reinås Nilut, Klemet Erland Hætta, Arbeiderpartiet (AP) Ronny Wilhelmsen, Synnøve Søndergård, Tom Sottinen, Åarjel-Saemiej Giehl (ÅaSG) Jovna Zakarias Dunfjell, stiller seg bak.

GRENSEOVERSKRIDENDE SKOLESAMARBEID

Sametinget mener at samiske barn skal ha et godt samisk skoletilbud i sitt nærmiljø, og komiteen påpeker at grunnskoletilbud er et kommunalt ansvar. Det har over flere år utviklet seg et godt samarbeid mellom Tana og Utsjok kommune via prosjektet "Rájiidrasttildeaddji skuvlaovttasbargu Sámis – Grenseoverskridende skolesamarbeid i Sápmi", noe som komiteen ser på som positivt og grenseoverskridende i et internasjonalt perspektiv. Sápmi har ingen grenser, det burde man heller ikke ha når man tenker utvikling av samisk språk, kultur og oppvekst. Komiteen ser på dette samarbeidet som innovativt med en stor overføringsverdi for andre, samtidig som det gir mulighet for at samiske barn skal få undervisning og skoletilbud i sitt nærmiljø.

Sametinget ber Sametingsrådet følge opp prosjektgruppens rapport i sitt videre arbeid, slik at rapporten skal være til nytte også for andre skoler i grenseområder som har elever fra flere land og gjerne i samhandling med andre Sameting om utvikling av et slikt tilbud.

Merknad 4

Merknad fremmet av Norske Samers riksforbund (NSR)/SP/ÅaSG ved Tor Gunnar Nystad. Komiteens medlemmer fra Norske Samers Riksforbund (NSR) Nils Mikkelsen Utsi, Anne Henriette Reinås Nilut, Klemet Erland Hætta, Senterpartiet (SP) Cecilie Hansen, Åarjel-Saemiej Giehl (ÅaSG) Jovna Zakarias Dunfjell, stiller seg bak.

Viser til budsjettpost 10.2.4 Samisk hus Oslo - direkte tilskudd¶
SAMISK HUS - HELSETREFF FOR ELDRE.

Det etableres nå en direkte tilskuddsordning for å utvikle brukerrettede tilbud innen helse for samiske eldre i områder hvor samer er i mindretall.

Samisk Hus i Oslo har gjennomført prosjektet «Helsetreff for eldre samer» over flere år. Tiltaket etableres nå som en fast ordning med direkte tilskudd fra Sametinget. Det avsettes 100 000 kroner i direkte tilskudd til Samisk Hus i Oslo for å gjennomføre helsetreff for eldre i 2020.

Sametinget er klar over at tiltaket har behov for ytterligere finansiering og vil følge budsjettutviklingen de kommende år.

Sametinget anmoder Oslo kommune om å støtte tiltaket økonomisk for å gi et tilfredsstillende tilbud for sine samiske innbyggere.

Merknad 5

Merknad fremmet av Norske Samers riksforbund (NSR)/SP/ÅaSG ved Anne Henriette Reinås Nilut. Komiteens medlemmer fra Norske Samers Riksforbund (NSR) Nils Mikkelsen Utsi, Tor Gunnar

Nystad, Klemet Erland Hætta, Senterpartiet (SP) Cecilie Hansen, Åarjel-Saemiej Giehl (ÅaSG) Jovna Zakarias Dunfjell, stiller seg bak.

Oppfølging på kommunenivå

Oppfølging av NOU 2016:18 Hjertespråket/NAC 2016:18 på kommunenivå betinger at Regjeringen og Stortinget tilpasser og øker ressursene til kommunene/skoleeierne slik at de kan få i stand tiltak som Váibmogiella foreslår. Det vil for eksempel bli meget aktuelt nå, når læreplanene skal implementeres, der sterke språkmodeller er i sentrum når kommunene skal følge opp forslagene fra Váibmogiella og de fundamentale vilkårene som Sametinget har satt til kommer i forhold til sine samiskspråklige saker.

Henviser til vedtak i plenum i sak 044/16 NAC

2016:18 Váibmogiella - Sámedikki vuodđu ja eavttut / Vaajmoegiele - Saemiedigkien váarome jñh pre missh/Sametingets grunnlag og premisser)

Merknad 6

Merknad fremmet av Åarjel-Saemiej Giehl (ÅaSG)/NSR/SP ved Jovna Z. Dunfjell. Komiteens medlemmer fra Norske Samers Riksforbund (NSR) Nils Mikkelsen Utsi, Tor Gunnar Nystad, Anne Henriette Reinås Nilut, Klemet Erland Hætta, Senterpartiet (SP) Cecilie Hansen, stiller seg bak.

Sametinget merker seg de finansielle rammene til Lohkanguovddas som et nasjonalt senter. Sametinget ber Sametingsrådet undersøke hvordan de finansielle rammene til Lohkanguovddas er, samt å finne ut av om tekst fra St.meld 21(2016-2017) er fulgt opp av regjeringen i de ulike budsjettproposisjonene lagt frem for Stortinget: "Innlemming av nasjonale sentre i vertsinstitusjonene vil gi samme organisatoriske rammer for disse og Senter for samisk i opplæringen. Departementet vil gå i nærmere dialog med Sametinget og Samisk høgskole om hvordan oppgavene til det samiske senteret kan harmoneres med oppgavene til de nasjonale sentrene. Departementet tar sikte på å gi senteret grunnfinansiering på lik linje med de andre nasjonale sentrene og kommer tilbake til dette i forbindelse med statsbudsjettet for."

Sametingets plenum

Merknad 7

Arbeiderpartiet, Høyre og Nordkalottfolk/v representant Ronny Wilhelmsen:
Budsjettdokumenter til partier

Sametingets budsjettbehandling er en vesentlig del av rammene for utviklingen av det samiske samfunnet. For å sikre forsvarlig arbeid med budsjett og budsjettforslag er det viktig at også opposisjonspartiene får tilgang til budsjettallene på regneark for å kunne se det helhetlige bildet med fratrekk og prioriteringer.

Sametinget utformer fremtidige budsjettdokumenter i form av et regneark for utsendelse til alle representerte partier i forkant av budsjettbehandling for å sikre gode og sikre rammer for budsjettarbeid.

Merknad 8

Arbeiderpartiet/v Representanten Synnøve Søndergaard:

Bargiidbellodat viser til Stortingets melding om samisk språk, kultur og samfunnsliv med Sametingets budsjettbehov

Når det gjelder Sametingets økning av tildeling i regjeringens forslag til statsbudsjett, var mye av budsjettet bundet opp med øremerkede midler. Ikke bare det, før bruk av midlene må det igjen konsulteres med departementet.

Sametinget har fått bevilget kr 13 000 000 til oppfølging av Váibmogiella og kr 1 000 000 til Sametingets arbeid til mobbing. Dette er tiltak som også BB vil prioritere i årets budsjett. Samtidig er dette imot mandatet som Sametinget har som et folkevalgt organ, hvor Sametinget skal ha handlingsrom til å prioritere økonomiske virkemidler selv.

I år har regjeringen bestemt hvor det skal satses, men det er opp til Sametinget hvor i det samiske samfunnet det skal kuttes. Dermed innebærer det at Sametinget i dag kun har mandat til å gjennomføre kutt.

Vi viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett som ville gitt Sametinget 64 millioner mer å bruke på samiske formål. 60 av disse ville gått direkte til Sametingets disposisjon. Her er det også tatt inn delvis kompensasjon for lønns og prisstigning.

Basert på det alternative statsbudsjettet fra Arbeiderpartiet ønsker BB å prioritere en styrking og økt satsing på læremidler på samisk. Herunder økt tilgang på digitalisering av språklige læremidler. Det er også et stort behov for midler til barnevern, og psykisk helsetjeneste og dette behovet må løstes inn i neste års budsjett.

Bok og kulturbussene har vært forvaltet av sametinget siden 2002. Gjennom disse 16 årene har bussene utviklet seg i takt med det samiske samfunnets behov og fremstår som både bokkultur, helse og møteplass. Disse vil vi beholde, styrke og utvikle.

Sametinget er den viktigste finansieringskilden til samisk litteratur og annet materiell på de samiske språk. Det er derfor viktig at finansiering til språk og litteratur utvikling styrkes. Men formidling av språket er like viktig, og formidling må nå ut i de samiske områdene.

Merknad 9

Høyre, Nordkalottfolket, Kåre Olli partipolitisk uavhengig og Fremskrittspartiet/v representant Nils Ante Oskal Eira:

Sett i lys av riksrevisjonens undersøkelse av tilskuddsmidler forvaltet i Sametinget, så bør det generelt stilles større rapporteringskrav til tilskuddsmottakere som gir relevant resultatinformasjon. Sametinget vil derfor innføre regnskapsrapportering for språkforvaltningskommunene som mottar tilskudd også på basis- og betjeningsdelen.